

CATALUNYA

Revista mensual

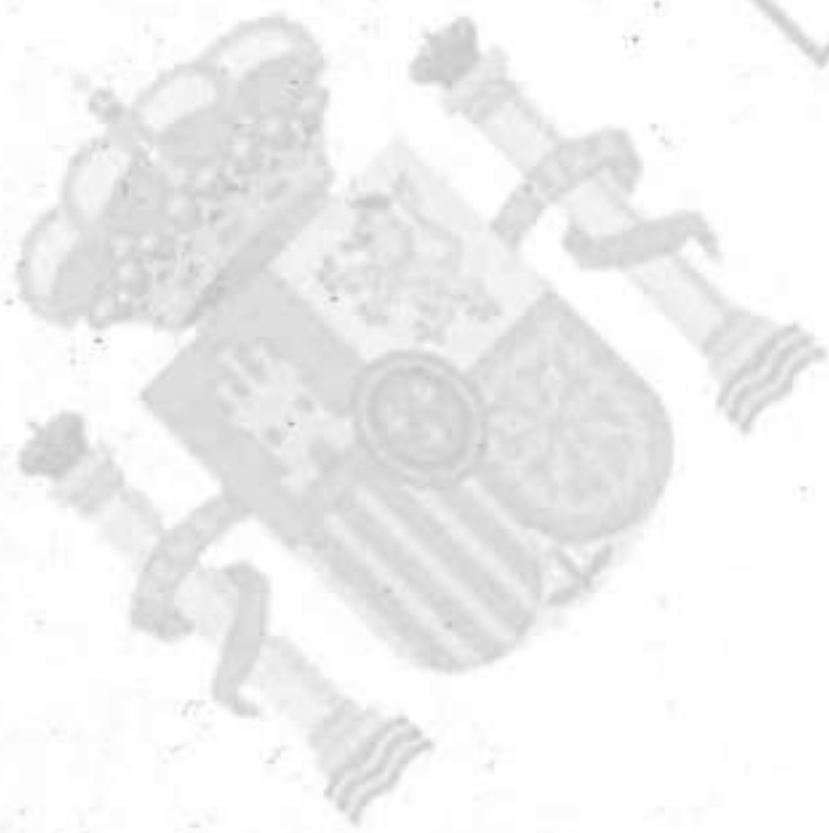
ABRIL DE MCMIV

MINISTERIO
DE CULTURA

POETES JOVES ALS JOCHS FLORALS

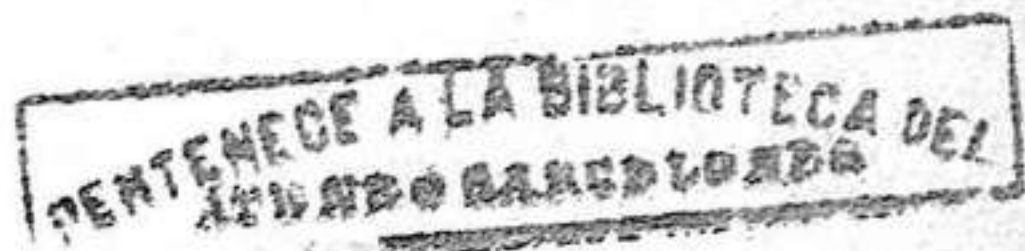
MINISTERIO
DE CULTURA

Universitat, 7

Fragments de la Memoria

del Secretari del Consistori

Senyors:

Catalunya está d'enhorabona; els camps de sa literatura están en la plenitud de la feconditat, y per aço la nostra primera paraula té d'esser de fondes merces als incansables conreadors: car ells fan l'obra capdal de la nostra cultura y ells posen el fonament indestructible d'aquesta gran catedral de la civilisació catalana que dia per dia y pedra per pedra anem aixecant ab els ulls fixos en l'Ideal y el cor ple de gran fé en el nostre destí. Poden venir crisis profundes en la nostra gran evolució vers l'Ideal; però sempre y quan vegeu rostres abatuts y ulls desconfiats, no teniu més que signar an aquets esperits pessimistes les verdors eternament renovades d'aquestes beatífiques prades de la nostra Poesía que'ns donen el pa de l'ànima, y podeu dir que aquí més que enloch resideix la nostra veritable força y la nostra més gran riquesa; podeu dir que un poble que sápigam expressar en paraules vibrants d'inmortal harmonía les seves ansies y les seves lluites en la conquesta d'un gran ideal está més assegurat contra la mort que un altre que expressi ses aspiracions innobles per medi de la veu de mil canons. Catalunya ha parlat y está parlant encare, en aquesta hermosa festa dels Jochs Florals, ab el llenguatge més noble y més profund de tots els llenguatjes, ab el de la Poesía; la seva ànima, donchs, está vibrant encare y en plena activitat.

Aquell gegant que's digué Verdagué, que aixecá en mitj de la patria la montanya més alta y més ferma de totes les nostres montanyes, fou el patriarca d'una legió de cíclops que, escampats per tota l'amplada de la nostra terra, treballen en secret ab el foch sagrat, fent resplandir les cimes d'una aureola fulgent que atrau vers nosaltres les mirades de tots els pobles de l'Europa. Benhaurats sien els incansables forjadors!

Ells enrobusteixen el tremp de la nostra ànima nacional! Ells son la dignitat de la nostra raça, y precedits per la llur noble legió els cataláns podem dir ab el cap ben alt que som cataláns.

Avuy será aclamat un estol d'aquesta raça d'esperits privilegiats. Avuy encare ressonará la veu del Poeta devant de la multitud, y per un día farà efectiva la seva reialesa y soberanía per sobre dels seus germans. La poesia tremolará viventa en els seus llavis, y cálida y fecondant caurá directament en els vostres cors com llevor sagrada. Es un esperitual banquet al que avuy se us convida, en el que us donarán deleitosa sacietat els fruits saborosos de l'arbre de la Poesía y en el que sentireu inefables ubriagances bevent el diví néctar de l'Inspiració. Pero avans de fervos sentir tals benaurances, permeteume agullonar una mica la vostra set, vessant devant de vosaltres el diví licor de que us fem present en la humil copa de les meves lloances.

En dues paraules se pot resumir la impressió dominant que se'n treu dels Jochs Florals d'enguany. La nostra Poesía se presenta *jova d'ànima y harmoniosa de forma*.

Está en la plenitud de la juvenesa. Les primitives intimitats que avans murmuravem a cau d'orella com enamorats novells, are's despleguen cantant a plena llum. Ens plau una serena magnificencia pera expressar la nostra visió del mon. Anem braços oberts a la Natura com a Mare generosa de tota vida. Som grans infants terriblement enamorats de les montanyes y de les immensitats ont res pot destorbar els moviments de nostres braços removentse en un abisme de futures heroicitats. Estem follament cor-presos de l'ànima popular que combrega quotidianament ab l'ànima de la Natura; y ens plau construir superbes catedrals ab humils palets de riu y dilatar un rústich tema popular fins a un esclat de sinfonía.

Aquí teniu aquesta cantata gegant coronada ab l'humil nom de «Glosa», a la que hem orlada ab la flor més gentil de la primavera. Quatre versos, senzills, com cants d'alosa, han trobat un ressó profund dins del pit del poeta, y aquest ens els torna com un eco formidable, creixent y dilatant-se fins a transfigurar-se en un immens himne d'amor patri, que fa extendre, com un incendi, al voltant dels Pirineus, una gegantina abraçada de tots els pobles que's nodreixen aferrats als pits inestroncables d'eixes montanyes immortals. «Jo hi tinch l'Amor y es ell el que m'inspira», aixó díu el poeta acabant el seu cant, y devant d'aquest clam solem-

nial el Consistori no ha duptat en consagrar el seu front ab el premi de honor y cortesía...

Estem en plena juvenesa, deiem avans, y no arrenen entre nosaltres falsos misticismes ni neulits decadentismes. Hi hagué un curt espay de temps en que semblaven aclimatar-se tendencies malaltices y plavía als nostres poetes pendre posats de somniador ploraner. Pero eran crisis passatgeres de la edat; erem llavors l'infant que passa a home y ja sabem que llavors la salut se'n ressenteix lleugerament de la creixensa. Ara som homes fets y ben sans, y si a voltes som místichs no som decadents. Sentim ben ferm la dignitat de l'home, y ens plau endinzar temerariament la testa dins les tenebrors llampeguejants dels temps bíblichs y entre les espiralls de perfumat incens que envolta les rígides imatges dels héroes antichs de l'Iglesia; y llavors l'actitut del seré contemplador devé solemnial, hiérática com la de les Coses santes que adora al travers de la misteriosa llunyanía dels sigles. Així se'ns mostra'l poeta del hermós aplech de sonets «Corones», revestint de ropatges espléndits y feixuchs les columnes centenaries de l'Iglesia Católica. La mística Viola era'l premi que més li esqueya; per açó el Consistori se l'ha otorgada graciosament.

D'una gran robustesa de construcció y d'halenada sempre sostinguda en la inspiració es la hermosa poesia «Cisma», honorada pel Consistori ab la Englantina. No's pot traduhir més plásticament y ab més trágich horror un drama íntim de conciencia com es el produhit en les ánimes per la divisió d'una Iglesia. Aquell temple desolat hont s'es consumada la ruptura s'aixeca devant dels nostres ulls a la veu del poeta com una fatídica visió apocalíptica, y evocades pel poeta semblen invadir aquelles naus desertes unes tenebres més negres encare que les sensibles; les tenebres d'una conciencia intranquila y dexada sense guia en mitj de la tempestat.....

El misticisme entés com a equivalent de simbolisme també ha deixat sentir sa veu misteriosa en aquest concert de nobles cants. El Dant, tant llegit y popular entre'ls nostres antecessors de l'Edat mitjana, ha fet arrelar en el terror de la nostra actual poesia la llevor de ses visions portentoses, y constituintse al seu torn en guia com Virgili ho havia estat d'ell, ha donat la má al poeta conduhint-lo entre boscuries encantades d'un mon somniat y dictant-li a cau d'orella la expressió fulgurant del mortal esparhordiment que torba l'esperit contemplador de tant esglayoses maravelles.

Y la veu del Poeta es llavors com la d'un infant embadalit veyent ressorgir devant d'ell els personatges fabulosos de totes les mitologies; veyent com, a l'influencia mágica de l'Amor, la Natura d'apariencia inanimada se transfigura en un monstre formidable que mira ab desesperant fixesa al través de miriades d'ulls intel·ligents. Una potencia imaginativa capàble de tant espléndides visions no podíja esser mencionada en segon lloch pel Consistori. Y per aixó la «Selva animada» figura en el nostre Veredicte ab el primer premi extraordinari.

Y ara, Senyors, prou de fatigosos preludis. Que puji'l Poeta a fer brandar en vostres cors l'incendi de sa inspiració. Que dolçament conduhida per la seva má puji la Regna de la festa al seu trono de flors; que puji per demunt de la primavera, per demunt de les aucellades, per demunt de les nostres montanyes, per demunt de tota la nostra Catalunya, y que per uns moments sía la nostra hermosa sobirana, y com a fidels vassalls tots vïndrem a ferli homenatge, acatant-la com al més bell símbol de la Poesía. He dit.

Brindis als Joves

*En els nostres ulls ja espurna
l'aurora d'un Forn millor,
cada front nostre es un'urna
d'una sagrada llevor.*

*Som vol d'áligues profetes
que als cims més alts hem ~~mirat~~ ^{niat}
per predí a les valls distretes
la llunyana tempestat.*

*Som legió al galop que corre
empenyent-ho tot avant,
onada furient que esborra
a qui s'atura un instant.*

*Rompent ídols fem la vida,
y riem tot calant foch
als palaus de la Mentida
que ab nosaltres no está en lloch.*

*Nostres somnis que'ns afollen
demanèm als reys prudents;
y els seus tronos tots trontollen
si no'ns ouen somrients.*

*Una ma ben lluny ens mostra
la Terra de promisió...
fins que sia tota nostra
correrem vers l'horitzó.*

*L' Ideal tant sols ens guía;
no'ns atura lo Present,
tenim febre de fer via,
y passem com un gran vent.*

*Gran vent que la pols escombra
de tot lo vell y corcat,
que gita del cel tot'ombra
fins deixar-lo asserenat.*

*Som els forts; si ab tranquils passos
a un mon millor no us portèm,
tingau fe, que ab nostres brassos
lluytant sempre'l guanyarèm.*

*Ab les copes enlairades
juntem les trémules mans,
y espargimnos a bandades
cridant tots «No hi ha descans».*

MANUEL DE MONTOLIU

Abril, 1904.

La Visió

*El bosc, p'els llunyedars, en l'ombra se perdía;
a dalt cantava el vent serena melodía;
dins el pinar sagrat, baixant la veu, trescàvem.*

*Extàtiques, fervents, les rames espinoses,
devotament, al cel, pujaven tremoloses,
ardents d'unció, sorgint en milenars d'agulles.*

*Troncs morts, ençà y enllà, tacaven la verdor,
y llurs ramatges secs, perduda la color,
brotaven despullats, com a records de vida.*

*Estols de deus boscars poblaven la quimera;
una ona de perfums corria volandera,
deliris d'un encís, dolçors desconegudes...*

*Els pins guardaven, muts, quietut contemplativa,
a l'aire pur alçant la copa pensativa.
Com a divins calfrets sentíem des-y-ara.*

*Y el cel, el fugitiu que l'esperit anyora,
de la cansada fe solemnial penyora,
sota l'august brancam quedava presoner.*

*Els raigs darrers de llum moríen poc a poc
saltant per entre els pins am lluentors de foc...
Calladament, els dos, immovils, adoràvem.*

*Y els nostres esperits, en noces ideals,
s'uniren; y a tots vents, mil pórtichs triomfals
corrien dins el bosc religiós, immens...*

*Les soques, expandint aurífics brolls de sava,
per dins el llunyedar misteriós, semblava
que perseguint el jorn am sa claror fugien.*

*El cel encés, sublim, de l'inflamat ponent,
per entre els troncs gegants se va espargî, esplendent,
com un adeu d'amor d'el día a la natura.*

*Y el sol, transfigurat en son adeu de gloria,
cantà per l'horitzó son himne de victoria,
y els mons desconeguts en l'auga revivien.*

*Am dolça lentitut pujava la foscó,
son càntich immortal recomençà l'amor;
les branques protectrius, lascives s'ajuntaven.*

Ressorgiment

A la Capella de Manacor

*D'el temple gòtic dins l'amplaria,
com l'esperit de la plegaria
l'himne d'els Fundadors de nou s'es elevat;
mil veus angéliques l'entonen,
y per les voltes ont ressonen,
les veus d'els Avis hi responen
cantant eternament la gloria de l'Amat.*

*Y el geni antic qui reposava,
d'un roure vell dormida sava,
ressorgeig altre cop; y als palaus encantats
ont la llegenda dorm tranquila,
canta la veu de la Sibila
«La Belenguera fila, fila»,
profétiques cançons de reys enamorats.*

*Amics, ballem l'antiga dansa
qui'ns aconsola l'anyoransa,
y am la llum a'els festers revivarem un mon.
Ballem, amics, y a nostra festa
primaveral, vendrà, xalesta,
alta y radiant l'airosa testa,
de l'ombra ressortint l'inmortal «Cendrillon».*

*Anem, companys; el vent ens porta,
a'aquesta terra qu'era morta,
onades de perfum, simbòlic, de jasmí.
Sota el balcó de nostra bella*

*entonarem la glosa vella;
baix la finestra coronella
i aubada cantarem de nostra Magalí:*

*«Guaitau, guaitau, la vida mía,
»sortiu, princesa Blancaflor,
»y escoltaréu la poesia
»qu'antany parlava el vostre cor.
»P'els llunyedars la fosca mor;
»ressurt el día,
»torna la llum omnipotent
»per l'Orient...»*

*Si el Bosc fadat, ont dorm l'Herмосa,
ajunta encar la misteriosa
gran volta de verdor qui oculta l'Ideal,
ja ve el Promés; l'Amor el guía,
ple de perfums de pagesia,
a desvetllar la dolça Aymia
y a reprendre el gran chor de la cansó pairal.*

*D'estiu, per festa, damunt l'era,
ballarem tots la Belenguera,
cercant, dins l'esperit, com un recó de pau;
y allà, damunt la «montanyeta»
plena de neu, la «Pastoreta»
revestirà la «caputxeta»
y passarà volant, ferest lo Comte Arnau.*

*A l'entorn nostre, fent rotlades
y alsant el front aon les fades
llegien altre temps l'estrella de la sort,
els petitons, nostra alegria,
coneixerán la Poesia,
la Fada mística qui, un día,
d'el cel els portará desconegut conhort.*

*Y a i'arrecer de la foganya,
badant els ulls, am por extranya,
pensatius, sentirán el pas de l'infinit...
Y una visió soptada, inmensa,
d'esplendorosa renaixensa,
com una dolsa prometensa
tal volta entreveuran dins l'ombra de la nit.*

*Desde la gleba mallorquina,
serens y forts com l'art llatina,
elevem cap al cel l'estrofa de Mistral;
per damunt naltres, i'olivera,
com a pacífica senyera,
extén el vel de sa esponera
y entona les cançons eternes de Nadal.*

*Serens y forts com l'art llatina,
bogant envers la llum divina,
remontarem, altius, del mon la gran corrent.
Bramulará, despiadada,
peró vensudà, la ventada,
y el front cenyint-nos, la gelada
de celestial frescor ungirà el pensament.*

Horaciana

*Sota la parra, en la tardor serena,
vora la boca d'el calmós impluvi,
Lesbia, recordes quan d'amor moriem
com a poetes?*

*L'aire tranquil am llibertat passava
y damunt naltres, sobre el blau espléndid,
com a dosser la nostra amor cubrien
fulles de pàmpol.*

*L'úbera terra maternal brollava
sava feconda y en abras sens terme
àvidament ens ajuntava, trémuls,
dins un ensomni.*

*Rossos y secs, bevien llum els pàmpols
remorejant, y entretacaven l'ombra
clapes de sol que tot jugant corrién
sobre la terra.*

*Veus misterioses aportava l'eco,
càntic difós de chors llunyans incògnits,
l'himne sagrat de l'ideal y antiga
vida amorosa.*

*Flaires sens nom ensaboría, Lesbia,
sobre tos llavis; una pau divina
queia del cel, y la carícia ardenta
dolsa passava.*

*Sobre mon pit la tremolor sedosa,
blana, sentia de ton pit de verge.
Plàcidament, vital frescor portaven
aures humides.*

*Ombra immortal de l'avior heroica,
mística font de l'harmonia pura,
símbol august de l'esplendor sagrada,
oh Poesia!*

*Sempre fruit-te amb egoisme savi,
poc m'atormenta que's nomeni Augustus
o Vespasianus l'Imperant y Olímpic
César de Roma.*

Colomb a les Indies

*Lluny, mar endins, a la claror duptosa
de matinada, la visió's destría,
per l'horisont desconegut alsant-se,
sota la boira.*

*Ulls mal desperts, amb infantívol ansia,
la Mare tribu, per l'esquiva costa,
miro atansar-se d'aquell nou misteri
l'ombra divina.*

*Gras y ferest, sota l'espés fullatge,
sembla, ajupit, qu'una remor confosa,
rient escolta de batalles pròximes
l'idol de guerra.*

*Baten les veles; salten bulls d'escuma,
y al cel fugint, a lluny d'el mon, gavines
de l'ideal van a cantar la verge
terra d'el somni.*

*Dins llum ardenta la visió s'acosta,
trionfal, augusta, com si fos un místic
present d'el sol qui sanguinós esclata
sobre les ones.*

La Sesta

(Cansó pera música d'Antoni Noguera)

*Tota sola es la natura
y a l'entorn tot calla y dorm.
Al lluny se perd la gran planura.*

*Dolsa pau d'el cel devalla.
Cau del cel l'ensopiment.
Tot s'acluca; tot dorm; tot calla.*

*Y el bes d'el sol flamejant de mig-día
beu am deliqui el terrê enamorat.
A n'aquesta ombra, d'amor s'hi somnia,
entre les garbes, costat per costat.*

*La feinera fals descansa;
tomba en calma l'oratjol,
y una boira per tot va alsant-se.*

*L'esperit retut decau;
sens pietat el sol abrasa;
tot es somni y repós; tot pau.*

*Y el bes del sol flamejant de mig-día
beu am deliqui el terrê enamorat.
A n'aquesta ombra, d'amor s'hi somnia,
entre les garbes, costat per costat.*

*La vista's mor dins l'espai.
P'el bosc llunyá canta el vent.
La terra tomba en desmai.
L'ànima fuig dolsament.*

GABRIEL ALOMAR

Ivernencia

*Dins la foscor la nit reposa
glaçada sobre el sementer.
La flor primera s'es desclosa
al cim més alt d'un ametler.
Ha despertat sa companyera.
L'Ivern passava tot fredò...
Callava l'aigua riolera
sota e's crestalls del regueró.
Queyen les flovies des-y-ara
sobre el dormit ametlerâ...
Les flors s'han dit: no es hora encara...
y s'han tornades acopâ.*

1904

Lo jardí mullat

Octubre

*Del dia qui comença á les clarors rosades.
va diluint la pluja son vel boirós y gris,
y les montanyes verdes al lluny transparentades
a un raig de sol s'entelen ab lluminós sonris.*

*Un nuvolat espléndit de pàlida blancura
qui majestuós s'enlaira pel sol enlluernat,
y reflecteix y vessa sa llum brillant y pura
sota l'atzur vivíssim del firmament rentat,
plou ses derreres gotes sobre el jardí mullat.*

*Aquest a l'ombra fresca del dematí, agradosa,
verdetja per les cases antigues protegit:
els jasemins coronen sa tapia misteriosa
y en blanca pluja cauen sobre el trispol humit.*

*De plantes y columnes y cossiols pomposos
s'esfumen les imatges sens formes ni detalls
qu'els caminals projecten solemnes y llustrosos,
y d'embassades aigues llambretjen els crestalls
fent a les flors dels marges improvisats miralls.*

*Sobre ells, dossier magnífich fan les campanes blaves
entre el brillant fullatge poema de verdor;
les flors, totes remulles, dins els estanys esclaves
tremolen, reflectides, de vida y de frescor.*

*Gaudint com una reina de perles coronada,
la superbiosa dalia de vellutat ardent,
per contemplar s'inclina la gota destilada*

*qui per sa faç llenega y cau tranquilament...
y se dilata en círcols dins l'aigua transparent.*

*Mitx esfullada s'obri la deliciosa rosa
qui perfumada y fresca y sonrient se mor,
y a son costat la tendra poncella mitx desclosa
comença a viure a l'ombra dels jesamins en flor.*

*Ditxosa, sí, la rosa qu'avuy son roser deixa:
ni al sec ni a les ventades marçida agonisá;
al bes de la roada un dematí va neixe,
desfeta per la pluja un dematí s'en va...
La qui's desclou encara, qui sab com morirá?...*

*Y, entre el somniós y alegre estíu qui se fa enrera,
y la tardor qui passa y el fret ivern qui ve,
novell esclat de vida, furtiva primavera,
s'engendra dins les ombres del dematí plovè.*

*En cada verda fulla un diamant llambretja,
per les enredaderes tremola en cada fil,
sols aquest rou fresquívol se sent qui remoretja
al caure gota a gota sobre la terra humil
o en les gebrades aigues del brollador tranquil.*

*Mes, unes flors hi ha nítides que la tristor esbrava,
qui, llànguïdes, ploroses, se senten defallir:
pot sê els estranys anyoren la ma qui los regava...
La ma qui los regava no'ls anirá á cullir.*

*No gaudirán més d'ella l'amable cativeri
ni en jarros primorosos la cambra enjoiarán.
Enguany, sota les tristes parets d'un cementeri,
d'una volguda tomba la creu coronarán...
y a l'aigua del novembre plorant s'esfullarán.*

1903

Profanació

Arrera!

*Guarnint ab son brancatge
el penyalar altiu
aont l'aguila fa niu,
l'esponerós boscatge
mescla sa veu selvatge
a la remor d'un riu.*

*S'aixeca un edifici
vorera la corrent,
aont màquina potent,
omplintho de desfici,
atrona el precipici
d'estrépit insolent.*

*El riu qui s'escorria,
dins preses contengut,
sobre el rodam caigut
el moviment envia...*

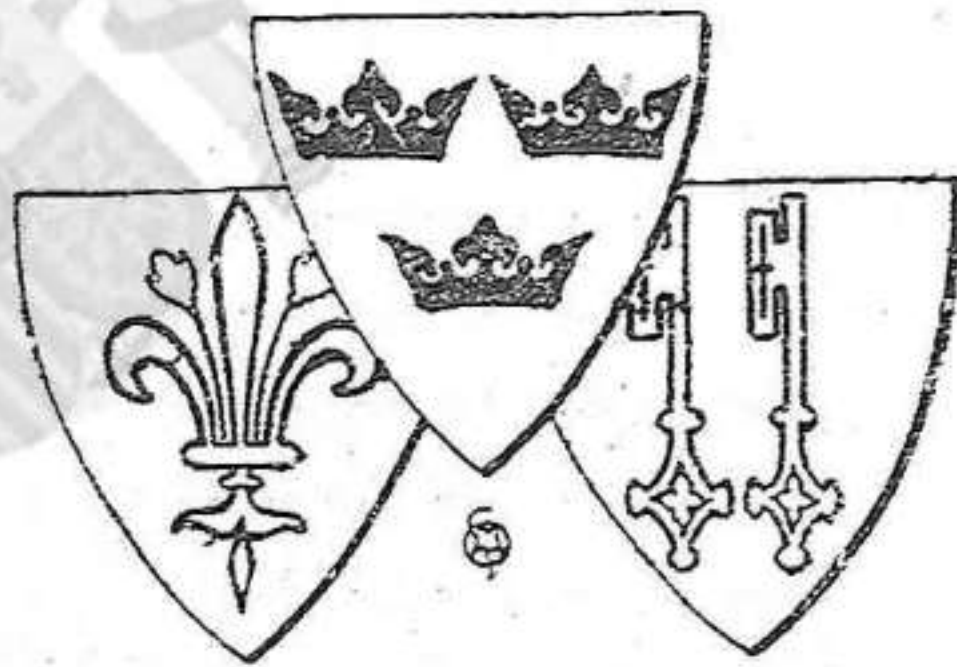
*Llavors torna fer via
cap a son jas perdut.*

*Y dins s'esquerpa riba.
fugint d'aquell casat,
se llança avalotat
per la baixada aspriva,
com una fera esquiva
posada en llibertat.*

*Quant la calor ja resta
les aigües a tal us,
el fum vola difús
pel cel vestit de festa,
qu'ab sa blavor protesta
d'aquell Progrés intrús.*

*L'elèctrica filada
qui baixa vers els camps,
domina els blans rocams
de l' aspra serralada...
¡Natura profanada,
no esclatarás en llamps?...*

1903

Visions⁽¹⁾

Miramar

*Cap al blavtssim horitzó
la mar immensa se dilata.
De ses riberes vert y plata
tranquilla puja sa remô.
Ses armonies y perfum
també el pinar ombrívol fta
al aire càlit del mitxdia
qui vessa espléndida sa llum.
La ma a un infoli mitx obert,
dreta la porta del Col·legi,
sos ulls aixeca el savi egregi
com un asceta del desert.
La vasta mar sent a son peu
y a grans ensomnis s'abandona,
baix d'aquell cel qu'alé li dona,
sobre aquella aigua qui l'atreu...
mentres pel fons enlluernant
de l'ampla volta assoleiada
segueix son cor y sa mirada
lo vol de l'àguila gegant.*

Valldemossa

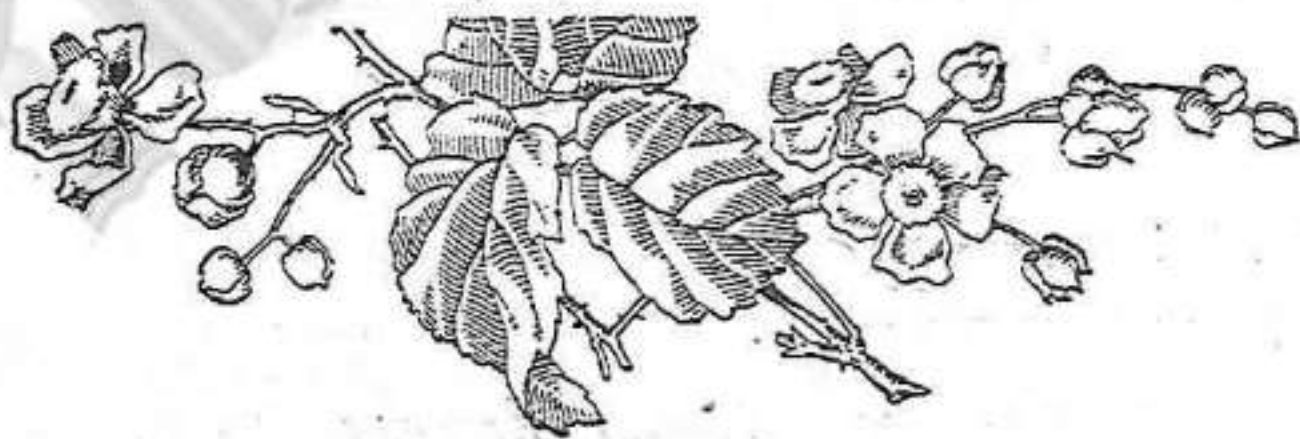
*Per l'orient color de rosa,
entre celatges l'auga neix.*

(1) Es sabut qu'el lloch de Miramar, a Mallorca, fou santificat per l'estatge que hi feu el B. Ramon Lull, qui allà establí son col·legi de llengües orientals. Valldemossa es patria de la Beata Catalina Tomás, que hi passà els anys de sa infantesa omplint de recorts aquells paratges deliciosos.

*La boira pàlida reposa
tota esllanguida baix del Teix.
Plens de fresquívol roada,
d'olors flairoses y d'aucells,
mostra la tanca regalada
fruitals y eures y ramells.
Per ella surt na Catalina,
qu'obri la porta del casal
y cap a fora s'encamina
pel solitari caminal.
De la Cartoixa llunyedana
un aire dols, porta la veu
pura y vibrant d'una campana...
Ella fa el signe de la creu...
Se postra y resa, ajonollada,
l'Ave-Maria matinal...
La llum primera de l'aubada
brilla en sa cara virginal.*

MIQUEL R. FERRA

1903.

Balades d'amor

Present de Primavera

Va dur-La un raig de sol—tota núa i resplendent— com son pare.
El vent va ajeure'l blat més víu i tendre,—i assobre d'ell la Santa
reposá.

Cremava'l seu voltant sent ella freda,—i s'extremía tot d'un goig
de Cel.

El blat dels seus costats dossier li feya—corvant-Li'ls fruits—pera
enfruitarlos més.

Dotze reines van vestir-La—am sedes de color blau.

Una d'elles va tocar-La,—i'l dits se tornaren d'or.

Quan ella ja'n fou vestida,—va comensá'l seu camí;

Tots els blats li feren vía—i ella avansá blavosint.

Benehien Llurs esguarts tot el que veyen—i curava'l Seu somriure al
malaltís.

Tot era hermós després d'Ella passarhi.—Si may enfosquí'l cel tot
passant Ella,—ningú la llum vegé enfosquirse may.

Ella era blava y de suau blavor
Caminant com un día vers l'Orient,
Sempre endevant ab forsa omnipotent,
Sens girar-Se jamay vers la tardor.

Fadrinejava el vells am s'escalfor,
A la lluyta incitava a n'el jovent,
Y retornava el trist y decadent
Ensenyant l'alegría del dolor.

Amanyagá una nit am dits sedosos
Lo meu esguart pensant qu'era una flor,

Y entre mitj de visions i cants hermosos,
Vaig trovarme totduna en el ressó.
Deesa es. Car en llurs brassos delitosos
M'he sentit Deu, al estimar-La jo.

Recort d'Istíu

Quin sol feya aquell día més hermós!
Natura tota am majestat d'Istíu,
s'extenia d'horitzó a horitzó.

Tu i jo, agafats de mans,
seguíem casa a casa
vivendes d'ignorants.
Per tot allà hont tu entraves,
deixaves l'alegria;
devant de Tu fugíen
tristeses i gemechs;
com fugen les tenebres
al naixe un seré día,
que porta goig al home
i llum al enfosquit.

Tu i jo tornavem agafats de mans; teníes set, i'ns aturarem pera
beure en una font.

Vaig fer-Te un vas de fulla. Begueres i vas seure't en l'herba al
costat meu. La llum purificada pe'ls arbres centenaris, baixava temerosa
d'ofénder els teus ulls.

Tots els aucells cantaven la pausa del amor...

No'ns deyem res, i erem felissos asseguts en l'herba i admirant l'Istíu!

Desvetllament

El día s'acosta.—La claror comensa a omplir l'espai.—Ja no queda
de la nit mes que'l silenci.—Encare dorm el palau de Divinatríu,—mes

ses pedres gegantines i altíssims finestrals—també van aclarintse com l'espai.

El poeta, ab cara alegre i adolorida—atravessa'ls camps,—i monta un petit turó—que s'alsa davant del palau.—Al passar el poeta per aquell lloch—les plantes s'extremeixen.

Ja al cim,—mira l'aubada, respira la Natura—i recullintse tot ell,—prega enfront el palau, bo i esguardant el cel,—i prega tan absort,—que fins pateix de tanta intensitat.

¡Alabat síes oh Deu, en cels i terra,
i que sia ta gloria resplendent!
Jo t'adoro en perfecta criatura,
i al estimarla a n'Ella,
m'enamoro de Tu y del Teu poder.

En el palau de la «Victoria Alada»
estoixa-Eu a la filla del blau cel.
• Per Ella duch mon ánima encantada,
y en Ella os veig, Senyor, no m'ho negueu!

Alt Pare que m'has creat
per regnar en la Natura;
Vas dar-me'l foch per encéndrer
i la essència d'estimar:
Per la estimació m'abruso,
i ja no'm podré apagar.
Fes, Senyor, que m'acompanyi
la vostra Divinatríu!
Vull pagarli per igual
la seva ofrena:
foch per foch i bes per bes.
Deixam qu'en pau l'encengui!
y veurás qu'un cop encesa,
será llantia qu'entre l'Éter
ta presencia avisará.

Sé que la «Victoria Alada»
vol dir que may finirá;
sé qu'apres de triomfá am Ella,
dech jo seguir triomfant;

sé qu'es inmensa ma tasca;
sé que ma gesta es gegant,
mes no m'abat la tormenta:
qu'Ella a ma tasca s'ajunti,
i triomfaré en l'Infinit.

El poeta are reconcentra son esguart en un gran finestral i segueix orant sens mohiment.

Deesa blava que jeus entre plomatje,
servada encar pe'l genit de la nit,
reb l'homenatge del qui estima i prega,
i avans de náixer el día,
somriu per mi en un somni,
i am Tu seré felis.

El poeta para son prech,—respira altre volta la Natura,—veu l'aubada que va creixent—i quand torna a esguardar el palau,—sorpren a son vol una boyra rosa—que va espessintse depressa i arriba a fer invisible la part inferior del mateix.—Una part d'eixa boyra arriba a n'ell,—que al sentir-se-la assobre—desvarieja en gran dalit.—La boyra rosa flayrava un perfum diví.

Ell, en mitj del seu desvari,—brassejava per agafar-la—i la petonejava...—i may en tenia prou.

Totduna s'alsa ple d'una claror hermosa—que vivra rarament,—i sembla com sa cara,—a la vegada alegre i adolorida;—exten sobre la Natura—llurs brassos imperants,—i la crida a despertar:

Desvéllat, Mare, y vasalla
en nom de Deu, jo ho dich!
Ton cant triomfal de matinada
per Ella sigui avuy, demá pe'l Sol.

—Díu—i'l gran palau, com si sa veu sentís,—s'aclareix també brillant i enlluhernador.—

Sols el poeta de fit a fit pot esguardarlo.—S'esborra la boyra rosa;—un oreig frescal que retorna—interromp el silenci de nit;—es dilaten i s'adoloren els capolls,—plens de sagrats perfums que van a enlayrar,—i que son tota llur infantesa;—passa un isart brunzent cap al amor;—se senten preludis d'aucellada,—i cruix el finestral del mitj.—De bat a bat Divinatriu l'esbotza,—i Natura l'aixorda delirant.

Veu l'incens de mil flors que's desinbalten—i una pluja d'estrelles al seu cap;—s'arremolinen a núvols els aucells—i cridant s'empayten, cantan se'n van;—els arbres se remohuen tots frenétichs,—i fins s'esberlen de tan enjogassats.—El Sol, roig d'entussiasme, apareix en l'horitzó,—i al primer atach de sa alegríja boja,—d'un bot se'n va al mitj día—i regna dalt del cel.

Ella enrosa d'impresió—sa cara riallera;—porta un trajo blau—i fluixos sos cabells ensetinats.

Ell resta extátich sembla alsarse com un Deu.

Per miracle del éxtassis aquest,—La veu d'aprop com si no fos llunyana,—i con esguarda'ls seus ulls qu'esperitan,—frisant d'amor, se'ls Hi veu un esguart sedent.

Ella llensa en l'espai un bes de joventut—i se'n va enrojada per l'esfors.—

Ell am sos llabis poderós el xucla—i se l'endú triomfant.

Tot allunyantse s'El ressent cantar:

Are me'n vaig a batallar, Regina,
Seguint la llum que Deu ha benehit;
Es ta llum! que aserena i m'ilumina!
Am Ella triomfaré per l'Infinit.

Cansó del Joch

Ahont ets hermosa fada,—que no't trovo en el jardí?
Fa molt temps que t'he perduda,—i comenso a defallir.

He donat ja quatre voltes,—sens poguer trovar't en lloch;
Qui t'amaga am tal feresa,—que vol pérdrem en el Joch?

Ja sé hont ets! m'ho ha dit un sálzer—per enveja del roser:
Allí feta un Maig de roses—sens fugida't trovaré.

ORIOI MARTORELL

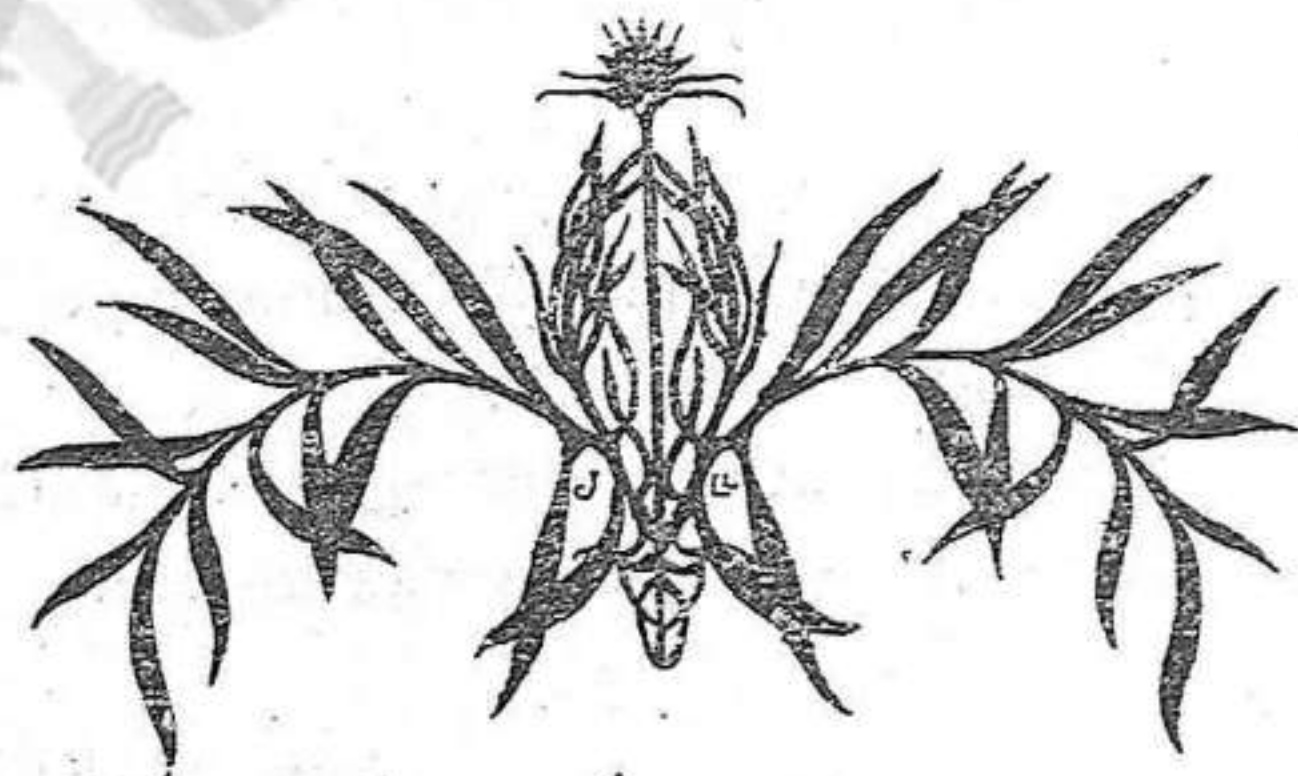
Hi ha dematins...

*Hi ha dematins que só com un vell petitet,
y bufo dolsament les bolves del vestit,
y poso belles comes si faig algun sonet
y saludo a tothom ab un riure encongit.*

*Y sento als pobres ulls un cansanci infinit
y al recordar mos dies joyosos, a pleret,
vibra mon cor mitj cómich y mitj endolorit
com en un cap al tart el só d'un clarinet.*

*Me sembla el cel suau com mirada enternida,
com un gravat al boix minuciosa la vida,
com un canari dòcil y engaviat mon cor.*

*Y una fredor que'm ve, misteriosa y lenta,
me fa més blanch el dit y l'ungla més lluhenta
y frego el vidre cla de mon rellotge d'or..*

Nit

(Vagant per la montanya)

*I la nit
pels aires s'ha esbandit,
amb un riure esblaimat
que l'herba poc a poc ha coll-torsat.
i s'ha extés bellament,
am son encís de fada,
serena i estrellada,
i amplament
s'ha adormit la montanya,
i els pastors han entrat a la cabanya.
I el remat
s'ha ajassat,
i la nit s'ha tornat
més fosca... més pesanta...
I la estrella del vespre més brillanta!..
I hem encés un gran foc
de branques oloroses,
i de l'estany les bruixes poc a poc
han baixat afanyoses,
i a l'entorn de les altes flamarades
han dansat, bojament escabellades.
Han dansat, i els pastors
coberts de resplandors,
anaven bevent
tot rient,*

*sota una pluja seguida d'estrelles,
mig aclucant les enceses parpelles...*

I el gran foc

poc a poc

ha minvat,

i a l'estany han tornat,

les bruixes tremoloses,

per les gorges calmoses...

I la nit

s'ha ennegrit...

i hem esperat l'albada,

ajeguts dropament,

sentint el cant del vent,

per dintre dels abets de la clotada!..

Jaçes de Muréns, istiu de 1899.

L'adeu del vell pastor

(Montanya avall)

*El cel es gris! molt gris! La boira baixa
s'estimba cap als gorchs, la neu'ns faxa
i l'herba enmalalteix;
bailet! tanca la porta,
s'ha acabat el bon temps, l'anyada es morta
l'hivern ens persegueix.*

*Digas adeu! a les montanyes santes,
als estanys encantats d'aigues serenes,
aixís, crida ben fort, que a les cascates
se'ls hi han glassat les trenes.*

*Del vell Puigmal l'espléndida congesta
guaita com baixa cap als rius gelats;
l'assota'l torp, que axeca la tempesta
quan els portals de Nuria son barrats.*

*No sents pels engorjats com ploren
les rosses goges tremolant de fret?...
Díu que cada any, com cigalons, se'n moren
penjades pel brancam d'algún abet.*

*Fugim com fuig l'isart. La bella vida
se'ns ha esflorat fins al istiu que ve;
tu, al Maig vinent tindrás més esbranzida
i jo, qui sap, potser ja no hi seré!...*

*Anem... anem baxant, que'l llop udola
i al seu esglay tot el remat tremola!..
Pro, i qué trista que's queda la cabanya
pel silenci emboirat de la montanya!...*

*I al devallá'ls pastors per la clotada,
comensa a dalt als prats la gran nevada!...*

JOAN M. GUASCH.

Camprodon, istiu de 1902.

Tornem a ciutat

*Anem, vida mía
que'l mal temps avansa;
fugim la tristesa
de l'esgarrifansa.*

*Hi ha en la mar obscura
remoreig de velles;
d'invisibles pipes
hi ha en l'espai centelles.*

*Un arbre sens branques
com un dit senyala,
y una boyra grisa
pàssa com un ala.*

*Y la lluna, lluna
freda, freda, freda,
roda, roda, roda
com una moneda.*

PERTENECIÓ A LA BIBLIOTECA DEL
CENTRO BAUOLDS

JOSEPH CARNER

Retaule

*Veig un retaule daurat
sobre una vella arquimesa;
l'adora una llantia encesa
com un cor incendiàt.*

*El retaule es un misteri,
es tot un rastre de llum,
es l'ànima d'un perfum,
l'armonia d'un salteri.*

*El retaule encuadrat d'or,
corona la mort d'un lliri;
fa de tàlem al martiri
d'una verge, tota amor.*

*Esparvers d'ungles sangnoses
la traspassen d'odi plens;
les llagues se tornen roses,
cada rosa, un floc d'incéns.*

*Sota una pluja d'estrelles
els àngels baixan cantant;
la verge clou les parpelles
i's coll-torç al seu devant.*

Premiada ab el segon accésit a la Viola d'or en els Jochs Florals d'enguany.

Nohedes

*Serena i estrellada,
floreix joyosament la nit hermosa;
sobre l'herba ajaçada,
la boira s'ha adormit. L'estany reposa;
reposa enamorat
al místic bes d'un raig de lluna plena.
A dins del bosc, saltant enjogassat,
el reguerot s'esmuny. No més halena
del boix-florit l'aroma ubriagadora,
que esbandint-se pels prats somniadora,
sadolla les cabanyes dels pastors
de frisaments d'olors...*

*I surten dels estanys les núies goges,
i es revolquen per l'herba engelosides
i, abrassant-se als abets, amorosides
els besan dolsament, com unes bojes,
i, guarnint-se am caps-blaus les joves testes,
se envolten tot cantant a les congestes...*

.

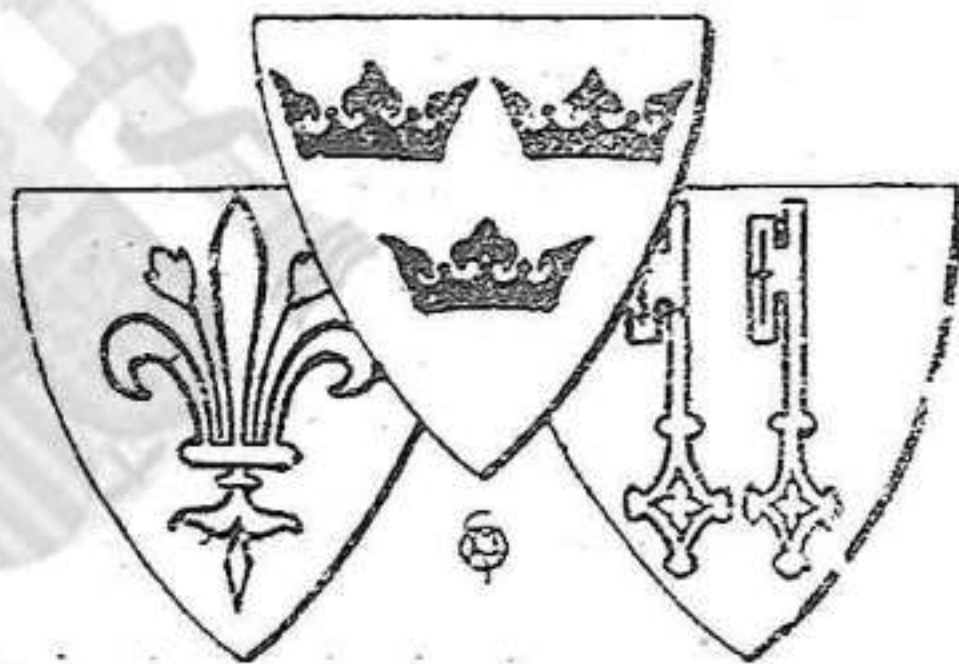
*I la nit misteriosa,
rodolant silenciosa,
s'esvaeix per l'espai
am son etern desmai
de somnis y d'estrelles...*

*S'esvaeix,
i, al fons de l'horitzó,*

*el nou dia floreix
tremolant de clarô...*

*I les goges, baixant de las congestes
sense'ls caps-blaus que duien a les testes,
am les mans sobre'ls ulls, enlluernades,
s'enfonzen en les aigues encantades
dels estanys riallers. Llavors mandrosa
la boira gronxa'l primer só d'esquella
que's perd en la fageda delitosa;
llavors al cel se fon l'última estrella,
i el pastor, ensonyat, tot estirant-se
aguaita'l sol vermell com va aixecantse!*

Camprodon, istiu de 1899.

Soleiada

*La càlida ensopidora del mig-dia,
s'aplanava damunt dels camps llaurats,
dels camps rojos, cansats,
rossejant el blat mort que s'hi dalia,
guaitant els batedors com per les eres,
inflaven les garberes,
prenent la soleiada
am la forca aixecada.*

*I les guatlles botaren xardoroses
per les feixes dallades,
silencioses*

*esfullant les roselles coll-torsades,
les més plenes d'amor, les més marcides,
desgranant les espigues
que adoraven el sol, abandonades.*

*I atravessà poch a poc, grinyolant,
per la plana encalmada,
la carreta de bous sotraquejant,
flonjament curullada,
amb una mossa a dalt, allargassada
de cara al sol, cantant mig-adormida
una cansó florida,
que'l bailet contestava
burxant als bous mandrosos...*

*I arrencaven els bous, pausats, calmosos,
i la mossa cantant balandrejava...*

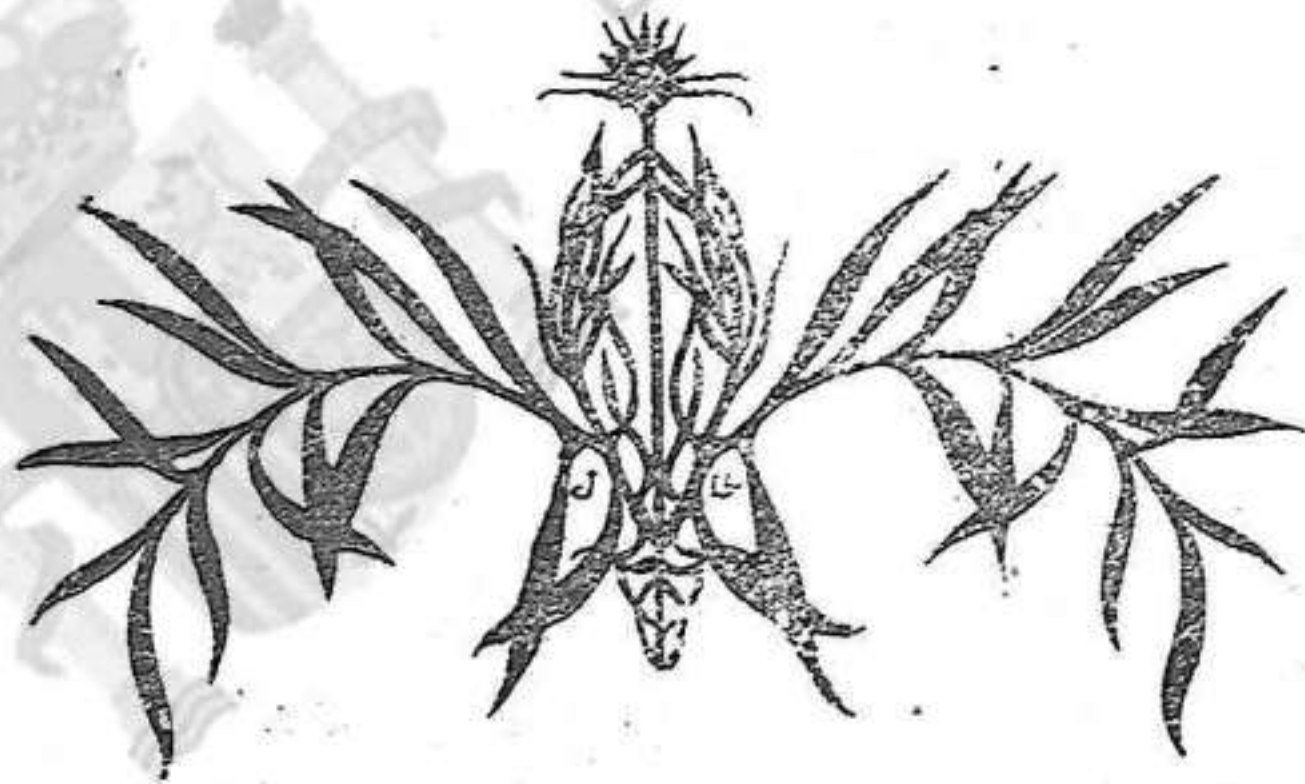
*I a l'entorn una extesa ensopidora,
de camps rojos, llaurats,*

*i més enllà uns grans boscos tots morats,
coronats
d'una boira lletosa.*

*I per tot un immens esvaïment,
i una volta serena i lluminosa,
acotxant ardentment
la plana majestuosa...*

*I la carreta avall, sotraquejant,
i la mossa cantant
al mitj allargassada,
una cansó florida,
amarant-se de sol, espitragada,
amb un panteig ardent, tot ple de vida!*

Puigcerdá, istiu de 1898.

Un aplech

Impresions d'un aplech a S. Llorens del Mont, dedicat a En Joan Maragall y á l'Enrich Morera

¡Quin goig fa véurer molta gent per les montanyes!...

¡Qu'es hermós contemplar un poble com se delita en les altures!...
¡ohir crits d'alegría, rostos amunt y rostos avall, ressonant en la verdor de róures y d'alzines y en la blavor inmensa d'aquell cel tant ample!...
¡Cantar cançons a ple ayre com les canten els rossinyols y el vent!...
¡véurer noyes ab vestits blanchs per les serres tupides de sol!... ¡Véurehi vells y criatures barrejantse armónicament, tots ab els ulls ben encantats y ab les cares ben vermelles, encomanantse el delit y traspasantse l'alegría de cor a cor!... Y véurer onejar una bandera per demunt d'una cançó, per demunt d'una gentada, d'un poble... per demunt de les mateixes montanyes y donar pródigament al vent y a la amplaria del horitzó y al vértich dels avencs y a la suavitat verda dels declús y al encantament del cel, aquell alé de vida de la bandera y de la multitud, de les cançons y de les rialles; aquell alé de llibertat y estimació, aquell respir de veritat y d'ideal...

Y sentir tot l'estremiment de la montanya dintre nostre y trovar que la pensa s'aixampla per l'espay y gaudir l'esbatanament de nòstres potencies observant qu'els ulls veühen, qu'ouhen les orelles, que les mans s'arrapen a les coses, qu'els peus caminen, qu'el cor es deixonda, qu'el cerebro pensa y que la boca parla... ¡Y aquell dirse les emocions els uns als altres!... ¡Y aquell olvit de convencions y miraments en la sinceritat de la Natura!... ¡Y aquella franquesa del fecond esbojerrament!... ¡Y aquell bon seny de les coses altes!...

¡Quin goig fa veure molta gent per les montanyes!... Fa festa; fa festa eterna. Te quelcom de deslliurament. Diríau qu'es una revolució de les ánimes cap al imperi de la bellesa.

Mes... ¿cóm hi va aquesta gent tant aplegada?... ¿quí l'hi porta?...

¿qué l'ha cridada desde el cim?... ¿qué la atrau ab tanta forza dès l'altura?...

¡L'aconteixement será molt gran que tothom s'acosta al cel!...

Un *Poeta* va al devant ab el front plé de claror y un *Músich* al seu costat ab los cabells agitantse per les remors del oreig..., y la multitud, derrera d'ells, corpresa.

Aixó es un miracle!...

¿Aquells homens de quefers y de negocis?... ¿aquelles dones, porugues, de sa casa?... ¿aquells trevalladors afadigats?... ¿aquelles noyes tímides y vergonyoses y aquells noys entremaliats y tant distrets?...

Aixó es un verdader miracle!...

Tots ells son transformats; ni's reconeixen.

Avuy, cada un d'ells sembla una ratlla de la inmensa poesia del conjunt; cada un es un artista cantant l'exaltament del viure, un clarí de festa que va desvetllantho tot; cada un es un éxtasis y una esperança; cada un, un crit de l'ànima de tots... y tots plegats una armonía excelsa...

Y el *Poeta* va somniant tot encisat en aqueixa armonía omnipotentia... y el *Músich* escolta... escolta atentament... y el cel riu... y l'espai, riu... y les montanyes riuhen...

¡Oh, Deu meu!...

Jo crech qu'aixó es la plenitut del viure y el compliment de la veritat eterna. Jo crech qu'aixó es el repós de les nostres miseries.

Aturémnoshi. Femhi una bona reposada.

Adonémnosen d'aquest present qu'ens fa la vida.

Alcem els cors y regraciem al Creador, ennoblint nostre existencia per demunt de nostres penes.

—¡Ah, els poetes y els músichs també serveixen al mon!

Semblan l'aurora cotidiana qu'ens desperta.

¡Tant mateix els trovaríem a faltar si no n'hi haguessen!... ¡si fos nit sempre!...

Mes nosaltres, els guanyapans de tot l'any, també ho som d'artistes, també ho som de poetes y de músichs, però ho som de per dintre, y no mes de tant en tant.

Ho som, mes no podem ésserho per nosaltres sols, pe'l nostre propi impuls; necessitem qui donga vida a lo que sentim; necessitem qui ens conduheixi ab amor allá hont no sabem anar.

Som com una arpa, y som com una arpa molt hermosa; pro necessitem qui sápigam polsarla.

Quant trovem un bon joglar, ¡quina armonía la nostra!...—

Aixó ho sentíen les altures y es tornaven sagrades tot sentinths y es quedaven, soptadament, totes elles florides de recorts.

—¡Son bona gent els poetes y els músichs!...

¡Fan miracles!...

¡Llahors a ells!...—

Y les altures, aquell día, s'adormíen satisfetes.

.....
¡Quín goig fa véurer molta gent per les montanyes!...

JOAN LLONGUERAS

Tarrasa, 15 Maig 1904.

L'Obra dels sis dies

El Creador

*¿Quin cant furtiu s'eleva? Qui es aquest qui trava
dins la paraula tosca secrets mals d'expressar?
Cenyi't de fortalesa, oh pols que Jo animava!
Respon a mes preguntes. Hont eres quant fitava
el cel, la terra, el mar?*

*Hont eres quant ses ales divines estenia
difús sobre les aigues el Ser vivificant?
Hont eres quant al FIAT soptosament bullia
d'estrelles tot poblantse y verge melodia
la conca palpitant?*

*Hont eres quant vestida de boira vagarosa
la mar alsava en somnis com infantivol plant?
Hont eres quant cridava ma veu totpoderosa
calitjes hiperbòrees per vesta vaporosa
del mon encare infant?*

*Que haguesses tu de nàixer llavors ja sabies
o'ls dies recontaves que havia't dar Jo?
Del rou y nuvolades el lloch tu conexies?
Com un falcó, tal volta, tu'l llamp del cel desníes?
Junyeis son carro al tro?*

*Encar que plasmata sigues conforme ma semblansa,
per càstich, a la molsa nadiua tornarás!*

*Desplomaré en ta testa lo llamp de la venjansa,
esbaltiré la lira qu'inútilment se cansa,
y secaré ton bras!*

El Poeta

*Senyor! Senyor!! Ma tenda de nómada poeta
si al caire del abisme caòtich estenguí
com del Jordà a la riba sa celda el vell asceta,
perdó! Sobre l'abisme que hi canti'l gran Profeta!
Callar m'escau a mí,*

*y a Vos serà'l silenci lloansa decorosa.
Mes mentre alluny mes passes del caos abismial
dexau que al vent amolli ma pobre veu d'alosa
que, sobre'l temps, se perdi dins l'altre grandiosa
del himne universal!*

Primer Día

*Com la sardana mòvil en son rosari trena
mans brunes y mans blanques, aixís al voltant teu
el temps que nits y dies tirànich encadena
comensa sa sardana, oh Eternitat serena
al FIAT del gran Deu.*

*Vagaven les tenebres per la buidor sens fita
d'inmensa mar de caos somort indefinit...
y a mida del cadavre del fill de Sunamita
com s'arrufà'l Profeta, sobre ella així apetita
ses ales l'Infinit*

*Apar sobre les aigues genésica boirada.
L'abisme, com un càlzer, Ell cova germinal,
apar àguila inmensa qu'aixeca sa pollada*

*de mons sobre ses ales y trassa en sa volada
amplíssima espiral.*

*Demunt sa boca oberta, l'abim la seua obría;
demunt son cor pitjava l'abisme'l cor gegant,
a cada alé, amb son hálit un torb li responía,
a cada batech rítmich, l'abisme s'estremía
de vida palpitant.*

*Y així com brolla un iris del aigua del baptisme
quant l'Esperit hi baxa duenthi nou perfum
difús entre les gotes prolífiques de crisma,
a son contacte, sobre la fosca del abisme
aparegué la llum.*

Segon Día

*Y se llevá boirós el segon día
quant Deu del caos gran que va formá
qu'un vespre y un matí no més tenía,
concreció de llum y d'harmonía
son tronó segregá.*

*Son tronó segregá y ja l'ocultava
amb la cortina gran del firmament.
Derrera ella, quí sab lo que hi posava?
Cels sobre cels tal volta escalonava
son bras omnipotent.*

*Allá dalt, de la llum posá la vía
per hont se difundeix cada matí.
El níu del llamp, si acás Ell el desnía
al retornar sumís d'ahont l'envía
li díu: Fa som aquí.*

Allá, la flonja neu de la congesta

*que tòn el dur hivern com un anyell;
lo tàlem de l'aurora y s'alma vesta
de l'aigua y'l sol casats en la tempesta
l'esponsalici anell.*

*Allà, plujes batents, aurigemades
gotes de rou, granís ametrallant,
allà, del tros le ginyes inflamades
que'l llamp obrí a través de nuvolades
ab son cisell gegant.*

*Allà, d'un milió d'òrbites sonores
com a bordons, el centre hi va posar.
Lira gegant! Tes notes torbadores
amb que eleves, sublimes y enamores,
qui les farà callar?*

*Ningú, ningú! Masells de melodia
eternament els mons en devassall
de llums y tintes que la mar copia,
com má inspirada pel teclat, fent via
redolen, corda avall...*

Tercer día

CONTENEDRE A LA BIBLIOTECA DEL
ICENE BARCELONÉS DEL

*Amb son llensol prolífich, tapaven les montanyes
les aigues que hi dexaven llecor de ses entranyes,
pero la veu divina sentiren esclatant,
y com feres que emigren dels cims, les hivernades,
dexaren tal altura, com elles esvarades
com elles empenyentse, com elles bramulant.*

*El torb ja fujeteja la líquida remada
ciulant sobre s'espátla raull, encabritada;
el tro amb sos lladruchs aspres l'ha despergida ia,
la má de Deu li posa fortíssima cadena,*

*allà d'esculls basáltichs, aquí la flonja arena
y un manament li dona que no transgredirà.*

*Com dos bessons planyien: la mar en cativeri
tot bracejant per costes y cales, y en desverz
la terra balba y núa cercant un nou abrich.*

*Y Deu cridà les boires: en densa nuvolada
per graus elles dilaten feixuga llur volada
y sobre'ls dos s'extenen com un bolquer amich.*

*Y dins aquest misteri, com rius sobre ses fites
desborden, mare Terva, tes venes infinites
que sordes palpitaven en cràters de verdors.*

*De flors la varia escuma corona eixa opulència,
la terra se sent créixer en colossal turgència
com pit matern al rebre lo fruit primer d'amor.*

Día quart

*De rou plena y d'estrelles, de lluna y d'ombra clara
com una nau passava pel cel esblanquehit
al comensar son éxode brillant, que dura encare,
l'excelsa caravana d'aqueixa quarta nit.*

*¿De quína font brollares, oh riu d'argenteria
que eternament redoles de cap a cap del cel?
¿Quí t'encengué, oh columna de llum, que fas de guia
en l'inmortal eixida del poble d'Israel?*

*Jehová! que cadascuna d'aquest estol d'estrelles
cridà per son nom propi del fons de l'Orient.
Jehová! qu'ha aixemenades les céliques abelles
que'l lliri blau revolten que formà'l firmament.*

*Oh nit primaverenca! Lo Verb tu corprengueres
y sonrient, al véuret rendit ja te digué.*

*« Quant passi, camí d'Éfrata, per entre eixes esferes
de llum, com dia esplèndit, Jo t'il-luminaré. »*

*« Ma dolsa confidenta, mottu de mes delícies!
Quant baixi Jo a la terra de la redempció
per oferir al Pare les matinals primícies,
serà'l SANCTA SANCTORUM t'aurífich pabelló. »*

*Mes ja la nit emigra y son abril s'esflora;
per graus se posa pàlida la blava majestat...
no més un estel queda de la sidérea flora
y un núvol com de cendra pel cel s'es dilatat.*

*Suprem instant de crísis! L'esglay la terra asombra;
un dupte horrible flota pel front del cel plomis...
¿Ha de tornar dels dies passats la gran penombra?
Oh, no! brolla llum viva ja l'Orient blavis.*

*El sol brillant! Al veure'l la terra enamorada
flairoses nuvolades li envia en espiral,
y brilla el sol per entre la densa nuvolada
com, entre encens, la flama d'inmens ciri pascual.*

*Salut, Pascua del Génesis, diada benehida,
daurada clau que'ls sigles comenses are a obrir,
sonris de primavera, impuls de nova vida,
ginesta de llum qu'obris l'intrépida florida
sobre l'hivern del Génesis...*

¡Salut, símbol esplèndit d'Aquell qu'ha de venir!

Quint día

*Talment sobre'ls Profetes el mot de profecia,
sobre la mar, tronava de nou el verb creant,
descompassant el ritme de l'ona palpitant:
« Sortiu, reptils y pexos, al sol del segon día. »*

*La mar, a tals paraules, de pler s'enterbolia;
besada pe'l sol, trémola l'onada titil-lant
ses tintes diluïdes, per graus, coagulant
del invisible pólip al Leviathan congria.*

*Monstre sublim! Sa coa, si ací y allá la branaa,
com cedre es que se vincla de l'una a l'altre banda;
s'escata es d'escuts bélichs que, en pinya fa sonar;
irradien llum sinistra sos ulls, llum de cometa,
entorn de ses dents reyna la por; si s'inquieta
bullir fa com una olla l'immensitat del mar.*

*Igual origen totes les aus del cel tingueren.
Be prou aixís ho indica son cos multicolor;
be prou aixís ho indica l'acuática remor
que fan tot recordantse del lloch ahont nasqueren.*

*Llurs ales policromes l'escala compongueren
en que's descomponia dins l'aigua la claror;
llurs goles argentines, per parts, de la mar or
la música profusa a modulà aprengueren.*

*Del mar, vivent oracle que guarda dels Profetes
el gran concert harmónich, la veu de morts poetes;
que parla tota llengua replé del Esperit,
son notes escampades, les notes voladores
qu'ompliren el quint día de vibracions sonores
o be'l profund silenci rimaren de la nit.*

Día sisé

*Desde'l Behemot, que cerca per llochs humits platxeri
y qu'es capàs de beure d'un glop el riu Jordá,
omplí la veu divina d'omnipotent imperi
de sers vivents l'escala
fins al mosquit que's bressa en raig de llum solâ.*

*La Creació... aquest arbre que te per tot brancades
rels fondes dins l'abisme, fruits d'or devall els cels,
y que refugi dona a feres y aucellades,
un ser no mes anyora
que, tot signantlo, diga: Es obra del Excels.*

*Mes, prou!... Mos rims coroni triomfant doxologia:
«Honor y gloria al Pare, al Fill y Esperit Sant.»
Cantar aquest ser màxim ma llengua pretenia
y sols emborbellava
l'a, a, de Feremíes. Mes qu'ell jo som infant.*

*Mes, alsa, musa mía, per graus la veu modesta
y canta, canta'l plasma qu'ompli'l dia sisé!
Manlleua al arpa bíblica sos tons ardots de festa,
ensaja'l decacordi,
demana al gran Profeta que't presti son alé!*

*S'aixeca Deu! que fugin com un remat d'ovelles les montanyes gegants;
mar endins que s'empenguen dexant un rastre d'illes com pols de son camí,
que'l cel, com llibre's plegui y'l mar que se capdelli talment un erissó.
El formidable JHAVE devalla pe'l ponent.*

*Sa militar escolta de mils de mils d'arcàngels avansa pe'l desert;
de pò'l desert s'esbrella com per l'agost l'ametla; així com va avansant
murmuri d'aigues moltes pareix que se dilata arreu per la buidor,
renou de catarates que parlen entre sí.*

*Arriba ja a l'aufana que puja de la terra y va regantla arreu
per quatre rius, y escampa la pompa esponerosa d'aquell abril primer;
ne pren un poch de molsa, la púrpura de vida son hàlit li infundeix
y fet ja queda l'home en ànima vivent.*

*Poch menos que nosaltres l'heu fet, deyen el àngels y arcàngels admirats,
oh, Deu! y li heu donada l'estola de la gloria, l'heu coronat d'honor,*

*demunt totes ies obres de vostres mans excelses l'havau constituit
y li heu posades totes les besties sota'ls peus.*

*Y tot rendintli paries, les besties s'hi atansaven com a llur sobirà.
Ell sa mirada undivaga ací y allà girava ab un posat sorprés.
La mar li feu ofrena dels pexos que tranziten per sos senders ocults
y'l quatre rius, al veure'l, picaren tots de mans.*

El cant Gregorià

(Al Ilm. y Rdm. Sr. Bisbe de Mallorca)

*Talment la vena d'aigua que corr' per davall terra
de tintes y harmonies tresors va racatant
fins que s'aboca al aspre vessant d'alguna serra,
ocult per tres centuries de sanguinosa guerra
brollà'l litúrgich cant.*

*Supremes esperances de l'home, reflectia
en sa corrent diáfana el riu del cant diví;
la fe, qu'es sol espléndit, ab brins de llum, texia
flotant sobre la líquida sonora correntia
son arch de Sant Martí.*

*Li confiá ses ansies l'amor que'l ser trasmuda;
s'aroma li donaren els lliris en plantê
de primavera ascética pe'l mon desconeguda;
de llàgrimes contrites rebé la revenguda...
¿Quí sab lo que conté?*

*Allá, deliquis d'èxtassi, pregaries voladores;
allá, aleteigs de mártirs que van pujant a mils
replena la llur boca de cántiques sonores
ab una ma les palmes, y ab l'altre, venjadores,
espases de dos fils.*

*El cel allá y la terra, ab llengua de misteri,
pareix que dialoguen d'algun secret etern,
com parlen una a l'altre les cordes d'un psalteri,*

*com l'eco a la campana respon del asceteri,
un chor al chor altern.*

*¿Quí, dins tes quatre cordes de lira grega, impura
y báquica estridència hi va gosar mesclâ?
¿Y quina má arrasava d'iconoclasta, dura,
tos archs y tos triforis, aérea arquitectura
que l'Esperit alsá?*

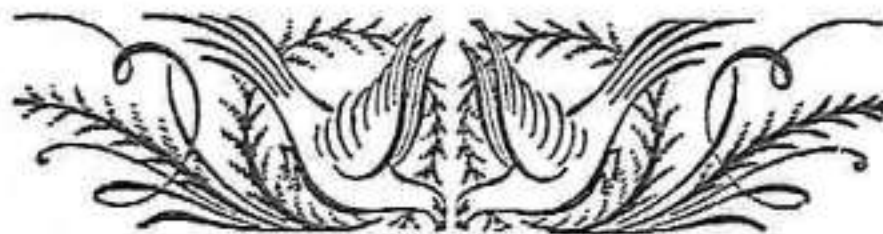
*Aquest llenguatge mágich que'l mon no coneixia
parlat per homes y àngels, tot just are reviu!
Avuy dins aquest temple, (1) de pedres sinfonía,
dú iris d'altre atmósfera, y antichs raudals envía
Guadiana renadtu!*

*Per Vos, l'unció vella d'augustes melodies
anegui vostres temples avans esvalotats
per la mundana tromba d'insanes harmonies;
ab eix lligam atávich
untu lo vostre bacle ab lo del gran Eltes (2)
demunt els desset sigles que os tenen separats!*

LLORENS RIBER Y CAMPÍNS

(1) El del Seminari.

(2) Bisbe antich de Mallorca.

Les petites choses

Invocació

*Oh tu, la discretíssima deesa
dels ombrívols salons maravellosos,
qui dels miralls eternament polsosos
subtil penetres l'ànima incompresa;*

*oh tu que flotes vagament extesa,
pels tapissos y mobles fastuosos,
que'ls vells rellotjes de paret calmosos
impregnes d'una màgica tristesa;*

*jo vull cantar les coses mes petites,
les insignificants, les menyspreuades,
per desvetllar les notes infinites*

*qu'en llur essència dormen oblidades,
y ab plujes de fragancies exquisites
arruxar les pacífiques gentades.*

*Oh l'ungla transparent
com gota de rosada,
de màgich orient
com perla cizellada.*

*Oh l'ungla resplendent
com mirallet d'alosa,
d'un suau colorament
com pétal fresch de rosa,*

*d'un gran irisament
com d'aua en primavera,
d'una frescó ignocent,
y llisa com gelera.*

*Fulla de trébol misteriosa
qu'en medalló d'or esmaltat
guardas com fada poderosa
la perennal felicitat:*

*jo no hi crech pas en ta ventura,
jo no hi crech pas y't duch al pit,
y quan la pena me tortura
y axeco'ls ulls al infinit,*

*al cor apreto ab llanguidesa
ton medalló d'or esmaltat
que d'una eterna juvenesa
guarda l'aroma immaculat.*

*Dins la menuda anou
tal volta un mon de fades
de trenes irisades
independent s'hi mou;*

*y quan a fora plou,
potser, esbojarrades,
volten escabellades
les flames hont s'hi cou*

*l'elixa de la vida.....
Y en tant l'anou marcida,
cayent de la noguera*

*de microscòpich hort
prop d'una carretera
se consumex..... y mor.*

*Son los teus peuets
una esquisidesa:
lleugers, diminuts,
de línies correctes
com los peus brunyits
d'una estàtua grega.
Son los teus peuets
una esquisidesa:
tan lleugers com son
que ni pols axecan,
ni marcan lo fanch,
ni axafen les herbes;
tan lleugers com son,
lo cor m'oprimexen
perque son tos peus
una esquisidesa.*

*L'arqueta de marfil, de tapes cizellades,
exhala un grat perfum d'essències esbravades.
Tancada resta com lo capoll que's mustiga.
La pols, de sos relleus piadosament mitiga
la nuesa. 'Ls relleus representen l'escena
dels Immortals dinant en la maysó serena.
Son uns deus petitets, d'idèntica figura,
d'uniforme color, nusos fins la cintura,
les cames amagant sota la llarga taula.....
Bonichs son los relleus..., esplèndida la faula,
mes res tan exquisit de la capseta closa
com los tresors qu'a dins nostre desitj hi posa.*

*Quan en tos ulls de serafí
les llagrimetes resplandexen
ab les mil gales se vesteixen
d'un petit arch de Sant Martí.*

*De tes pestanyes de satí
quan tremoloses descendexen
semblen les gotes qui segueixen
d'estalactites lo camí.*

*Y al arriuar a tes galtones
envermellides y rodones,
s'hi extasién aplanades.....*

*Axís les tribus primitives,
de la natura humils captives,
queyan a terra agenollades.*

*Boltes de pols qu'armoniseu les coses
tenyintles totes d'un matex color;
oh boltes que baxeu silencioses
com de les conques de la mort un plor;*

*vostres evolucions fantasiayres
donen vida a la llum, qu'a grans riuades
baxa del cel, trencantse en vostres cayres
com en los grans de sorra les onades.*

*¿Perqué no us espargiu com punts encesos,
l'alegría escampant per tot arreu
ab foch d'ullades y remors de besos?....*

*¡Tristas!.... fora la llum, de nou cayeu
y us reben ab los brassos ben estesos
les coses..... y vosaltres les mateu.*

JAUME BOFILL Y MATAS.

RICART WAGNER

Tannhäuser

*y el Torneig dels Cantayres
a la Wartburg*

TRADUCCIÓ DIRECTA DEL ALEMANY

ADAPTADA Á LA MUSICA DE LA EDICIÓ REFORMADA DITA DE PARÍS

PER

J. Lleonart y Maragall y A. Ribera

L'Editor propietari llegítim pera tots els països de l'arreglo dit de París del *Tannhäuser* de Ricart Wagner, senyor Adolf Fürstner, de Berlín, ha autorisat al senyor Antoni Ribera la publicació d'aquesta traducció, per lo qu'es complau en tributarli la expressió del seu agraïment.

Es propietat dels traductors. Ningú podrà sense llur permís reproduhir aquesta traducció ni utilisar-la en audicions musicals. Queda fet el dipòsit que marca la llei.

PERSONATGES

HERMANN, Landgrau de Turingia..		<i>Baix.</i>	
TANNHAEÜSER.		<i>Tenor</i>	
Caballers y Cantayres	}	WOLFRAM DE ESCHINBACH.	<i>Baríton.</i>
		WALTER DE LA VOGELWEIDE.	<i>Tenor.</i>
		BITEROLF.	<i>Baix.</i>
		ENRICH EL CRONISTA.	<i>Tenor.</i>
		REINMAR DE ZWETER.	<i>Baix.</i>
ELISABET, neboda del Landgrau.		<i>Sopran.</i>	
VENUS.		<i>Sopran.</i>	
UN PASTORET..		<i>Sopran.</i>	
4 PATJES.		<i>Soprans y contralts</i>	

CABALLERS DE TURINGIA, COMTES Y GENT NOBLE
 DAMAS, ROMEUS VELL'S Y JOVES, LAS TRES GRACIAS, JOVES, SIRENAS
 NÁVADES, NINFAS, AMORS, BACANTS, SÁTYRS Y FAUNES

Lloch de la acció

La Turingia. — La Wartburg, á principis del segle XIII.

L'antiga deesa germànica, la amable, dolça y graciosa *Holda*, qui ab sa professó anyal a través el país duya a n'els camps l'abundancia y la prosperitat, degué, al entrar el cristianisme, compartir la sort de Wodan y els altres Deus. La existencia y el poder miraculós dels altres Deus no foren pas negats del tot, puig el poble hi tenia la fe massa arre-
lada; més la seva benefactora influencia passada esdevingué sospitosa y maligne. *Holda* fou exilada a les baumes subterrànies, en el si de les montanyes; ses sortides esdevingueren malestrugues y el seu séquit semblant á esbarts selvatges. Més tart (mentres que la fe en son dols y vivificador poder regnava encare en les classes baixes del poble), son nom se transformá en el de *Venus*, nom que fou el símbol d'una existen-
cia infernal, malvada y seductora, feta de plahers impurs y sensuals. Un dels punts principals en que s'hostatjava era, segóns se conta, l'inte-
rior de Hörsselberg, prop de Eisenach. Allá era ahont *Venus* tenia la somptuosa cort de la voluptuositat; fins sovint se podia sentir desde fora el murmuri d'una musica ubriacadora y plena d'alegria. Mes aquets
suaus accents sols seduhien a n'aquells en quin cor ja hi germinaven de-
sitjos sensuals ardents. Atrets y guiats per aquets sons alegres y seduc-
tors, es trobaven sense saber cóm en el si de la montanya. La llegenda
conta que un caballer cantayre dit *Tannhäuser* (segons el mito y la his-
toria, era *Enrich d'Ofterdingen*, del Torneig dels Cantayres), aná al
Venusberg passant tot un any en la cort de *Venus*.

Overtura

Al comens preludia la orquesta ab el cant dels romeus; s'acosta, s'enlayra fins a un potent esclat y s'allunya al fi. Capvespre; derrer ressó del cant.

Al ferse de nit apareixen visions d'encantament: una rosada boirina capvespral s'aixeca balancejantse; se senten alegres ressons de voluptuositat; s'oviran els mohiments agitats d'una dansa esgarrifosament lasciva. Son els malvats encisos del Venusberg que se mostren en l'hora de la nit an aquells en quin pit crema un ardent desitj d'amor.

Atreta per la visió seductora s'acosta una figura d'home: es Tannhäuser, el cantayre del amor. Fa ressonar son altiu cant d'amor, alegre y provocant com per ferse seu el sensual encís.

Sent que li responen ab feréstechs crits de joia: l'envolta una espessa boira, encisadores flaires l'embolcallen y li ubriaguen els sentits. En mitj de la més atrayenta claró que brolla devant d'ell, son esguart meravellat veu una figura de dona d'una bellesa inexplicable; sent la veu dolçament tremolosa de les Sirenes que li prometen calmar els seus més ardents desitjos. Es la mateixa Venus que se li ha aparegut. Aixó li crema en el cor y en els sentits; un violent voler encen la sanch en les seves venes, ab forsa irresistible'l va empenyent y arriba devant mateix de la Deesa ab el seu cant de joia amorosa, qu'entona llavors altament encisat en alabansa d'ella. Com cridat p'el seu cant se li obra en la més clara plenitut el miracle del Venusberg; desenfrenats crits d'alegría y de plaher surten de tots cantons; les Bacants xiscant, s'emporten a Tannhäuser, ubriagat de goig, en el torb de la seva dansa delirant, fins en els brassos ardents d'amor de la Deesa, que l'abrassa ab folla ardencia y se l'endú a llunyaries desconegudes fins al regne del No-res. (1)

(1) Aquí fineix la overtura reformada per Wagner en 1860, lligantla ab el Venusberg.

Se sent un brugit com d'una remada feréstega, y se fa soptadament la calma. Tan sols un voluptuós planyívol ressó com d'un cant, viu en l'espai, una terrible remor de lascivia oneja com el respir del malvat goig del amor sensual, demunt els llochs en quins s'obrá l'infernai atrayent encís y hont la nit altre cop s'exten. Pero l'auja ja s'acosta; de lluny se sent retornar el cant dels romeus. Aixís com el cant més s'acosta y més creix el dia empenyent les tenebres, s'aixeca també aquell remoreig del espai que'ns semblava ressonar com un terrible plany de condemnat, y se torna com més va més joyós, fins que quan surt magestuós el sol y'l cant dels romeus amb més ferm entusiasme anuncia a tot el mon y a tot lo qu'existeix y viu la salvació obtinguda, el remoreig s'escampa en una delitosa ubriaguesa. Es la joia del mateix Venusberg deslliurat de la maledicció que sentim en el cant diví. Tots els batéchs de la vida bullen y's mouhen en aquest himne del deslliurament, y abdós desunits elements, esperit y materia, Deu y Natura, s'estrenyen en el bes agermanador del amor.

Acte primer

El Venusberg

La escena representa l'interior de la montanya de Venus (a Hörseiberg, prop d'Eisenach). Ampla bauma qu'al fons, corvantse, se va en dinzant fins pérdrers de vista. Cap a la dreta, per un esquei format per la roca esquerdada, entra enterbolida la claró del dia, caienthi de dalt a baix de la bauma un doll d'aygua verdejanta qu'escumeja bruntzenta demunt la pedra; del clot que l'aygua forma s'escorre fins al fons de tot el xaragall que s'aplega allí en un llach, en el que s'hi oviren les figures de Náyades que's banyan, y a les vores Sirenes ajegudes. A abdós costats de la bauma surten caires de roques cantelludes en quines hi creix en plantes trópiques semblantes al coral. Devant d'un esquei, a dalt de la bauma, cap a l'esquerra, del quin entra una suau claror rosada, a primer terme se veu a Venus ajeguda demunt d'un repós magnífich; als peus d'ella, ab el cap posat demunt de la seva falda, mitj agenollat, s'hi veu a Tannhäuser ab l'arpa al costat. Encerclant el llit gentilment enllassades hi ha las tres Gracies. Als costats y derrera'l repós molts amoretts dormint, els uns demunt y al costat dels altres sen-

se ordre, com criatures que han caigut adormides cansades de jugar. Tot el primer terme es llumenat d'una claror vermellova que ve de sota terra, fent gran contrast ab el vert esmeragdí del doll d'aygua, y la seva escumejanta blancor al cáurer demunt la roca. El fons y les vores del llach son aclarits de vapors blaus resplandents com clar de lluna.

Quan la cortina s'obre, demunt les roques que surten prop de la cascata jauhen encar els joves mortals; pero tot seguit, atrets pe'ls gestos temptadors de les Ninfes, devallen vers elles; les Ninfes havien comensat entorn del clot hont cau la cascata l'incitadora sardana que tenia d'atraure als joves; les parelles se troben y se barregen; el cercarse, el fugir uns dels altres y l'atrayent excitarse fan la dansa més viva. Del fons de tot en la llunyaria se va acostant un esbart de Bacants que's llensen entre les dansants parelles, excitantles a boja voluptuositat. Ab gestos de la més alta ubriaguesa les Bacants empenyen als enamorats a entregarse sense fré. Ells, ubriachs de pler, s'estrenyen en ardoroses abraçades d'amor. Satyrs y Faunes han aparegut dels avencs y barregen llavors la seva dansa entre mitj de les Bacants y les parelles enamorades, y encare fan més gran la confusió empaytant a les Ninfes; el vértich de tots ells esdevé delirant.

Llavors en l'esclat de la més gran disbauxa s'alsen espantades les tres Gracies y volen calmar y allunyar als afollats. No se troben prou fortes y temen d'esser també arrossegades per la follia: van vers els Amorets adormits y els fan alzar y enlayrar demunt de tot. Com un vol d'aucells volen esgarriats, pero al arribar al cim se posen com per comensar una lluita, cobrint tot l'espai de la bauma y llensant demunt dels disbauxats una pluja de sagetes. El ferits, presos de fort desitj d'amor, se deslliguen de la dansa y cauhen fadigats.

Les Gracies s'amparen dels ferits, y mentres aparellen als ubriachs, dolsament els treuhen a tots cap al fons. Allí se'n van per diferents cantons les Bacants, Faunes, Satyrs, Ninfes y Joves Mortals, perseguits alguns pe'ls amorets. Un vapór que's va fent més rosat cada moment s'exten per la bauma; dintre d'ell desapareixen primer els amorets, després cubreix tot el fons de la bauma, fins que no's veuhen sino Venus, Tannhäuser y les tres Gracies. Aquestes se avansen fins al primer terme, amorosament enlassades s'acosten a Venus pera explicarli la victoria que han assolit demunt de les passions desbocades dels seus súbdits. Venus les guaita donántleshi gracies. Al fons se destría l'espés vapor. Se mostra una boirosa figura representant el rapte d'Europa, que demunt el lhom del taur blanch guarnit ab flors, acompanyada de Tritons y Nereides, solca la mar blava.

CHOR DE SIRENES (invisible.)

Vina al rivatje!
Vina a la platja!
qu'ab abraçada
ben amorosa
siat calmada
l'ansia febrosa.

El vapor rosat s'atapaheix altre cop, la visió s'esvaheix y les Gracies tan sols revelen, ab una airosa dansa, la misteriosa aparició com a obra del amor. Novament la boira s'acclareix. Al suau clar de lluna, s'hi veu a Leda ajeguda a la vora del bosch; el cigne va nadant vers ella y ab manyagueria amaga el seu coll en el pit d'ella.

CHOR DE SIRENES

Vina al rivatje!
Vina a la platja!

Aquesta visió també va esvahintse poc-a-poc. Al fi's des fá la boira y mostra tota la bauma solitaria y silenciosa. Les Gracies fan una maliciosa reverencia enfront de Venus y s'allunyen lentament cap a la bauma del amor. Gran repós. Venus y Tannhäuser resten inmòvils.

(TANNHAEUSER aixeca 'l cap soptadament com si's despertés d'un somni.--VENUS el reté amanyagantlo.— TANNHAEUSER es passa la ma pe'ls ulls com si volgués retenir la imatge del somni.)

VENUS (molt tranquilament.)

Escolta, aymat, hont va ton seny?

TANNHAEUSER (ab vivesa.)

No més! No més!

(Més lent y dols.)

Oh, si esvetllarm
podía!

VENUS (tranquila y amanyagantlo.)

Dígam qué t'apena?

TANNHAEUSER

En somni ohir me va semblá
lo que molt temps no havia ohit...

l'alegre tritllejar de clotxes llunyanes;—
quant temps deu fer que no les sento ja?

VENUS (com avans.)

Qué't torba aixís? Ton pensament hont va?

(Ella li passa suaument la ma pe'l front.)

TANNHAEUSER (ab melangia.)

Del temps que soch en eix lloch no puch tro-
el compte: dies, llunes... son per mi [var
com res, car ja no veig la llum del astre
ni al vol del cel lluhiri les estrelles;

(Suaument.)

el brots no veig tampoch qu'ab vert ornantse
portaven nou istiu; el rossinyol
no sento ja cridant la primavera.

(Ab vivesa.)

No'ls sentiré, no'ls reveuré may més?

VENUS (admirada, pro tranquila.)

Ah! Qué sentía? Oh, folla queixa!
Ja estás cansat de l'alta maravella
que'l meu amor donart solía? O es que
ser com un Deu atormentart pot may?
Tan prest has oblidat lo qu'altre temps
sofrires, mentres are es per tu'l plaher?

(S'aixeca.)

Aixécat, bard! Vina a polsar la teva arpa!

(Ella pren l'arpa y l'hi posa al devant.)

L'amor festeja qu'en accents tan alts cantares,
que fins a la Deesa d'amor vas captivá!
L'amor festeja, puig son premi més alt fou teu.

TANNHAEUSER (es decideix tot d'un cop, pren la seva
arpa y's posa solemniat devant de Venus.)

Gloria a n'a tu! Les maravelles canti
que'l teu poder per mi, felis, creá!
Els dolsos goigs que brollan de ta gracia
en crits alegres enlayran mon cantá!
De joya, ¡ay, las! de goigs voluptuosos
tenía set mon cor y mon esprit:

tot quant als Deus avans tu concedires,
tot y mortal ta gracia m'ha cedit.

Mes, ay! mortal jo resto aymía.
y'l teu amor no'l sostindría.
Si sempre un Deu en pot gosar,
jo esclau del cambi dech restar.
No'l goig mon cor sempre omplena,
sentint la joya vull la pena:
el regne teu me cal deixá:
oh Reyna, Deesa! Deixme aná!

VENUS (Com despertantse d'un somni.)

Qué's lo que sento? Quina veu!
Quin térbol so traheix ton cant!
Qué s'es fet ton esprit ardent,
que sols delícies t'inspirá?
Cóm es? En qué del meu amor pots plányert?
Oh, dígam, de qué'm culpes, estimat?

TANNHAEUSER

Gracies a tu! Llohat l'amor te siga!
Felis per sempre qui prop teu restá!
Sempre envejat aquell qu'ab febra ardenta
en brassos teus del flam dels Deus gosá!
Al regne teu atrauhen maravelles
l'encís de tots els goigs respiro aquí;
cap lloch ens dona tan de l'ampla terra,
lo qu'ella té, ho trobas tu mesquí.

Mes jo en mitj de dolces flayres
desitjo de l'arbreda els ayres,
del nostre cel el plácit blau,
dels nostres prats el vert suau;
el tendre cant de l'aucellada,
de nostres clotxes la tonada:
el regne teu me cal deixá:
oh Reyna! Deesa! Deixme aná!

VENUS (aixecantse de son repós.)

Fals home! Ay! qué escolto dels teus llabis?
Aixis a mon amor li fas agravis?
El prehuas tant y ensemps en vols fugí?
Per ferte lás el meu encís serví?

TANNHAEUSER

Ah bella Deesa, com estás ayrada?

VENUS

Per ferte lás el meu encis servi

TANNHAEUSER

El teu encís es massa, dech fugirne.

VENUS

Ay! Fals home! Miser! ah ingrati!
No't deixo, no! No't deixo pas anar!

TANNHAEUSER

May t'he aytmat com are, que per sempre
el teu amor em cal abandonar!

VENUS s'ha girat ab un crit, amagant son rostre entre las mans.—Llarch silenci.—VENUS va cercant l'esguart de TANNHAEUSER y després se li gira tot d'un plegat ab un somriure temptador. A una senyal d'ella apareix una bauma encantada.

VENUS (comensant ab veu blana).

Segueixme aymat! No veus la bauma
vessant aromes lleus de flors?
Un Deu mateix de grat restara
en eix racé de grans dolsós.
Demunt coixins blanissims resti
lluny de tos membres tot dolor,
ton térbol càp frescó l'encercli,
célica ardencia t'omplí el cor.

(Mentres ella proba de atraurel dolsament.)

Vina estimat, vina aprop meu, vina!

(CHOR DE SIRENES invisible.)

Vina al rivatje!

VENUS

De la llunyaria em cridan sons dolcissims,
qu'els brassos meus a frech de pit et lliguin.
De ma besada, de ma mirada
beune'l diví licor, brillit mercé d'amor.
La nostra unió te d'infantá gran festa;
ab goig d'amor celebrarem la gesta!

Migrada ofrena no li pots pas dû:
que la dolsa Deesa siga sols per tu!
Digas, amich, aymant, oh digas! Vols fugir?

TANNHAEUSER

(ab gran entussiasme agafa altre cop l'arpa.)

Sempre per tu tant sols mon cant ressoni!
El mérit teu jo canti en alta veu!
Tot lo qu'es bell ens brolla de ta gracia,
de tot prodigi august tu n'ets la deu.
El foch qu'un jorn tu'm vas al cor encendre
per tu tan sols, per tu flamegi ardent,
sí, contra tot el mon, sens may cansarme
vull ser desd'are ton campió valent!

Pro tinch d'anâ a la ferma terra,
prop teu l'esclavitut m'aterra;
desitjo sols la llibertat,
em sento d'ella assedegat.
Combats y lluytes vull cercá,
fins a la mort sabré avensá:
per'xó el teu regne'm cal deixá:
oh Reyna Deesa! Deixme aná!

VENUS (fortament irada.)

Fuig lluny! Seny sens esma, fuig lluny! Ves!
Traidor, ja ho veus, no't lligo pas!
Ves, ben lliure estás! Fuig lluny oh pérfit,
síat donat alló que vols! Fuig lluny! Fuig lluny!

Ves a trovar els frets mortals
devant de quin esprit ayrat
nosaltres, Deus dels goigs fugim,
dins de la terra al pit xardorós.
Fuig lluny, oh pérfit! Cerca'l consol,
cerca'l consol, no'l trobis may!

Ells, quina rassa tu escarnires
y ab cór ple de goig vas menyspreuhá,
demánals are gracia;
dels que't mofares, captan la pietat!
Llavors tindrás vergonya,
del teu afront, ells se'n riuran!
Perdut, malahit, acostártem veig
vora meu abaixant la testa!

—«Oh, si là retrovessis
la qu'ans te somreya!
Ah, si altre cop t'obríá
les portes de ses gracies!»—
Contempleulo al cancell,
ajegut are está,
hont dels goigs un jorn fruhía!
Pregant pietat demana, no l'amor.
Enllá esclau, vesten! May a vils,
sols a héroes obro'l regne meu.

TANNHAEUSER

No, altiu llevarte vull la pena
de que'm vegis l'honor perdut!
Aquell que s'allunya, oh, Deesa,
jamay prop teu retornará.

VENUS (ab un crit.)

Ah! Tu no tornar may més!
Qué deya?
Ah! Qué's lo que ha dit?
Cóm! may tornar?
Com tinch de créureho?
Com puch enténdreho?
Mon aymat per sempre deixarm?
En qué m'ho mereixía,
en qué he sigut culpable,
que'm roban el plaher
de perdoná a l'aymat?
D'amor a la regina
Deesa de les gracies,
sols fórali privat
dur consol al amich?
M'has vist entre plors somrihenta
ab gran desitj ohirte,
quan tu aquell cant cantaves
que fa tan temps que ha enmudit!
Oh, digues com may créurer podíes
que jo restés tranquila
si hagués may sentit tots
tos sospirs, totes tes queixes?
Dins dels teus brassos darrer consol troví,

y en retorn voldries pëndrem
un día'l goig de consolart!

(Ab desesper.)

Si tu no tornes més
sía malehit el mon sencer;
infecond sempre resti
puig la Deesa'l va deixá!

(Pregant desesperada.)

Oh, tu, retorna!
Gracia y amor reconeixme!

TANNHAEUSER

Qui, Deesa, t'abandona
de tota gracia fuig!

VENUS

No't privi orgull l'anyoransa
si vers mi te crida'l retorn.

TANNHAEUSER

Les lluytes sols anheló;
no cerco goig ni plers.
Oh, Deesa, si volguessis créureho,

(ab furor)

es la mort que jo cerco,
la mort tan sols m'atrau!

VENUS

Torna a mi si la mort no't volgués,
si la tomba fins se't tanqués.

TANNHAEUSER

Sepulcre y mort porto dintre del cor,
tan sols ab contrició puch guanyar la pau!

VENUS

May repós dat te sía,
la pau may la trovis.
Retorna a mi si may vols salvart!

TANNHAEUSER

Deesa dels goigs y'ls plahers!

No, no pas en tu trobo pau y repós:
salvâm sols pot Maria!

(Venus desapareix.—La escena's transforma ràpidament.)
(TANNHAEUSER, que ha quedat en la mateixa posició, es troba tot d'un plegat transportat a una hermosa vall. El cel es blau y'l sol resplandeix ab alegria.—Al fons, a la dreta, la Wartburg; per entre l'esquei de la vall de l'esquerra's veu el Hoerselberg.—A la dreta, a mitja alsada de la vall, hi ha un caminet que ve de la part de la Wartburg fins al prosceni, ahont fa un recolze; en el mateix prosceni hi ha una Mare de Deu, ahont s'hi arriba per una baixa roca avensada de la montanya. De les alsaries de l'esquerra se senten les esquelles de la ramada.—Dalt d'una roca que surt en fora hi ha un pastoret assentat tocant la caramella y girat de cara a la vall.)

EL PASTORET

Na Holda la montanya deixá
per corre'l camp y la prada;
uns sons dolcíssims vaig escoltá
y ansiosa's torná ma mirada.

(Toca.)

Llavors vaig dolsament somniá
y quan els ulls se'm van tancá
el sol ardent lluhía,
el maig, el maig venía.
Are, sonem alegrement;
al maig ja som, al maig plahent!

(Torna a tocar la caramella. Se sent al lluny el cant dels ROMEUS VELLS, que venen del cantó de la Wartburg baixant pel corriol de la montanya.)

ELS ROMEUS VELLS

Vers tu, Jesús, va'l meu camí
tu qu'ets consol del pelegrí.
Oh, Verge Santa, a tu, llahor,
la nostra vía mira ab amor.

(EL PASTORET, tant bon punt ha sentit el cant, para de tocar y escolta ab devoció.)

Que son pesants els meus pecats,
son massés per ma gran feblesal
Repós ni pau no'm síen dats
y en cástich pagui la malesa.
Al gran festí de gracia y pietat
perdó demano ab humiltat;

ditxós aquell qu'es bon creyent,
salvat será si es penitent.

EL PASTORET

(Quan els romeus han arribat al puig que hi ha al davant del Pastoret, aquest'ls crida fent anar la gorra.)

Salut, si a Roma aneu!
Feu oració per'quest pobre home!

TANNHAEUSER

(que ha estat dret al mitj de la escena y com clavat en ella, se deixa anar de genolls fortament conmogut.)

Senyor, sigueu llohat!
Font sou de gracia poderosa!

(La comitiva dels ROMEUS gira pe'l corriol de la montanya per davant de l'imatje de la Mare de Deu a l'esquerra y abandona la escena.—EL PASTORET també s'allunya ab la caramella pe'ls cims de la dreta; se senten les esquelles del remat que's va allunyant.)

ELS ROMEUS

Vers tu, Jesús, va'l meu camí,
Tu que'ts consol del pelegrí.
Oh, Verge Santa, a tu, llahor,
la nostra vía mira ab amor.

(ELS ROMEUS acaban de abandonar la escena.)

TANNHAEUSER

(agenollat y com endinzat en ardenta pregaria.)

Que son pesants els meus pecats,
son massas per ma gran feblesa.
Repós ni pau no'm sien dats
y en cástich pagui la malesa.

(Les llágrimes li ofeguen la veu, inclina molt el cap a terra y sembla plorar fortament.)

ELS ROMEUS (de molt lluny.)

Al gran festí de gracia y pietat
perdó demano ab humiltat.
Ditxós aquell qu'es bon creyent.

(El cant s'ha apagat. Del fons, pro de molt lluny, com ve-nint d'Eisenach, se sent el tritlleig de campanes. Mentre el so dels corns de cassa s'apropa poch-a-poch; el tritlleig llunyá de campanes calla. De l'alsaria de l'esquerra, per un camí del bosch apareixen el LANDGRAU y els CANTAYRES vestits de cassadors.)

LANDGRAU

(A mitja alsaria veyent a TANNHAEUSER.)

Qui es aquell que resa ple d'ardencia?

WALTHER

Deu se un romeu.

BITEROLF

De cavaller du vesta.

WOLFRAM

(S'en va vers TANNHAEUSER y'l reconeix.)

Enrich·es!

ELS CANTAYRES

Ell! Enrich! Es ben cert?

(TANNHAEUSER, que s'ha redressat sorprés, es refá y s'inclina en silenci devant de LANDGRAU, després de haber donat una ullada a n'aquest y a n'els cantayres.)

LANDGRAU

No es falsía? Tornes a n'el lloch,
avuy, que soperbiós abandonares?

BITEROLF

Digans qu'es lo que'l teu retorn senyala?

TOTS menys WOLFRAM

Vulgaho dir!

BITEROLF

Qué't porta? El repós ó nou combat?

WALTHER

Vens com amich ó enemich?

Els CANTAYRES menys WOLFRAM

Respon!

WOLFRAM

Oh no ho veyeu? Vos mostra orgull son rostre?

(S'en va vers TANNHAEUSER amistosament)

Salut a tu, el brau cantayre;

Mes ay! que temps t'hem tingut lluny d'aquí!

WALTHER

Benvingas, si la pau ens dus!

BITEROLF

Salut, si d'ús qu'ets nostre amich!

ELS CANTAYRES, menys WOLFRAM

Salut! Salut! Salut a tu!

LANDGRAU

També la benvinguda et donch!

Tan temps hont has estat vols dir?

TANNHAEUSER

Anava a la ventura al lluny del lluny,
hont no trobava pau ni treva may.

Pietat! Per fervós guerra no he vingut;
no'm pregunteu: deixeu-me fe a n'ami!

LANDGRAU

Oh, no! Ets nostre, com avans ho fores!

WALTHER

No fugis pas!

BITEROLF

No't deixarem marxá.

TOTS menys BITEROLF

Resta aquí!

TANNHAEUSER

Ah, no! No m'es plahent la estansa,

TOTS

Ah resta aquí!

TANNHAEUSER

y m'es privat el reposar.

TOTS

Oh, no! No vulguis pas deixarnos;
avora nostre deus restar.

TANNHAEUSER

El meu camí me díu avansa,

TOTS

Ens has cercat, y al retrovarnos
tan prest ens vols abandoná?

TANNHAEUSER

y may enrera puch guaytá.

(Desfentse d'ells)

Lluny! Lluny d'aquí

TOTS

Ah! resta aquí.

WOLFRAM

(Privant el camí a TANNHAEUSER y ab veu forta.)

Resta ab Elisabet!

TANNHAEUSER

(Conmogut fortament y ab alegria, es queda de peu com
clavat en terra.)

Elisabet!—Célica forsa;
has dit el nom tan dols per mi!

WOLFRAM

No'm tens de dí enemich per'verlo
anomenat.

(A n'el LANDGRAU)

Permetme tu senyor de dú
el missatge de la seva sort?

LANDGRAU

Digas l'encís que va formá ell mateix:
que Deu li dongui gracia
per dignament desferlo.

WOLFRAM

Llavors que'n cant ardit ens feyas guerra
tan prest cantant, victoria't vas endur
com pel nostre art mateix vensut te veyas;
pro un premi hagué que fou no més per tú.

Va se un encís o august poder
ab que'l miracle vares fer,
quand ton joyós y trist cantá
a la més pura va lligá?

Mes ay! quant tu altiu te'n 'navas
tancá son cor a nostres cants,
son rostre esgroguehit tornavas
y sols, per sempre, va deixarns.
Oh, ardit cantayre; torna encare
per nostre cant al teu unir,
les belles festes tornin are,
veyemla com estel lluhir!

ELS CANTAYRES

Enrich retorna, sigues nostre,
no'ns recordem d'enemistats.
Plegats els nostres cants ressonin;
visquem desd'are agermanats.

LANDGRAU

Retorna tu, ardit cantayre,
no'ns recordem d'enemistats!

TANNHAEUSER

(conmogut fortament, es llença en brassos de WOLFRAM,
saluda cordialment a cada un dels cantayres y s'inclina
donant les gracies al LANDGRAU.)

Vers ella anem! Oh, a n'ella vull trobar.

TOTS

Ja torna aquell qu'un jorn fugía.

TANNHAEUSER

Ah! com el veig novell mostrásem,
el mon hermós tan oblidat,
el cel demunt asserenársem
y'l camp de flors tot estrellat.
El Maig, ab mil remors fa estada
dins l'ánima que l'ha comprés,
y com en forta y suau tonada
em díu el cor: vers ella ves.

TOTS

Un gran miracle'ns l'ha tornat!
Aquella forsa llohada sía,
que del orgull l'ha deslliurat!
Els nostres cants de més volada
l'aymat sentit alegrará!

} Ressoní ab joia la tonada
dels cants, al pit que'l cantarà!

(Mentres dure aquet conjunt, tot el seguiment de casa del LANDGRAU ab els faloners y altres acompanyants s'ha aplegat en l'escena. Els cassadors sonen els corns. Van sortint més gent que pertanyen a la casserea; n'hi ha per tota la vall. EL LANDGRAU y'ls cantayres se giren vers als cassadors. EL LANDGRAU sona'l corn; li responen el sons de corn dels cassadors y'ls lladruchs dels mastins — Mentres el LANDGRAU y'ls cantayres pujen als caballs que'ls hi han portat de la WARTBURG se tanca la cortina.

MINISTERIO
DE CULTURA

Acte segon

La sala dels cantayres en la Wartburg

(Al fons a l'esquerra l'entrada de la sala, ahont s'hi arriba per una torreta exterior. A la dreta una terrassa ab vis-tes a la vall. Venint del fons fins al prosceni, a la dreta els esglahons pe'ls invitats. A primer terme el trono del LANDGRAU. A l'esquerra, galeria que porta al costell.

(ELISABET entra plena d'alegria.)

Lloch benaurat, la enhorabona,
bon jorn a tu, racé estimat!
En ton espay son cant ressona,
mon somni d'ombra ja es passat.
Quan ell de tu sortia
que trist me semblá!
La pau de mi fugía,
la joya't va deixá!

Tal com se mou mon pit eix día,
aixís m'apars altíu preuhat,
puig ell que nova vida envía
del lluny ens ha tornat.
Salve a tu! Salve a tu!
Oh, sala aymada, salve a tu!

(TANNHAEUSER, acompanyat de WOLFRAM, apareix per la escala del fons. — ELISABET veu a TANNHAEUSER.)

WOLFRAM (a TANNHAEUSER.)

Es ella! Veshi sense témer res!

(Resta recolzat demunt la barana del fons.)

TANNHAEUSER

(llensantse soptadament als peus d'ELISABET.)

Princesa!

ELISABET (confosa y avergonyida.)

Deu! aixequaos! 'neusen!
No os puch mirar aquí!

(Fa un moviment per anarsen.)

TANNHAEUSER

Sí, ho pots! Ah, quedat y deixme
que resti aquí als teus peus!

ELISABET (es gira vers ell amistosament.)

Alseuvos ja!

Agenollar no os cal, puig eixa estada
el vostre imperi es. Oh, alseuvos ja!
Gracies os donch de que torneu aquí!
A quines terres ereu?

TANNHAEUSER (aixecantse lentament.)

Lluny d'aquí,
en llunyes, llunyes terres... es devallat
entre ahir y avuy boyrós oblit.
Tota memoria tost s'es esvahida;
sols d'una cosa puch fer remembransa:
de que servos aprop may esperava,
ni may alsar l'esguart vers vostre rostre.

ELISABET

Qu'es lo que fou, qu'os ha tornat aquí?

TANNHAEUSER

Miracle ha estat
incomprensible y alt miracle!

ELISABET (ab un esclat d'alegria.)

Jo preuho aquet miracle
del fons de l'ánima meva!

(Retinguda y confosa.)

Perdó si jo no se lo qu'are parlo!
En somni estich y folla com un nin:
feble com soch, sorpresa pel miracle.
Ni jo'm conech tan sols. Veniume a aydar,
perque l' enigma del meu cor se'm mostril!

Els sons dels bons cantayres
vareig ohir de molt bon grat:
sos himnes y sos ayres
jochs célichs m'han semblat.
Mes quina extranya y nova vida
el vostre cant dugué a mon pit!
Tan prest ém feu dolor sens mida
com mon desitj tornava ardit.
Sentirs que may sentit había,
dalers per mi desconeguts!
Lo qu'estimava s'esvahía
devant de goigs jamay sabuts!
Llavors que vos d'aquí os en'anavau
ma pau fugi y el meu repós,
dels ayres qu'aquets bards cantaban
l'esprit semblava'm tot boyrós.
En somni greus dolors sentía;
el despertá, qué trist va sé;
la joya del meu cor fugía.
Ah. Enrich! qu'es lo que'm vareu fé!

TANNHAEUSER (entusiasmat)

Alaba al Deu d'amor, aymada,
a Ell que mes cordes ha polsat,
que t'ha parlat en ma tonada
y a vora teu m'ha retornat!

ELISABET y TANNHAEUSER

Llohada l'hora sía
y aquet poder llohat,
que nova a durm venía
) de qu'erau retornat
(que'm feya benhaurat!

ELISABET

De dolsos goigs vestida
somrihent la llum me vé,
desperta a nova vida
faig meu tot gran plahé!

TANNHAEUSER

Al nou retorn de vida
m'entrego ab tot volé,
y aixís m'es concedida
la seva gran mercé!

WOLFRAM (en el fons.)

Per sempre mentres visca
tota esperansa'm fuig!

(TANNHAEUSER se separa d'ELISABET y se'n va cap á
WOLFRAM, l'abrrassa ab violencia y s'allunya ab ell
per la escala. ELISABET segueix á TANNHAEUSER
ab la mirada desde el balcó.

El LANDGRAU entra per una porta del costat. ELISABET
corra vers ell y amaga son rostre en son pit).

LANDGRAU

Veigte altre cop en eixa sala, d'hont
fa temps que t'allunyavas. ¿Vens atreta
pel torneig de cant qu'are's prepara?

ELISABET

Mon oncle. ¡Oh el meu bon pare!

LANDGRAU

Sents
quelcom que't díu qu'es temps qu'el cor
me mostris?

ELISABET

Mira mon rostre ¡No puch dir cap mot.

LANDGRAU

Donchs ton secret siga encare
per un breu temps sens ser parla;
l'encís resti amagat per are
fins que'l trencarlo't sia dat.
Aixís, lo que maravellosament
el cantá desvetlla y mou, ell deu avuy

mostrarho y coronarho ab gloria.
El noble Art què's torni are un fet!

(Se senten al fons sons de trompetas com si vinguessin del pati del castell).

Ja venen tots els nobles de ma terra.
que á n'eixa nova festa he convidat;
son mes nombrosos que jamay, puig han
sabut que reyna de la festa ets tu.

(Sonen las trompetas en el pati del castell.

El LANDGRAU y ELISABET surten al balcó per veure arribar als invitats. Quatre patges entran y els anuncian.

El LANDGRAU els hi dona ordres pera la rebuda, etc).

Els cavallers y comptes entren de un á un ab ses dames y seguiment, el quin resta al fons y son rebuts pel LANDGRAU y ELISABET.

Sonen les trompetes en la escena.

CHOR

Tots salutem aqueixa sala noble,
hont art y pau bons hostes han sigut,
hont plana encar el crit d'eix poble:
Hermann el príncep nostre, á tu salut!

(Els invitats s'han colocat cadascu en el lloch que se'ls hi ha indicat formant un gran semicercle.

El LANDGRAU y ELISABET prenen son lloch d'honor al primer terme sota un baldaquí.

Sonen les trompetes en la escena.

Entren els cantayres ab solemnitat saludant ab ayre caballaresch á l'aplech. Els patges els acompanyan á sos llochs reservats al mitj de la sala formant un semicercle més estret.

TANNHAEUSER al mitj a la dreta. WOLFRAM al extrem oposat del cercle. Tots dos de cara al aplech.)

EL LANDGRAU

(S'aixeca.)

Ja molt y bell, oh bards, en eixa sala
ha eixit de les cançons en llabis vostres;
ab alts enigmes y serenes trobes
el nostre cor alegre heu fet tornar.

Quand nostres armes en sagnants batalles
varen lluytá per defensá'l terré,
quand a n'els güelfs ayrats combats lliurarem

y la perversa desunió trencarem,
no fou menys gran el mérit qu'alcansareu.

A usatjes bells y gentilesa,
a la virtut y fe més pura
vau conquerilshi ab vostre art
un guany, august y enlayrat.

Doneunos una festa avuy també,
puig el valent cantayre es tornat
aquí, que tan dolíans lluny tenirlo.
Lo qu'aprop nostre avuy ens el retorna,
maravellós misteri séblam qu'es;
per l'art del cant vosaltres descobríulo:
perxó are os demano que'm digueu,
la vera font d'amor hont es nascuda!
Qui m'ho digués, qui noblement cantaho
sabés, premi haurá d'Elisabet.
Per gran y ardit que demanarlo pugui,
jo faig que de sas mans aixís el rebi!

Au, bons cantayres! Feu vibrá les cordes!
La tasca ja sabeu, vinga'l torneig;
a tots mercés desd'are os donem!

CHOR

Gloria! Al Príncep aymat, salut!
Del noble art al guardador, salut!

(Tots s'assentan.—Els quatre patjes s'avansan; recullen en una copa d'or els papers enrotllats ahont cada un dels cantayres ha posat son nom. Després presentan la copa a ELISABET que'n treu un dels papers y el torna a donar als patjes. Ells llegeixen el nom y s'avansan solemniament fins al mitj.)

QUATRE PATJES

Wolfram de Eschinbach comensa!

(Se seuhen als peus del LANDGRAU y de ELISABET.
WOLFRAM s'aixeca. TANNHAEUSER s'apoya somniadó demunt de la seva arpa.)

WOLFRAM

Guayto per tot en eix estol tan noble,
y alta visió'm portá el flam al cor.

Quants braus y sabis y héroes te aquest poble,
com bosch de roures fermes en sa verdor!
Y dames veig gentils de cor digníssim,
com un ramell vivent d'hermoses flors.
El meu esguart ubriaga'l brill altíssim;
com puch cantá voltat d'aytals clarors!
Llavors mos ulls s'en van vers una estrella
que brilla sola en mitj l'esclat del cel:
el meu esprit s'enclou no mes en ella
y a n'ella sola reso ple d'anhel.
Sovint, m'apar guaytá una font qu'encanta
y atrau el meu esprit embadalit,
que l'aygua hi beu d'aytal delicia santa
que m'ompla'l cor del goig del infinit.
Jamay la font enterbolir voldria,
ni may torbarla ab febrosench voler;
mon grat en el prech inmolarm sería
y dar la sanch del cor ab gran daler.
Oh nobles per eix cant que jo os presento
quant pur deu ser, veyeu, l'amor que sento!

(S'assenta.)

ELS CABALLERS Y DAMES

(en mohiment d'aprovació.)

Es cert! Es cert! Llohat te sía el cant!

(TANNHAEUSER sembla despertar-se del seu somni; el seu posat altiu pren de sopte l'expressió de l'éxtasis, guaytant fixament l'espay. Un lleu tremoló de la ma que inconscient cerca las cordas de l'arpa, un sinistre mitjriure de sa boca, mostra que está pres per un extrany encís. Quand ell despertantse, polsa ab vigor l'arpa, tot el seu posat traheix que gayre be no sap en quin lloch se trova y sobretot ja no te esment d'ELISABET.)

TANNHAEUSER

Oh Wolfram, qu'ab tals mots cantaves,
al pobre amor com l'has posat;
si en tal dolor al mon deixaves
no tardaria en se acabat!
A Deu llohem en l'allunyada altura
alsant la vista a l'estelada pura:
tal maravella al prech li escau
puig deu restá desconegut!
Mes lo qu'es ferm y pot tocarse

y'm parla al cor y a n'els sentits,
que com jo soch li escau formarse,
y se m'entrega ab suaus delits,
m'hi acosto al raig d'hont pler s'adolla
que cap poruch jamay sabrá,
qu'es eternal la font qu'hi brolla
com es etern mon desitjá:
vull el desitj hont jo'm daleixo
fer sempre viure ab sa frescor!
Aixís, donchs, Wolfram jo coneixo
la vera essencia del amor.

(Tots restan admirats. ELISABET lluyta entre l'entregar-se al entusiasme y la ansiosa sorpresa.)

BITEROLF (s'aixeca depressa y ab ira.)

Sortim plegats a l'escomesa!
Qui pot sentirte sens fremí?
Si be li plau a ta altivesa
flastomadó ohume are a mi!
Quand gran amor me dona forza
ferma es mon arma y brau mon pit;
perque ningú el puga torce
tota ma sanch daria ardit!
L'honor de dama y l'altivesa
del caballé defensa'l brand:
mes tos plahers de juvenesa
menyspreho puig no valen tant.

ELS CABALLERS Y DAMES

(ab remorosa aprobació.)

Gloria a Biterolf!

ELS CABALLERS

Pren nostre brand!

TANNHAEUSER (ab creixenta indignació.)

Ah! Biterolf el vanitós!
Cantar d'amor, tu, llop rabiós?
Ben cert estich que no has entés,
de quin daler em sento pres!
Que'n sabs dels plers d'aquesta vida?
Ben pobre del amor t'ha estat,

y si de goig fou embellida
es molt mesquí per se lluytat!

ELS CABALLERS (en la més gran excitació.)

Fem ja que calli! Fora l'osadía!

LANDGRAU

(a BITEROLF que es treu el brand.)

Enrera el brand! La pau serveu, cantayres!

(WOLFRAM s'aixeca. Aixís que comensa es fa'l silenci més profund.)

WOLFRAM

Ohíu cels al mortal qu'os prega!
Deu a mon cant lo merescut!
D'aquí fugí la culpa cega,
hont fou enclós de la virtut!

Oh amor de gran puresa
per tu mon cant será,
tu que de la bellesa
mon cor vas penetrá!
Per tu portarme deixo
que'ts missatge del cel
y el lloch aixís coneixo
hont brilla ton estel!

TANNHAEUSER (s'aixeca impetuós.)

(Ab la més gran exaltació.)

Deesa del amor, a tu mon cant s'endressi;
el mérit teu jo prehui en alta veu.
Ton dols encís es font de la bellesa,
de tot prodigi august tu n'ets la deu!
Qui ab gran xardor en tos brassos fruhía
ell sol coneix lo que l'amor vol dî!
Ay, míser, qui d'amor may res sabíeu
aneu del Venusberg pel bell camí!

(TOTS s'aixecan horroritzats.)

TOTS menys ELISABET.

Ah! El sacrílech! Fugíu d'ell!
Ohíreu! Al Venusberg ha estat!

LES DAMES

Fugíu! Fugíu del seu costat

(Totes les dames abandonen la sala ab gran confusió y ab gestos d'horror. ELISABET, qu'habia escotat el torneig dels cantayres ab angoixa creixent, es la sola que resta de les dames. Esgroguehida y ab tota la energia de les seves forces, prova d'aguantarse en una de les columnes de fusta del baldaquí. El LANDGRAU, tots els cavallers y'ls cantayres, han abandonat llurs llochs pera acoplar-se. TANNHAEUSER, al extrem de l'esquerra, resta encare una estona com encisat.)

TOTS menys ELISABET

Ja ho heu sentit! Son vil parlat
cla'ns ha mostrat l'horrible fet;
en goig d'infern es rabejá;
al Venusberg estada ha fet!
Ignoble! Sigues malehit!
El brand será en sanch d'ell tenyit.
Que al infernal femé llensat,
per sempre sía condempnat!

(Tots es precipitan ab el brand nu sobre TANNHAEUSER, el quin pren una actitud arrogant. ELISABET s'interposa.)

ELISABET

Feuse enllá!

(TOTS es deturen ab gran admiració.)

TOTS menys ELISABET

Qué sento! Com? Qué guayto! Elisabet!
La verge al pecadó ampara?

(ELISABET protegeix a TANNHAEUSER ab son cos.)

Enllá! La mort, qué pot ja ferme a mi!
Qu'es la ferida de les armes, contra
el cop mortal que dins del cor m'ha entrat!

TOTS menys ELISABET

Elisabet! Qu'es lo que sento?
Com ha deixat ton cor portarse
a fer semblar menys gran la pena
d'aquell qu'aixís t'ha fet traició?

ELISABET

Que'm fa a n'a mí? Mes, ay, a n'ell
voldreu sa salvació robarli?

TOTS menys ELISABET

No espera res d'aquesta vida,
ni pot a l'altre ser salvat!
El cel maledicció li crida!

(Tots es llensan altre volta sobre TANNHAEUSER.)

Que mori en mitj del seu pecat!

ELISABET

Enrera d'ell ¡Guardeus de judicarlo!
Homs crudels. ¡Lluny llenseu el feréstech brand!
Y ohíu atents de la donzella els mots!
Sabeu per mi lo que es voler de Deu!
Aquell mortal que la desgracia
en ferm encís empresoná,
no pot jamay guanyar la gracia
si ben arrepenitit está?
De vostra fe feu gran llohansa
y no sentíu quand parla Deu?
Li robaréu fins l'esperansa;
digueme, donchs, quin mal os feu?
Mireu la verge: sa bellesa
d'un cop soptat ell va trencá;
ella l'aymaba ab gran tendresa
y ell el seu cor va llatzará!
Gracia os imploro, gracia per sa vida;
com penitent, romiatje te de fè!
La fe de nou li sigui concedida
puig Jesucrist mort es per ell també!

TANNHAEUSER

(Ha tornat poch á poch en sí de sa exaltació y de sa arrogancia cayent ab defalliment als peus de ELISABET profundament emocionat per sas paraulas.)

Ah, quina malhauransa!

LANDGRAU y CANTAYRES (calmats y conmoguts.)

Del cel un ángel clar baixava
per publicá'l sant mot diví.
Traidó, si ton esguart s'alsava
ton crim veuríes resplandí.

ELS CABALLERS

Ja ho veus! Ja ho veus si es gran ta traidoría!
Contéplal, donchs!

LANDGRAU y CANTAYRES

Mort li has donat, la vida vol salvarte!
Qui no's commou quand sent el pur pregá?
No soch pas jo qui tinch de perdonarte,
pro'l mot de Deu no'l puch contrariá.

TANNHAEUSER

Per dar perdó a n'el miserable
de Deu l'enviada a mi baixá;
mes, ay! ab febre de culpable
vers ella mon esguart s'alsá.

Oh, Tu, que planes sobre tot altíssim,
qu'al ángel de salut em vas portá,
pietat per mi, que dins mon crim vilíssim
vaig fer afront a la que'l cel m'enviá!

Pietat per mi! Pietat per mi!

Ah, pietat per mi!

LANDGRAU, CANTAYRES y CABALLERS

No soch pas jo qui tinch de perdonarte,
pro'l mot de Deu no'l puch contrariá.

ELISABET

Gracia os imploro, gracia per sa vida!
La fe de nou li sigui concedida
puig Jesucrist mort es per ell també!

LANDGRAU (avansant cap al mitj ab solemnitat.)

Un fet de mena horrible va cometres;
enmascarat d'hipocresía, aquí vingué
el fill malahit portant son crim!
Llensart d'eix lloch ens cal, aquí no pots
restarhi! Nostra llar has deshonorat
y fins el cel contempla amenassant
aquest cobert que massa temps t'acull!

Ser lliure de les penes perdurables
sols pots per un camí; d'aquí llensante
tel mostraré: fes de salvart per ell!

Avansan ja de ma encontrada
mols pelegríns arrepenitits;
els vells ja son a la avansada,

els joves en la vall reunits.
Sols culpes lleus al cor hi portan
y no'ls hi deixan cap repós,
y ab l'esperansa s'aconhortan:
a Roma van cercant redós.

LANDGRAU, CANTAYRES y CABALLERS

Ab ells deus fer la vía
a la ciutat d'amor
hont l'home s'humilía
penant com pecador!
La gracia als peus implora
de Deu a l'enviat;
no tornis fins a l'hora
que sías perdonat!
Calmarse deu nostra ira
qu'un ángel ho volgué,
pro eix brand no s'enretira
si pecado vols sé!

ELISABET

Vers Tu que fassi vía,
oh Deu de pietat!
A eix miser que fallía
perdónali el pecat.
Per ell vull que ma vida
es fassi una oració
y ta claró benehida
móstrali en sa foscó.
Ab ansia tremolosa
vullme sacrificá:
oh, pren ma vida hermosa
que no es pas meva ja!

TANNHAEUSER

Ahont trovar podria
la gracia y el perdó?
Salvarme no podía,
hont es ma remisió?
Mes com romeu vull véurem
mon pit tot llatzarat
y en mitj la pols ajéurem!

Dolor tindrà de grat!
Oh, qu'aquest  ngel s a
piadós pel meu sofrí,
qu'ab tot y ma osadía
sa vida ha ofert per mi!

CANT DELS ROMEUS JOVES

(en el fons, com venint de la vall.)

Al gran festí de gracia y pietat
perdó demano ab humiltat!

(Tots han moderat involuntariament llurs gests; ELISABET, com per protegir altre cop a TANNHAEUSER s'había posat enfront dels que volien tirarse demunt d'ell; senyala el cant ple de promeses dels joves pelegrins. TANNHAEUSER detura sobtadament els mohiments de apassionada contrició y escolta el cant.)

Ditxós aquell qu'es bon creyent:
salvat ser  si es penitent.

TANNHAEUSER

(Un sobtat raig d'esperansa l'illumina; es llensa ab convulsiva violencia als peus d'ELISABET, besa ab fervorosa pressa la vora del seu vestit y exclama trampelant de extrema agitació:)

A Roma!

(s'en va corrents.)

TOTS (cridantli.)

A Roma!

(Se tanca la cortina ràpidament.)

Acte tercer

Pelegrinatje de Tannhäuser

Vall davant de la Wartburg; a l'esquerra el Hörselberg. El quadre es del final del acte primer, mes ab el paisatge de tardor. El jorn va a sa posta. Demunt d'un petit turó de la dreta, ELISABET prega agenollada davant d'una imatge de Maria. Per la esquerra WOLFRAM devalla dels emboscats cimalls, deturantse a mitja baixada, quand s'adona de ELISABET.

WOLFRAM

Prou qu'ho sabia que pregant s'estava,
com tant sovint l'hi trobo, quand me perdo
baixant del bosch cap a la vall ombrosa!

De mort, ell li ha fet ferida
mes ella prega adolorida,
vespre y matí pel seu repós.

Oh amor que n'ets de poderós!

Espera a n'els romeus venint de Roma;
la fulla cau; retornarán aviat!

Mes ell será també ab els perdonats?

Ella pregunta, prega incerta,
per si la gracia veu complerta!

De sa ferida no li dol...

mes sí no rebré cap consol!

(Quand va per baixar al fons de la vall sent al lluny el cant
dels romeus que s'acosten, y's detura novament.)

ELS ROMEUS VELLS

(de molt lluny, acostantse lentament a la escena.)

Felís qui't veu, oh ma patria aymada
y díu bon jorn a ton bosch y a ta prada;

ELISABET

(s'aixeca escoltant el cant.)

Eix es llur cant.

WOLFRAM

Son els romeus,

ELISABET

son ells,

WOLFRAM

el cant piadós escolto
anunciant la seva remisió.

ELS ROMEUS VELLS

reposi el bacle que m'ha guiat
fidel a Deu he pelegrinat.

ELISABET

retornan ja!

Mostreume Sants qué tinch de fê
y dignament complirho!

WOLFRAM

Oh cel! fes are ferm son cor
per dir adeu a aquesta vida!

ELS ROMEUS VELLS

(acostantse a la escena.)

Pels meus pecats m'heu dat perdó
oh Deu a qui pregava jo,
a Vos que'm sou benedicció
mon cant s'enlayri oh, gran Senyó!

(En aquet moment els ROMEUS entran a la escena per la
dreta del prosceni; passen lentament per davant del turó
cap a la vall que hi ha al fons.)

Per l'hom contrit fou la gracia alcansada
y es arriuat a la pau benhaurada;
infern y mort cap po l'hi fa;

perxó per Deu mon cor viurá!

¡Alleluya! Alleluya!

(Els ROMEUS acaban d'anarsen vers al fons de la escena.)

Eternament! Eternament!

(S'allunyan sempre més y al fi desapareixen per l'esquey de la vall de la dreta.)

ELISABET

(que desde el seu lloch enlayrat ab gran excitació ha cercat ansiosa a TANNHAEUSER entre'ls romeus que passen diu, fent un esforç, adolorida pro tranquila.)

Ell no retorna pas!

ELS ROMEUS VELLS

Felís qui't veu oh! ma patria aymada
y díu bon jorn ton bosch y a ta prada!
Reposi el bacle que m'ha guiat!

(El cant es va fonent.—Es pon el sol.)

(ELISABET ab gran solemnitat, cayent agenollada.)

Mon prech escolta, Verge Santa!
A Tu, llohada, vull clamá!
Vora tos peus la mort m'encanta,
vúlgam de terra deslliurá!
Pura com ángel fesme sé,
rebme en la pau del teu racé!

Si may per la follía empesa
de ton costat mon cor fugí;
si may culpable en ma feblesa
desitj del mon naixía en mí,
ab greu penediment sofría
fins que ma culpa al cor dormía!

Mes si no es prou ma penitencia,
oh, tingas, Verge, gran pietat
perque amparada ab ta clemencia,
ben pura vingui al teu costat.
Gracia tan sols voldria jo
pera obtenir el seu perdó!

(Resta llarch temps ab piadós éxtassis; després s'aixeca lentament y allavors se'n adona de WOLFRAM que se li acosta per parlarli. Ella li prega ab un gest de que no li parli.)

WOLFRAM

Elisabet, no vols que t'acompanyi?

(ELISABET altre vegada i torna a expressar ab gestos que li dona les gracies del fons del cor pe'l seu fidel amor, pro que'l seu camí la porta cap al cel, ahont te de cumplir una alta missió; que te de deixarla anar sola y no seguirla. Puja fins a mitja montanya y va desapareixent per la dressera que porta cap a la Wartburg, mentres encare's veu llarch temps la seva figura llauyarse.)

WOLFRAM, qu'encare segueix ab la mirada a ELISABET, s'asseu al puig de la vall de l'esquerra y comensa a polsar l'arpa.)

WOLFRAM

De mort pressagi sembla'l jorn fonentse,
demunt la vall com fosch mantell desfentse.
L'esprit que vers el cims llunyans daleix,
al pendre'l vol en plena nit sofreix,
Llavors al cel surts tu, oh, estel magnífich;
dels cims rebem ton raig de llum beatífich,
la nit destría ton aymat lluhí,
y allá en la vall fas reveure'l camí.

Plácit estel, al firmament,
tan que guaytarte'm fou plahent;
pe'l cor fidel dirasli adeu,
quand ella voli a vora teu,
quand deixi'ls cims de l'alta serra
per ferse esprit enllá de terra!

(Resta ab la mirada clavada al cel y continúa pulsant l'arpa.—Es plena nit, TANNHAEUSER entra; du vestits de romeu, esquinsats; el seu rostre es pàlit y ombríu; camina ab passos indecisos apoyantse demunt del seu bastó.)

TANNHAUESER (ab veu feble.)

He ohít d'un arpa'l so... y com planyies!
No era pas ella, no...

WOLFRAM

Romeu, qui ets tu,
que sol y vern fas via?

TANNHAEUSER

Qui jo soch?
Prou sé ben be qui ets! — Wolfram ets tu.

(Ab mofa.)

el ben prehuat cantayre.

WOLFRAM (redressantse violent.)

Enrich, tu?

Qué't porta a n'aquest lloch, vols dirme, sents?
Gosas, duhent el pes del teu pecat,
petjar aquest terrer encare?

TANNHAEUSER

Fora neguits, mon bon.cantayre!
Res vull de tu, ni a cap dels teus jo cerco,
(ab sinistre ansietat)

sino a n'aquell que'l bon camí m'ensenyi
qu'avans tant poch costavem de trovar.

WOLFRAM

Y quin camí?

TANNHAEUSER

Aquell del Venusberg!

WOLFRAM

Terrible mot! Sentirlo m'estremeix!
Perts el judici? Vols retornarhi?

TANNHAEUSER (ab veu baixa.)

Sabs ben be el camí?

WOLFRAM

Ay, míser! ton parlar me dona horror!
Hont erats? Vares a Roma anar?

TANNHAEUSER (furiat.)

No'n parlis pas!

WOLFRAM

Y a la sagrada festa?

TANNHAEUSER

Res vull sabern!

WOLFRAM

No hi has estat?—Jo't prego
vúlgaho dir!

TANNHAEUSER

(com repensantse, ab dolorosa rancunia.)

Cert, vaig a Roma anar.

WOLFRAM

Donchs be, qué'm pots contar, oh malhaurat!
Pietat profunda em corpren per tu!

TANNHAEUSER

(contempla llargament WOLFRAM ab conmosa admiració.)

Qué díus tu, Wolfram? Mon enemich no ets?

WOLFRAM

May ho he sigut, mentres devot te creya!
Y donchs, aixís hi anares com romeu?

TANNHAEUSER

Donchs be!

Escóltam, Wolfram, tot vull esplicarho!

(Sense forses s'asseu demunt el recolze que fa la montanya;

WOLFRAM vol també asseures al seu costat.)

Ves lluny de mi! El lloch hont jo resto
es malehit!

(WOLFRAM resta dret no gaire lluny de TANNHAEUSER.)

Escolta, Wolfram, escolta!

Ple'l cor d'ardencia com jamay cap pecador
sentí, a Roma vaig aná.

Un ángel arrencá pecat d'orgull
d'aquell vensut per l'altivesa;
per ell jo ferme humil volía
cercant el be que'm van negá,
per si tal volta endolciría
els plors qu'un jorn per mi vessá.

Aquell camí que'l trist romeu petjava
al meu costat, semblavam massa lleu:
quan per l'herbei del prat ell caminava
els rochs y punxes va cercar mon peu;
mentr'ell sa boca ab l'aygua regalava
la soleyada queya sobre meu;
humil pregaria de son cor sortía

y de ma sanch jo'n feya ofrena al cel.
Quand dins l'hostatje el lás repos prenía
els membres meus cercaven neu y gel.
Ulls cluchs per no ovirarn les maravelles
d'Italia vaig creuar les planes belles.
Vaig feho per si ab els mals que jo sofría
els plors del ángel endolcir podría.

A Roma vaig entrá, ciutat sagrada
preguí, retut, demunt la santa entrada,

Neixía el jorn, campanes tritllejaven;
de céliques canturies veus s'ohíen,
esclats de goig de tot arreu s'alsaven
puig santa gracia y salvació obteníen,

Aquell vegí per el qui Deu sens mostra;
quand va apareixe, el poble se prosterná
y a mils el seu perdó doná llavors
y a mils humiliats va fe aixecá.

Vaig aproparm ab passos temerosos
y plányerm vaig ab gestos dolorosos
del goig pervers que mos sentits fruhiren,
de flama que'l flagell no ha encar vensut
y per si els meus lligams s'esmunyiríen
vaig imploral pel fer dolor vensut.

Y aquell que jo preguí, parlá:
«Si has compartit pervers fruhí
plé de l'ardencia del Infern;
si el Venusberg vas assolí,
ets condempnat eternament!
Com en mes mans aquest bastó
may s'ornará de vert novell,
no pot del foch condempnadó
florirte may deslliurament!»

Dintre'l meu fosch no-res vaig enfonsarme
mancárentme'ls sentits.—Un cop despert,
la nit planava sobre'l lloch desert,

de lluny veníen veus cantant la gracia:
feresa va ferme'l sacre cant!
De la promesa el fals ressó incitant,
un fret glassat dintre mon cor portá,
l'horror se m'en va endur allá de enllá!
Y empénye'm va hont els plahers sens fi
demunt son pit un temps gaudir poguí.

(Am feréstech entussiasme.)

Vers tu, oh Venus, m'en retorno
en vers la nit d'encantament;
el teu hostatge ja retrovo
hont tu'm somríus eternament!

WOLFRAM

Ja es prou, ja es prou, detúrat!

TANNHAEUSER

No fassis, ay! qu'en va jo't cerqui!

WOLFRAM

Ja es prou!

TANNHAEUSER

tan be qu'un jorn et vaig trovar

WOLFRAM

¡Oh míser!

TANNHAEUSER

Ja ho sents, els homes me malaheixen
dolsa Deesa dom la ma!

(Nit fosca. Poch á poch boira lleu cobreix l'escena.)

WOLFRAM

(ab violent horror.)

Que perts el seny? Qui vols cridar?

TANNHAEUSER

Ah! No sents l'oreig que dols passa?

WOLFRAM

Ay lás! per tu remey no hi ha!

TANNHAEUSER

No sents al entorn seus aromas?

(Les boires comencen á brillá ab rosada claró.)

No has ohit sons d'alegría?

WOLFRAM

Mon cor espahordit fremeix!

TANNHAEUSER

(Sempre més excitat com més s'acosta l'encís)

Les ninfes son, dansant aplegades!

A mí, a mí els goigs y plers!

(se comensen á veure confosos mohiments de figures que dansen)

WOLFRAM

Ay! Are veig l'encís malvat

Ja ve l'infern desenfrenat!

TANNHAEUSER

El goig tots mos sentits abraça;

la dolsa llum reveig al fi!

Eix es el regne de l'aymada.

(fora de si)

El Venusberg puch assolir!

(En mitj d'una llum clara y rosada apar VENUS asseguda demunt son repós.)

VENUS

Molt benvingut home infidel!

Ha estat el mon ab tu crudel?

Del ben voler mancante'ls llassos

amor demanes als meus brassos?

TANNHAEUSER

Oh Venus, misericordiosa!

Vers tu, vers tu me sento atret!

WOLFRAM

Mágica flama, fonte, fonte!

No torbis els sentits del pur!

VENUS

Ja qu'altre volta á mi retornes,
el teu orgull t'es perdonat.

Joya y plers vindrán a tu tot.hora,
y sempre't vuy al meu costat!

TANNHAEUSER

(Mentres se desfá de WOLFRAM ab feréstega resolució.)

Ma salvació l'he ben perduda.

WOLFRAM

Oh, Deu, ampara al piadós!

(Detura altre cop a TANNHAUSER.)

TANNHAEUSER

Vingui l'Infern a dar-me ajuda!

VENUS (comensant a témer.)

Jo't vull! Jo't vull!

WOLFRAM

Enrich! Un mot salvarte pot.

VENUS

Per sempre sigues meu!

TANNHAEUSER (a WOLFRAM.)

Ben lluny! Ben lluny de mi!

WOLFRAM

A mi! La salvació es teva encare!

(TANNHAEUSER y WOLFRAM lluytant violentment.)

VENUS

Jo't vull!

TANNHAEUSER

May, Wolfram, may! Hi tinch d'aná!

WOLFRAM

Un ángel va resar en terra,
y a benehirte, tost vindrá.

TANNHAEUSER

Déixam!

VENUS

Jo, jo't vuy! Ab mi, ab mi!

WOLFRAM

Elisabet!

(Les boires van enfosquintse; clara resplandor d'atxes apareix llavors entre la tenebra.)

Chor d'HOMES

Gloriós l'esprit que s'ha envolat
del cos de la que tant sofrí!

WOLFRAM

Ton àngel prega a Deu pe'l teu salut.
Es escoltat: Enrich ets deslliurat!

VENUS (cuasi invisible.)

Ay! Malaurada!

(La boira desapareix del tot. Crepúscul matutí.— De la WARTBURG ve una comitiva fúnebre ab atxes, a través el fons de la vall.)

Chor d'HOMES

Premi dels àngels benaurat
y goigs gloriosos ha alcansat!

WOLFRAM

No sents cants aprop teu?

TANNHAEUSER (morint.)

Els sento!

Chor d'HOMES

(Apareix en el fons de la vall una comitiva; els romeus vells van davant portant atxes enceses; després segueixen els cantayres els quins porten descobert en una llitera el cadavre d'ELISABET; el LANDGRAU, cavallers y nobles segueixen a n'aquestos.)

Gloria a la pura que al costat
dels benaurats lo etern ha assolit.

(WOLFRAM fa una senya, a la quina'ls cantayres al reconeixen a TANNHAEUSER, deixen prest descansar la llitera.)

Goig pel culpable, qu'ella ha plorat
y pe'l qui'l cel ha conquerit!

TANNHAEUSER

(es acompanyat per WOLFRAM fins a cadavre; inclinat demunt del cos d'ELISABET cau defallit lentament.)

Oh, santa Elisabet, prega per mi!

(Mor.—Tots inclinan les atxes a terra y les apaguen.—Claror d'auga omplena tota la escena.—Els ROMEUS JOVES, els quills baixan del turó, porten en el mitj un bacle refflorit.)

Gloria al gran miracle obrat!
Perdó a la terra ha devallat!

En l'hora santa de la nit
ab un miracle Deu ha eixit.
El bacle, en mans del pelegrí,
ha fet hermós ab sa verdó,
del foch condempnado així,
pe'l que ha pecat floreix perdó.
Pe'l mon Ell sía proclamat.
donchs per miracle l'ha lliurat.
Deu sobre tot el mon es alt
y sa pietat no es cap engany.

TOTS (ab suprema conmoció.)

Pe'l hom contrit fou la gracia alcansada
y es arriuat a la pau benaurada.

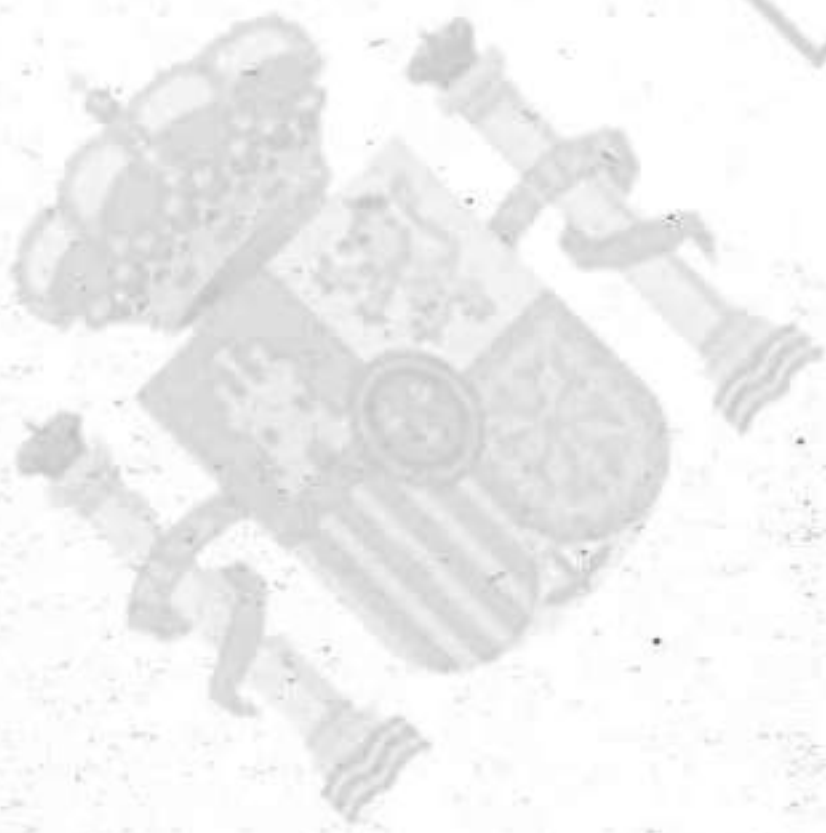
ELS ROMEUS JOVES

Alleluya! Alleluya!

Alleluya!

MINISTERIO
DE CULTURA

La “nostra” Mare de Deu

De montanya.

*Los que venen de ciutat
diuen que'l sol t'ha tocat
y't troban massa morena;
ells veuen la morenor
y no endevinan l'Amor
qu'es lo sol que t'enllumena.*

*La seva Mare de Deu
diu qu'es blanca com la neu;
tots brodats en or
los vestits estrena;
a tu't vestexen los cels,
te coronan los estels
y per màgich brogador
tens un raig de lluna plena.*

*Los plau lo color de neu,
perque es com lo seu;
mes los fills d'aquí'l teu vol
que tots som colrats del sol,
te volém de nostra mena
y'ns plau que sigas morena.*

Estrella matinal

*A dalt del cel
un bell estel
de la terra s'enamora;
quan ella hi cau
tota se'n plau
y apoch apoch se colora.*

*Ella ha vist als seus vehins
que's fonían cel endins
tots poruchs d'un raig de dia;
ell no's mou
que de nit no l'ha vist prou
a la encisadora aymía.*

*Quan el veu
l'hi sap un greu
a n'el sol que ve d'espía!
El fereix d'un raig de llum
v'l pobre estel se consum,
mes que tot, de gelosía.*

Lluyta

*Ell fuig de sí mateix, l'anacoreta;
boscós endins sent l'ànima més quieta;
y en cerca de repós
afadigat s'ajoca
al aspre fons de l'encorvada roca.*

*Mes arreu el segueix y l'agullona
el recort perfidiós daquela dona
de rostre temptador;
y en lluyta ab l'esperit
el sent a dins del pit
com s'abrahona
el colp de sang de l'indomable cor.*

*El clar de lluna que pe'l bosch traspua
ombres dibuixa de bellesa crua;
fugiutne el penitent
esquiva'ls ulls de l'ombra que'l tortura;
mes la foguera impura
com mes l'aparta, mes aprop la sent!*

*Y plora y tot el brau anacoreta
y prova d'aixecar l'ànima inquieta
tot colpejantse'l pit, qu'esquerp l'hi priva,
ab un tros cantellut de roca viva.*

*Y cau estés sobre la penya dura,
als ulls lluhintli l'ànima sencera;
mes la pedra en el puny guardant segura
clapada en sang de la carnal foguera.*

*Cau ben estés; y a claror suau
d'un raig de lluna que pel bosch travessa,
l'àngel de guarda'l vetlla en santa pau
y en somnis de puresa'l cor l'hi bressa.*

JOSEPH PARADEDÀ Y SALA.

Diaça.

Barcelona 27 de Maig de 1901.

Recort

A Na Orfelia Llorens

*Era un capvespre, l'hora de posta,
feya'l recompte dels meus amichs.
Quants d'ells romanen fora la vida!
altres, de joya ja revestits,
l'adeu m'envían, de fadrinatje
aquesta aubada que tant estim;
y alguns voltantlos una aureola,
quina aureola, l'amor dels fills!*

*Entre'ls cors verges curulls de vida,
caminant sempre de cara al sol,
bé't contemplava, ma tendre amiga,
flor que ara bada lleu ventijol!
Sí, riallera, mes tot de sopte
ennuvolantse ton esguard dolç.
Es que breçolen ab bell crepuscle
ton cor tendrívul, somnis d'amor?*

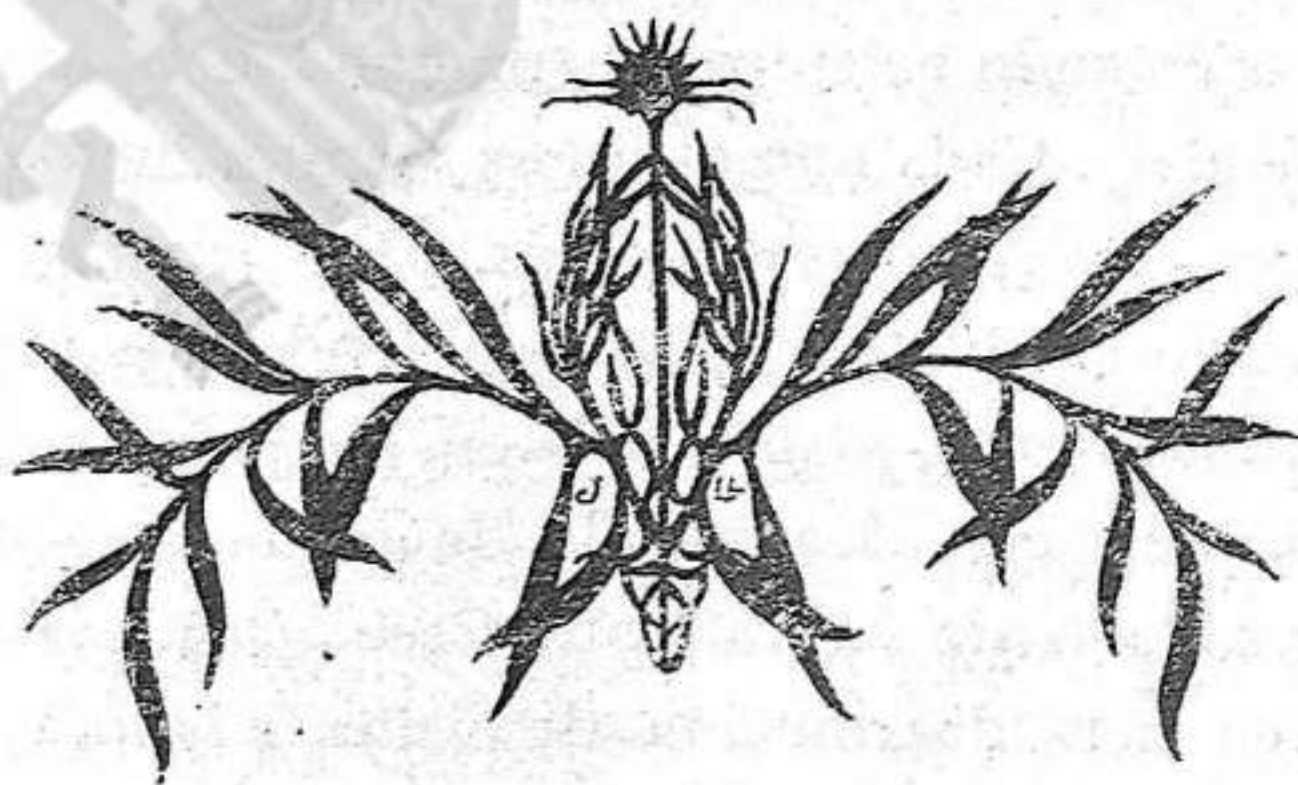
*Tos primers somnis! qui descobrirlos
pogués a l'hora del repós sant!
Quina dolçesa deurían durne
assoleyantshi los cors malalts!
¿Quin nom modulan tos febles llavis
que tant sols rosan bes maternal?
Si ja no es l'Angel de la ignoscencia
sia un altre ángel de bé encarnat.*

*Quan de la vida l'estiu t'inondi
vindrà a soptarme crudel l'hivern;
joyosa, plena y enamorada
aquí a la terra tindrás un cel.
Y jo acotantme, sense ventura
ornant ma testa nevats cabells,
vindré a donarte, trist, l'arreveure
signante a l'hora mon clar estel.*

*En tant sadollat de benaurança,
flor regalada, llença perfum;
tots els somriures que en tu floreixin
girals en terra, tot serà llum.
Si tes parpelles lo plor inonda,
alça ta testa de cabells bruns,
y al cel aguayta, puig ab tes llàgrimes
pots aplacarne de Deu l'enuig.*

ANTON BUSQUETS Y PUNSET.

Janer de 1904.

Ens plau esmentar en aqueixa ocasió les més belles paraules qu'en Maragall ha endressat a la joventut desde'l *Diario de Barcelona*, ja qu'ell ha aparegut en aqueixos Jochs Florals com un Rey dels Joves.

La nueva generación

La nueva generación sabe que ha de hacer algo y que, ante todo, ha de deshacer mucho. Y si no pone luego manos á la obra en punto á lo de deshacer, es que, á la verdad, no está segura de lo que debe edificar en sustitución de aquello que se siente dispuesta á destruir.

Hé aquí las consideraciones que el actual estado de los espíritus sugiere á un periodista francés: «El mundo, en este fin de siglo, se halla completamente falto de ideas generales, y sólo por ideas generales ha progresado siempre la humanidad. Un fenómeno que todo lo domina, es que las sociedades sólo han encontrado el orden necesario á su existencia en una idea universalmente aceptada, la cual, en su expansión, creaba un organismo bastante fuerte para resistir por largo tiempo todos los embates. Hubo un mundo helénico, un mundo latino, un mundo cristiano, un mundo feudal... Cada uno de estos mundos fundaba su fuerza en una idea, en una concepción de la vida. ¿Qué concepción existe hoy para dar fuerza á un pueblo ó á una raza? Todas las ideas antiguas se desmoronan y desaparecen, y no queda en pie más que una vaga idea de justicia social. Pero esta idea, nacida de una concepción materialista de la vida, está todavía sin fuerza y no ofrece grandes esperanzas, porque se ciñe á una mera distribución de bienes é ignora el sacrificio al ideal y á la jerarquía, sin los cuales nada bueno pudieron nunca hacer los hombres para los hombres.»

Efectivamente el momento actual del pensamiento joven es, en apariencia, poco menos que el de un verdadero nihilismo.

«Cuando de aquí á dos ó tres siglos—nos decía uno de los más autorizados representantes de aquel pensamiento entre nosotros—se estudie nuestra época, y se vea por qué hombres y por qué sistemas nos hemos dejado gobernar políticamente, nuestros descendientes ó se resistirán á dar fe á la evidencia histórica, ó formarán de nosotros pobrísima idea.»

Pocas almas jóvenes dejarán de adherir á esa triste reflexión, y menos aun las habrá que por videntes, por estusiastas que sean, osen dar un paso más adelante para afirmar concretamente su fe en hombres y en sistemas que puedan ventajosamente sustituir á los que dan materia á juicios tan amargos.

No faltan temperamentos generosos que, por una especie de pudor moral, se indignan de la acusación de falta de ideales lanzada contra las nuevas generaciones, y afirman valientemente la existencia de un gran ideal..... latente en nosotros. Tal afirmación, sana y profunda, es nuestro único orgullo, nuestra defensa. No; no debemos sufrir que porque no acertemos á condensar nuestras aspiraciones y nuestros anhelos en una palabra como la de *razón*, que empequeñecieron nuestros abuelos, ó la de *libertad*, que han desacreditado nuestros padres, se nos tenga por espíritus apagados, por pozos secos, por perdurablemente ineptos é impotentes. No, mucho sentimos vibrar y moverse en nosotros, mucho anhelamos y presentimos, mucho tenemos que decir y mucho *podemos* hacer. Si lo diremos nosotros con nuestra propia terminología, si lo haremos nosotros con nuestras propias manos, no lo sabemos ni importa gran cosa; porque sentimos bien intensamente que nuestra inefabilidad no es infecunda, que llevamos en nosotros gérmenes de grandes ideales y de poderosas energías, y que aun cuando sean los futuros hombres quienes hagan las futuras cosas, estas cosas serán también algo nuestro, porque aquellos hombres serán mucho de nosotros mismos. «La flor de la vida—dice Goethe—apenas tiene color ni forma; pero los opulentos racimos de uvas maduras y jugosas son deleite de los dioses y de los hombres.»

Aun estas mismas voces de negación cuyos ecos se hablan y responden de uno á otro ámbito del mundo político moderno, y que son la más explícita condena de muerte de los actuales sistemas de gobierno, ¿cabe reputarlas estériles? ¿Cabe desconocer su significación?

Voces de negación por todas partes, voces de duda de todas las juventudes, como saludando la aparición del gran problema moderno que se va levantando imponente y que Guyau, el maestro de los jóvenes, ha planteado en estos términos: «El equilibrio, la conciliación de la individualidad siempre creciente, con el sentimiento de la solidaridad que va creciendo también cada vez más.»

Ante la majestad de este nuevo mundo de ideas, cuyos polos parecen ser el socialismo y el anarquismo, hay más sinceridad y más promesas en las dudas é inquietudes de los jóvenes, que en las escépticas ó estériles afirmaciones de los que todavía tienen en sus manos el fantasma del poder social; así como en aquellos paganos que adoraban y sacrificaban ante unas figuras de dioses en quienes no creían, había un espíritu menos religioso y fecundo que en los que levantaron un altar vacío y le pusieron esta inscripción: *Deo Ignoto*.

De la pureza en la poesía

La pureza es la cualidad suma de las cosas, es la cualidad de las cualidades, porque es la conformidad absoluta de la cosa con su esencia, sin mezcla alguna que la enturbie ó desequilibre, que perturbe la profunda armonía de su ser. Y como en esta armonía se encierra la belleza, la bondad y la verdad de las cosas y con ellas todas sus cualidades inferiores de utilidad y gusto, por esto podemos decir que la pureza es por excelencia la cualidad de las cualidades.

Un cielo puro, un aire puro, un amor puro: todos hemos sentido alguna vez el profundo encanto de estas palabras que nos han dado el misterioso deleite de la visión esencial de las cosas: un cielo puro, es decir, un cielo cielo, un aire aire, un amor amor, que eran más cielos, más aires y más amores que los que nombramos así, como por aproximación solamente, en el lenguaje muerto de la convención diaria.

Y hasta en los usos inferiores de la vida la pureza es reina de las cosas. Salimos á la libertad de los campos y al llegar á la rústica alquería, la mujer nos brinda, para restaurar nuestras fuerzas, con el pan que ella misma ha amasado de la harina de sus trigos; con leche que ordeña á nuestra vista de la quieta vaca.—¡Esto es pan! ¡esto es leche!—exclamamos instintivamente; atribuimos á la cosa, sólo por ser pura, todo el valor de su esencia.

Una de las cosas sumas de la vida es la poesía, cuando es pura. ¡Cuán rara es todavía! Los que la hicieron quedaron por ella inmortales en sus nombres, ó simplemente en sus obras. ¡Cuántos Homeros y Dantes de un día viven sin nombre en la gloria de la poesía popular, más pura que la de la Iliada y la Divina Comedia! En éstas vive el nombre de sus autores por la unidad de la obra, la larga concepción, el grande aliento sostenido; pero en su bloque, inmortal por las venas de oro que lo ligan, no todo es oro puro; muchas veces la preocupación histórica, ó filosófi-

ca, ó la del tema que el poeta se ha impuesto, enfrían la emoción, y el canto desciende á esferas de sonoridad enturbiada por voces extrañas á la poesía. En la popular, la colaboración del pueblo es purificadora. El pueblo colabora apropiándose y conservando sólo aquello que le enamora, y su instinto, ajeno á toda preocupación de unidad ó de sistema, suele enamorarle del oro puro, aunque sea á veces bajo una costra grosera y aun inmunda. El pueblo no asimila sino aquello que le emociona; y por esto su poesía es pura.

Esta ha de ser la escuela del poeta: la poesía popular, extraña escuela en la que el aprender consiste en olvidar; olvidar modelos, olvidar teorías, olvidar corrientes sociales, filosóficas, artísticas, todo, para poder escuchar con emoción de niño la voz intcrna que canta sola el misterio de la vida. Hacerse sencillo, haerse humilde, hacerse ignorante, esto reclama la poesía para ser pura.

Nadie que quiera entendernos se figurará un solo instante que la estupidez, la ignorancia y el egoismo sean para nosotros las cualidades madres de la poesía; sino que entenderá que nada es poesía sino en estado de emoción desinteresada de toda enseñanza, y, por tanto, directamente penetrable, sin discusión ni resistencia, en todo ánimo. Cuanto más elevado entendimiento, más cultura, más amor haya en un poeta, más noble será su emoción y más trascendental su olvido; pero en el momento poético, olvido ha de haber de todo lo que no sea su emoción:

«La gloria de Colui che tutto muove
Per l'universo penetra e risplende
In una parte piu, e meno altrove.»

Si Dante no hubiera sido un teólogo y un sabio, su emoción no habría hablado de esta manera: pero al hablar así, el teólogo y el sabio era simplemente un niño poeta; y por esto en los tres versos la omnipresencia de Dios inunda el corazón de todo hombre, como no lo haría un capítulo de teología ni aun otros versos del mismo Dante menos olvidado de su saber.

Hemos de penetrarnos bien de esto los que amamos la poesía: porque toda lo de nuestros tiempos está impurificada por tendencias, por fines extra-poéticos, por tesis tanto más perturbadoras cuanto más simpáticas en sí mismas. Se ha hecho servir la poesía para la caridad, para

la libertad, para el ennoblecimiento del trabajo, para la virtud, para la ciencia, para todo lo que es parte de la vida, parte apreciable, santa muchas veces, pero que ha matado la emoción del poeta, que ha de ser total, al particularizarla.

Y si alguna vez se ha querido reaccionar contra esto, se ha formado escuela del arte por el arte, han aparecido los parnasianos que, encastillados en sus torres de marfil, despreocupados del mundo palpitante, han cantado con una pureza hija de la frialdad.

No esta, no, la pureza de la poesía. La pureza de la poesía, es una pureza amante. Sin amor, no hay vida, y sin vida la poesía no es más que un nombre. ¿Qué me importa á mi, ni qué importa á nadie, un precioso soneto de José María de Heredia, por ejemplo, sobre un escarabajo de oro ó las pupilas de Cleopatra? Su artificio es sumo, pero su belleza fría como la de un brazalete que brilla en el estuche.

Oh! la pureza con amor, la pureza viva! Oh! el divino símbolo de la Virgen Madre, lo que hay más puro, con lo que hay más amoroso! Esta ha de ser nuestra poesía, porque ésta y no otra es la poesía. Todos nuestros enternecimientos, y todos nuestros ideales, y todos nuestros fines han de desaparecer fundidos en la emoción poética. Hemos de ser alquimistas para convertir todo en ello en oro puro de poesía. Todo ello estará allí, pero en poesía resplandecerá solamente.

Y esto para el poeta no es difícil, es lo natural. Pero este natural ha de rehacerse por eliminación de tanto como tiene sobrepuesto. Desdén ante todo su vanidad de poeta, olvide modelos, olvide propósitos, ponga en la vida práctica todo el amor que Dios le haya dado y el que él pueda acrecer, y no haga profesión de cantar... no cante sino impensadamente, y su canto será puro, y en él estará todo su amor.

Artículo Sentimental

Els sentiments naturals son la delícia de la vida humana. No es l'home una pura intel·ligència; no es l'home tant sols un tros de carn; y els sentiments son una força mixta de la doble naturalesa humana, espiritual y material; son la manifestació més típica, més pròpia, del ser compost d'ànima y cos, la més completa; y per això, perquè cada ser troba el goig més adequat a la seva naturalesa, per això les grans delícies humanes, provenen del sentiment.

(Torras y Bages.—Pastoral «De la nostra filiació».—Cuaresma de 1903).

Ese texto del sabio Prelado de Vich ha inundado de luz un enjambre de ideas que volaban zumbando en nuestra mente. A esta luz nueva ha brillado el oro igual de sus alas maravillosas, y su hermandad nos ha sido revelada; y hemos sospechado también la maravilla de la flor que las atraía en torno como abejas en zumbido armonioso.

La esencia sentimental del hombre nos ha parecido como clave explicativa de muchas cosas misteriosas; y muchos enigmas escondidos y contradicciones aparentes hemos previsto resueltos en paz ante la consideración de aquella esencia.

El amor ¿no es el sentimiento tipo? Sí; todos los demás son hijos suyos; y él contiene cuanto en el hombre hay de ángel y cuanto hay de bestia. Contemplad todos los matices del amor desde las bestialidades de la carne hasta las sublimes delicadezas espirituales. Mirad al hombre de más elevado espíritu, de grande inteligencia, de fuerte voluntad, de maravillosa intuición: parece más que humano, parece un semidiós, todos le veneran: de pronto su naturaleza le hace traición: está bestialmente

enamorado: vedle decaído, aullando tembloroso como un perro bajo los latigazos de la carne. Mirad ahora estotro, sensual, abyecto, soez. —Es un bruto—decis—y vais á arrojarlo del trato humano por indigno. Pero alza los ojos, ve una doncella pálida, cuasi inmaterial: se arrodilla ante ella, no osa tocarla ni hablar siquiera; su frente se ilumina, todo su ser se ennoblece, y, á una simple mirada de la virgen intacta, corre al martirio, sobrenaturalizado como un ángel.

Ved ahora por un lado la casta fidelidad de los esposos, las sublimidades de las madres, la ardiente caridad del misionero, la abnegación del patriota; y por otro los celos, la venganza, la ira, y el odio mismo; y decidme ¿no es todo amor? Y todo lo fundamentalmente humano ¿no es sentimiento?

Todo lo hondamente humano es, en efecto, sentimental: y aunque el hombre gusta á veces de figurarse á sí mismo como una pura inteligencia ó como una voluntad que domina todo lo que no es ella misma, el intento resulta vano, porque el sello de humanidad de una cosa es su sentimentalidad.

¡Cuántas teorías filosóficas bajo su aparato ideal no son sino simples construcciones del sentimiento!; ¡cuántas discusiones con pretexto científico revelan el fermento sentimental que las anima y acalora!; y aun en la historia y en aquellos hechos más conocidos é indudables de ella ¡qué hermoso cambiar de color y forma según se miran al través del sentimiento de cada uno de sus historiadores! Catilina es un héroe ó un perdido ó un ambicioso vulgar; Cromwel, un hipócrita ó un santo; los hombres de la Convención francesa, grandes figuras de ciudadanos ideales ó simples criminales de baja estofa! Y lo más hermosamente humano es que la vida sea tan compleja y difícil de juzgar.

¿Y en la política? ¿hay cosa donde se pretenda más tratar de ideas y donde el sentimiento domine más omnímodamente? Muchos políticos están de mala fe... sin saberlo. Sólo son bien sinceros los que dicen:—Soy monárquico porque amo el nombre de Rey y su aureola.—Soy demagogo porque toda superioridad me rebela.—Soy conservador porque detesto la inquietud y el ruido.

Pero los que así hablan son muy pocos: los demás, no sólo no lo dicen, sino que no lo creen ni siquiera lo sospechan el móvil sentimental de su acción política. Jurarían que se baten por la Constitución ó por el

absolutismo, y por quien se baten es por el misterioso prestigio de un nombre, ó por el brillante color de una bandera, ó simplemente por amor á batirse por aquello: porque sí!

Y esto es lo más natural al hombre y es lo fuerte y eficaz en él. No se crea que una cosa sea bien humana ni posea acción humana hasta que ha llegado á estado de sentimiento; no se crea tampoco que conserve toda su esencia ni eficacia alguna después que ha pasado de él.

Entre al anodino enciclopedismo de los cortesanos de Luís XV y Luís XVI y el huracán de los «Derechos del hombre» no hay diferencia: el contenido ideal es el mismo; pero el entretenimiento erudito de aquellos señores se había hecho sentimiento popular; y ardió Troya.

Decid á los franceses de hoy que sólo vagamente recuerden ó por referencia sepan de la guerra de 1870, que Alsacia-Lorena debe resignarse á su germanización: os lo discutirán con algún calor; sus padres os hubieran abofeteado; sus nietos tal vez os den la razón. Y, sin embargo, esta razón siempre ha sido la misma. Lo que le da ó quita fuerza es el variar del sentimiento,

Mostrad lógicamente á un pueblo sus deberes abstractos, sus derechos históricos, su conveniencia actual; y, mientras no lleguéis á interesar su sentimiento, asentirá tal vez á vuestras razones y hasta se dará por convencido de ellas; sin embargo, permanecerá inactivo: toda la fuerza de vuestra lógica no habrá logrado moverle ni un ápice de su asiento.

Pero, herid sus fibras sentimentales: que cuatro poetas—cuatro locos—ó cuatro oradores—cuatro irreflexivos—lleguen al vivo inconsciente de sus entrañas con unas cuantas canciones de su pasado y unas cuantas paradojas de su porvenir. Vosotros los cuerdos, los lógicos, los prácticos, habéis sonreído desdeñosamente á las canciones y á las paradojas: y he aquí que en un momento esto se vuelve más fuerte que aquello: he aquí que el pueblo se alza clamoroso y se lanza irresistible á una acción desordenada.

Si tenéis altos ideales que defender ó hacer triunfar, orientadlos en esa corriente sentimental para que los vivifique. Si tenéis grandes intereses á salvar, incorporadlos también á ella para que los lleve á flote. Si contáis con alguna fuerza viva, hacedla eficaz contribuyendo con ella á la fuerza y dirección de la corriente. Si nada de esto tenéis ó no os importa, haceos á nn lado, dejadla pasar.

No le opongáis vuestro orden mecánico, no le opongáis vuestra cordura que no palpita, no le opongáis vuestra razón que no arde; porque razón y cordura y orden y vosotros mismos seréis arrollados por la corriente impetuosa. La locura sentimental sabe más que vuestra sabiduría; la justicia sentimental se ríe de vuestra justicia; la fuerza sentimental desprecia vuestras más sólidas construcciones.

Una cosa fuerte hay en el mundo de los hombres: el sentimiento. No os riáis, pues, de los poetas y los soñadores: ellos son, al fin, los reyes del mundo, porque el sentimiento es su reino, y los hombres son esencialmente sentimentales.

No despreciéis las paradojas por incoherentes que os parezcan, ni los cantos por extraños que suenen en vuestros oídos, porque el mundo puede tal vez ser educado por principios, pero sólo es movido por sueños y canciones.

San Jorge, patrón de Cataluña

Olor de rosas y amor de patria hay en el ambiente de este día. Otras flores que rosas lucen en el jardín y en el mercado, y todos los días amamos á nuestra Cataluña; pero ¡tanto da! el día de hoy huele á patria y á rosas como ninguno.

Es un olor vivo; es un amor vivo. En los demás días de primavera hay rosas; pero el de hoy parece todo él hecho de rosas, y las cogemos en el jardín y en el mercado como si practicáramos un culto, y las llevamos en la mano con misteriosa alegría, y al pasar ostentosamente con ellas nos saludamos unos á otros con sonrisa de iniciados en el misterio de la hermosa fiesta de las rosas.

Y así mismo con el amor á Cataluña que brilla en nuestros ojos y como que irradia de nuestras frentes. Todos los días somos catalanes; pero en el de hoy arde Cataluña en nuestro pecho. La tierra de que está hecho nuestro cuerpo y la historia de que está hecha nuestra alma parece como que hoy hierven de nuevo cual el mosto tras un largo sueño, y que todo el sabor de nuestros terruños y todos los hechos de nuestros padres resucitan en las entrañas de nuestro ser inundándolo por entero hasta poner un dejo material de tierra catalana en nuestro paladar y un dejo de heroísmo catalán en nuestro espíritu.

Así cada uno de nosotros se siente como montón de tierra catalana que anda y como condensación de anhelos catalanes á la altura, y así todos nos sentimos tan hermanos porque Cataluña está viva en todos nosotros. El amor con que nos amamos es el amor mismo á nuestra tierra y á nuestra historia, porque tierra é historia somos nosotros mismos: tierra que anda, historia que palpita, y el amor moviéndolo todo.

Cada uno de mis hermanos es hoy para mí algo sagrado porque veo la patria en él como en mí mismo: su hervor es mi hervor, su aureola

es mi aureola. No quiero saber cómo piensa, no quiero saber lo que quiere, no quiero juzgarle, no puedo: el amor me lo priva.

¿Acaso puedo juzgar yo á Cataluña? ¿puedo acaso juzgar mi propia alma? ¿puedo juzgar el fuego en que ardo? ¿puedo juzgar mi amor? No puedo. Pues mi hermano es Cataluña misma, es mi misma alma, mi fuego mismo y mi mismo amor. Somos un solo cuerpo y un solo espíritu.

¿Tiene mi hermano además otras ideas que las mías, tiene sentimientos diferentes, le mueven otros impulsos opuestos, se apresta á una lucha superficial conmigo? Hoy no lo sé, ni me importa. Hoy veo brillar el fuego catalán en sus ojos y en su frente, y adivino debajo de sus ideas y de sus sentimientos y de sus impulsos una calma catalana como la mía que le mueve todo. ¿A dónde ha de ir á parar pues, todo, lo suyo á que no vaya á parar también todo lo mío? A nuestra tierra, á nuestra historia pasada y futura, al amor catalán que nos hermana.

Yo quisiera que hoy fuese el día de la prueba, el día del contraste, de la lucha, porque la victoria sería para Cataluña: la mejor victoria, la de la pureza catalana. Porque, movidos del amor vivo que hoy nos anima, ¿qué podríamos combatir unos de otros sino aquello que quedara fuera de este amor? ¿qué podría quedar vencido sino aquello que nos divide por impureza?

Hoy San Jorge no combatiría á San Jorge, sino al dragón. El San Jorge de cada uno vencería al dragón del hermano, el San Jorge de todos al dragón de todos; y no habría más que una sola victoria: la del blanco doncel contra el monstruo negro; y Cataluña purgada de vicio brillaría en toda su pureza.

¿No veis que esta visión es el sueño de nuestra juventud, su anhelo ardiente? Pues ¡á dárselo! ¡á dárselo! ¡Oh! ¡fuera hoy el día de la prueba! ¡fuera hoy el día del combate! ¿De quién sino de nuestra Cataluña sería la gran victoria? ¿de quién sino del ensueño de pureza de nuestra juventud amante?

Cuando un pueblo toma á un héroe por patrón, es que quiere revivir constantemente su proeza. Tomar patrón quiere decir poner ante los ojos una heróica imagen de aquello que queremos que nuestra vida sea, sin apartar nunca la vista, sin desmayar en el ejemplo, adecuándolo á la demanda de cada tiempo.

Hay en esto de escoger patrón como un instinto de la acción del

pueblo que, desde el fondo luminoso de su inconsciencia, adivina el tipo de energía que necesita imitar para realizar su misión hacia la altura, y presiente su aptitud para esta imitación constante.

Ved á San Jorge vestido de blanco: Cataluña ante todo ha de vestirse de pureza; ved la espada centelleante: Cataluña ha de marchar constantemente armada con algo fuerte y luminoso que deslumbre á los monstruos antes de herirlos; ved al monstruo con quien batalla: Cataluña ha de combatir y vencer todo lo feo y devorador que encuentre en su camino, substrayéndose por la fuerza de una gran fe al espanto que lo alimenta haciéndosele tributario; ved la doncella redimida: Cataluña ha de salvar toda belleza que tiembla ante la fealdad, toda belleza que se rinde á ser devorada por la impureza, todo bien que llora impotente ante el mal que ruge con la fuerza de la injusticia. Y después ha de seguir serenamente su camino hacia la altura, dispuesta á repetir á cada momento su proeza.

¡Oh! ¡no basta alegrarse con la fiesta del día! es menester revivir todo su sentido. Esta sobrenatural luz que brilla encima de nuestra frente, esta sonrisa que cambiamos entre hermanos, esta fragancia que deja á nuestro paso el ramo de rosas que llevamos, son el rastro que dejó una lucha heroica y santa. Si queremos que detrás nuestro ese rastro permanezca, es menester que renovemos la hazaña y la victoria: que haya siempre pureza en nuestra vestidura, siempre luz en nuestras armas, siempre aliento de amor en nuestro pecho y siempre una sonrisa serena de fe en nuestra más ardua batalla.

¡Oh! fuera hoy el día de ella! Yo estoy cierto de que ese olor de rosas que hay en el ambiente y ese amor de patria que se hace tan palpitable, nos inspirarían á todos en una sola inspiración; que por encima de nuestras divisiones superficiales, de nuestras pasiones de parcialidad, de nuestro dragón, se alzaría solo y triunfante lo catalán puro. Y no habría otra victoria que la de esta tierra catalana que es nuestro cuerpo, y la de este espíritu catalán en el que viven gloriosamente nuestros padres y por el que viviremos nosotros en la gloria de nuestros hijos.

A dues violes marcides (1)

*Vosaltres vos heu bressat
en lo pit d'una donzela,
despres a mi heu arribat,
y al miraus lo cor me bat
perque m'feu pensar en ella.*

*Erau fresques y flayroses;
ara seques y marcides
tost en pòls morireu foses,
no del viure penedides
perque haveu sigut ditxoses.*

*Mes jo moriré migrat
sens lo recort d'un bon dia,
sens ma testa haver bressat
en el pit qu'heu embaumat
de la verge que'us tenia.*

J. MARAGALL.

(1) Una de les primeres poesies que publicá l'eminent Mestre d'enguany. No va compresa en *Les Disperses*.

La gent de mas Aulet

II

Un cop en Tófol ha perdut de vista la casa y els quintars de mas Aulet, se lleva'l gech y se'l penja al muscle, quedant en mànigues de camisa.—No vuy anar emprimit ¡llampus! Are que ningú'n pot patir d'esperit, amplis me, fora endrómines. Qué s'han pensat, Burella? Sa meua sanch es com es bon vi: a sol y serena's rancieja y s'enforteix. Fret! Ab aquest sol que cau!... jhe, jhe, jhe...—

Un terrassá, que sega ferratge entremitg d'un llobinar, aixeca'l cos per damunt de les mates.

—Avi Aulet,—crida—¿qu'heu tret sa rifa? Quins panxons de riure os feu tot sol per aqueixa carretera!

—Sempre la tinch treta jo sa rifa, hereu Baldufa.

—Oydá, a vos totes os ponen. Que duru!

—Salut hi haju, noy Baldufa. Vaja, adeu. No t'hi cansus.

A cada pas troba pagesos o marxants, que'l saludan gayament. No's diria sino que la seva figura te la virtut d'inspirar sentiments d'expansió y alegría. Tots els que'l veuen experimenten una falaguera transmutació. Are es una masovera, que torna de plassa ab el cistell vuyt, y va capficada, contant els quartos, passantsels tan aviat de la ma dreta a la ma esquerra com de la ma esquerra a la ma dreta; aixeca'l cap, s'adona del avi Aulet y sembla que hagi trobat de cop y volta el compte embrollat, que la enneguitava; les seves celles s'enarcan, els seus ulls s'asserenen y'l somris belluga'ls seus llabis poch avans contrets.

—Ola, en Tófol! Ay, vatua, que trempat!

Are es un carreter, que ve caminant al costat de les seves mules, ab els ulls mitj cluchs de son o de tristesa, els brassos lletsats y la cara en-

terbolida d'aburriment; se topa ab el vell Aulet y s'ánima ressucita y lluyenteja en aquell cos suara mitj mort.

—Bon día, bon día, Tófol! Que aném a molí? Y una rialleta sonora s'espargeix per l'ayre com una refileta d'auzell. En Tófol te un mot agradós pera cada hu y una mirada que beneheix a la gent.—Osca, viti, Burella!—

Es un home felís. Ben allarat, ab terres propies suficients pera l'empre de sa familia, estimat dels seus fills, voltat de miraments y d'amor, se sent florir en sa vellesa com un arbre caduch, retornat pe'l bon conreu. No hi ha vida més distreta que la seva. Cada matí's lleva d'hora, ben d'hora, desensonyat y aixerivit per alguna nova il·lusió, que li espolsa la galvana y'l fa sortir de casa al primer llustre del alba: si'l blat haurá nascut, si'ls naps estarán a bon punt, si'ls ametllers serán poncellats, si'ls rahims comensarán a verolar... Cada día del any aporta una novetat y sugereix una esperansa. Y quines sorpreses a voltes! «Ola, tot just m'havía atalayat de sa florida y ja tenim favetes en tabella!» Les plantes del camp li diuen coses interessants, que la gent de vila no pot entendre, ni figurarse. Li parlan ab llur remoreig, ab llur color, ab llurs positures... Li diuen si tenen gana o set, si anyoran el sol, si están o no contentes del terrer y de l'ayre. Si n'hi diuen de coses!... A sos ulls cada fulla te una fesomia, que riu o plora, que li endressa un prech o un regraciament; y ell les estima aquestes fesomies simpátiques, que l'esguarden com a una providencia, les estima independentment dels profits, que li deixen esperar, y's sent de llurs tristeses y gaubances. Aixó no vol dir que'ls esplets no li sugereixin sovint la visió de llargues restelleres de sachs de grana; sí, aquest somni flota quasi sempre sobre l'oneig de les messes en creixensa; pero's despren d'elles ademés un altre interés immediat, una sensació de cada instant, un goig o una pena, qu'en Tofol no sabría pas com explicar. Ell participa de la vida dels seus sembrats y'ls vigila, els observa, els escolta... Sembla que tingui'ls sentits fins d'aquells gnoms, que ohien créixer l'herba. Te'l pressentiment de les llevors que germinen, y de les que's follen dintre la terra mare. Per una taqueta lleu, per un esgroguehiment quasi imperceptible endevina les malures que amenassan a les plantes y, alarmat, rumia y s'escarrassa ab temps pera tornárlashi la salut y prevenir llurs necessitats. Aixó s'haurá d'espurgar, alló s'ha de xarcolar, aquí convé una mica de mesquita, allí sofre o sulfat... Vinga treba-

llar, vinga provar.., Y quan encerta'l remey y les plantes recobren el seu falaguer ¡com sent l'alegría del vert sanitós, la carícia de cada tany que es gronxa, y'l petó flayrós de cada poncella que's bada! Y com no li mancan cabals y no plany res als conreus ¡quina hermosura de viandes! ¡quants motíus de joya a cada moment! Sí, en Tófol víu felis y sempre distret. Sense donarsen compte experimenta'l goig inefable de col·laborar ab Deu en l'obra continua de la creació y entre Nostre Senyor y'l vell terrassá van y venen salutacions com entre dos bons companys d'una mateixa treballada.

En l'abundor y en la penura, tots temps l'art de la terra li ha sigut dalitós y li ha proporcionat, si no les glories d'are, conhort al menys y esperansa. Sovint el treball l'ha distret de les cabories. El trámech y la fanga, més qu'eynes de fadiga, han sigut pera ell puntals de sosteniment, li han conservat fresca l'ánima y l'han ajudat a triomfar de la mala sort. Perque la sort d'en Tófol no ha pas radat sempre per un camí de rams y violes. Be sab ell lo qu'es miseria y menjar pa de set llossades y adhuch entretenir la gana mastegant brots de fonoll. La seva infantesa y joventut foren les d'un pobre. A les hores el mas Aulet era un masot de quatre feixetes, ab una casa petita y barracosa, feta de pedra y argila, sense un mal rebatut ni lliscat. Qui l'ha vista y la veu aquella casa! Les vigues, totes guerxes y baumades, s'aguantaven a copies de permódols matossers; no hi havia una teulada que no fos conca, ni una paret sense esquerdes y rempeus; les portes foranes, rosegades de corchs y podridura, mostraven esboranchs, per ahont podíen entrar y sortir els gossos; les finestres desenmetjades y clivelloses, més que d'aturador, servíen de sinfoina al vent, qu'assejava en elles les sonades més esgarrifoses de son repertori; una munió de sargantanes solíen pendre'l sol, pantejant, aplacades a la pedra dels murs exteriors, en els quals teníen ses llorigueres; y a dins en les cambres, en l'ombra cavernosa de les arcoves, les aranyes omplíen els recons de polsoses terenyines y'l fantástich cent-cames corria silenciosament per les parets rónegues. Tal era la casa de mas Aulet en temps del pare d'en Tófol. Quatre tosques cadires, un banch escon, dos llits de peus de gall y una pastera, gayrebé sempre sense pa ni farina, en constituíen el moblatje. Y no es que'l pare d'en Tófol no treballés; era, al contrari, un escarrás fet; pero havia errat la carrera vividora, de masses oficis que havia volgut abassegar. A mes a mes de terrassá era pelador,

carboner, bastonayre, sanava garrins, feya cistells d'aloch y canya pera les masoveries de la rodalia y en les fires y aplechs venia avellanes torrades. Y ja es sabut: home de molts oficis pobre segur. No va pas deixar mentider l'adagi. Are pela, are sana, are carbona, are a bosch, are a fira, are a la ronda, are a la plassa, may li lleguia de conreuhar ses pobres feixetes. L'herm creixia en elles d'any en any fins que'l gram, la canyota y les olivardes s'hagueren amparat tant de totes, que qualsevol pagés s'hauria espantat de netejarles. El pare d'en Tófol va arronsar les espatlles.—Qué hi farém? Si'm poso a sa feyna ab sa reya y s'escatador, no n'hi hauré d'enterrar poch ni gayres aquí de jornals! Qué menjaríem mentres tant? Ba! que se'n aprofitun els conins. Algún n'hi pelarém. Altres arts tenim. A viure!—No hi va pensar més. Al hivern vida de carboner, cops al rabassó y les socades, surti com surti'l jornal després de pagats el dret de bosch y'ls carretatges: al istiu y durant les estacions dolces vinga corre de veynat en veynat a vendre cistells y bastons, vinga seguir suredes ab la colla dels peladors, vinga aprofitar les fires y aplechs, endarnegat sempre, tan en día de festa com de fener. Ell no vagava... y ¡té! la miseria allí, seguida a la llar de mas Aulet! Els jornals curts no bastaven a saciar les necessitats de la familia, els grossos s'escursaven ab algunes despeses d'hostal, ab les contribucions de la casa y terres improductives, ab perdues d'algún negociet esguerrat... No s'arribava al·loch. Una malaltia portava un deute, el deute criava, criava... pensions, escriptures, hipoteques... Entre marit y muller regnava un negre humor. Ella's queixava del etern guimbardeig d'ell, que'l duya a escampar els guanys fora de casa; ell retreya la decidia d'ella, de la pobra dona, que gayrebé baldada de dolor reumátich y atohida per les contrarietats, havia acabat per viure en un neguit sens acció, en el qual hi havia totes les ansies del treball, sens arribarne a determinar may l'esfors útil. Certament el mas Aulet era un mas perdut.

Els dos noys, en Tófol y en Bonosi, esparrecats de roba y moltes voltes famolenchs, corrién per les carreteres arreplegant fems, que'ls seus pares se venien als terrassáns. Aquesta vida tenia al menys la ventatja d'apartarlos de la mala ombra de casa llur. Pera ells la casa era com el catau pera les salvatgines: un soplug ab jas, pero no una habitació. Hi estaven tan poch com podien. Apa, la cofa a coll y a trescar pe'ls camins carreters!... Abdós s'avenien molt be; solien anar junts y s'havien

posat un gran afecte. Quantes vegades un y altre, ab una gana arbora-
dora, s'havien guardat intacta a la pitrera una poma o una ceba pera es-
perar el germanet y partirla ab ell! Quantes vegades en Tófol, ab tot y'l
natural pacífich, s'havía abatut pera ajudar al seu germá petit!

An en Bonosi no li mancava pas bon sentit, però era xicot nerviós,
arruixat, tossut y batisser, se ficava en totes les questions y's refiava de
en Tófol com un rey del seu exércit.

—Tu, ganapia, alerta que rampinyus aquestos fems. En Falugueta
té rahó, son seus.

—Com pot esser, si, quan jo hay arribat aquí, á sa pila no hi havia
ningú y ell era allá baix que recullía una buynada?

—No hi fa res; ell havia tocat sa pila primer que tu. Jo ho hay vist.
Mira, encara en aquesta castanya hi ha sa marca des seu dit; aixó no
ment. A mi no m'hi va res, però sa rahó de qui sigu. Oy, Tófol? Y si te
has cregut que, perquè és més petit que tu, pots atrotinarlo, vas errat.
En Tófol y jo treurém sa cara per ell. Oy, Tófol?

—Oy.

Aquestes questions sobre prioritat d'ocupació eran molt frequents
entre'ls femetayres. Devegades resultavan clares y la intervenció d'un
tercer les derimía facilment; però a voltes eran dubtoses, les parts no's
donavan per convensudes, se formavan dos partits y s'armavan grans
batusses, en les quals els combatents rodolavan per la pols de la carre-
tera. Si'n plovián de cops de puny! Semblava que aquells brivalls s'anes-
sen a matar: tanta era la rabia ab que s'abrahonavan; y, no obstant, un
trench o un pelat sagnant bastava a posarlos sobre sí y a restablir de
moment la concordia.

—Sang, llampus! En Pau té sang. Qui li ha feta?

—Ell mateix. Ha ventat un cop de cap a una pedra.

Ningú volía tenir la culpa. El que'n sentía més el pes solía ser el
més solícit en cercar remeys: que aygua fresca, que un cataplasme de
nou herbes... Per sort no hi havia males ánimes entre aquella maynada
esparrecada y selvatge. Y les baralles per punt general no passavan de
paraules ab aquell tira y aflixa de «tocam, si ets home, comensa tu, tór-
namho a demanar» y altres frases dilatorias pel mateix estil, acabades
sempre ab un «ja't trobaré, manu» que, pronunciat en el moment de se'
pararse'ls questionayres, permetía suposar que no s'haguessen trobat

encara y que anessen a cercarse cap als antípodes. Després d'algunes hores un joch de baldufa o de boletes feya la pau entre'ls renyits y dolses atencions y galaneses posavan en clar, más que cap explicació, el goig ab que'ls cors se sentían lliwerats de tota rancunia.

Ningú experimentava tan vivament com en Bonosi les aspreses de aquells lluytes y les dolsors d'aquelles reconciliacions. En Tófol no feya mes que adherirse als sentiments del seu germá: ab ell reya, ab ell pegava, ab ell acariciava... y sempre satisfet de ben obrar. No'n guarda cap mal recort d'aquells temps de vida errant de femetayre, al contrari. Que era bona aquella llivertadassa, aquelles corregudes, aquell regalarse en el pujador de les tartanes, aquells jochs, aquelles discussions tan vives! Adhuch la fam tenía. les seves compensacions. Encara en Tófol sol dir que la gana és el millor amaniment de les viandes y que ell ha menjat rosegons de pa sech, que li han sabut millor que pollastre.

Lo cert és que'ls dos germans Aulets, a ple ayre tot el día, tombant a cap descobert les soleyades de la canícula y ressistint a pit nu y á peu descals les glassades del hivern, no sols varen viure y ferse grans, sinó que creixerém forts com pins de roquer. No'ls hi havia llegut gayre de anar a estudi; però havían après la doctrina cristiana y sabían de confe-gir lletres y d'escriureles grollerament.

Un cop grandets comensaren a preocuparse del ofici á seguir. Sa mare no'ls hi callava may:

—No volgueu seguir ses petjades de vostro pare; res de carbó, res de cistells, res de tocar tants articles; pichs a sa terra y fora. Si's mas Aulet tornés a treballarse ¡quin atro llustre no pendríam aquest encontorns! Tota sa casa s'alegraría. Aquets camps perduts son s'angunia des meu cor. Perduts ells, perduda jo. Sa seua vista m'acaba. Desenganyeu-vos, no hi ha ofici com es de terrassá. Cullireu pa, cullireu cebes y patates, cullireu vianda de tota mena y, si no os plau de véndrela, podreu anar menjant des tros, mentres que si feu carbó y cistells y no trobeu bona plassa pera encabirlos, malament ne podreu tirar cap tall a s'olla.—

Els dos noys escoltavan atentament, se miravan brandant el cap y mormolavan—Ja és una rahó.—

Se dedicaren donchs al art de la terra y anaren a jornal per les masoveries, acontentantse al principi de guanyar poca soldada; mes era tal el seu dalit y la voluntat, que posavan en el trevall, que prompte obtin-

gueren la mes alta paga y's vegeren sol·licitats de per tot arreu. Ab aixó les comoditats augmentavan en la casa y s'anavan omplint la guardiola dels estalvis.

—A fer recó pera possehir un tros d'animal!—exclamava la mare ab febrós entusiasme. Ells no tenían altra deria. Fou un día de gran felicitat aquell, en que pogueren comprar una mula. Quina bestia més hermosa! Quina bona ajudanta pera un terrasá! Y a les hores ab una il·lusió de nen y una perfidia heroyca comensaren a rompre les terretes de mas Aulet. Sempre que la necessitat no'ls obligava a cercar feyna fora de casa, pich pich, ells treballavan les feixes, que havia deixat hermar el seu pare, les llauravan de llarch y de través, les escatavan, al hivern, durant la rellentor de la gebrada, y al estiu, en els aixarrahiments del aixut pera fer perdre l'herbám dolent y poch a poch les anavan reconquerint. Cada pam de terra de sement, que's guanyava, no'n costava poques de suhors. Una feyna'n demanava una altra. Ja obrir valls, ja esbardissar marges, ja aquí reventar un abey de greser, ja allí despedregar... Si s'haguessen comptat els jornals! Però ¡que era bonich alló, quan els primers esplets apuntaren! La heretat s'era embellida com un cap, que surt de la perruquería esquiladet, flayrós y clenxinat, després d'haverhi entrar ple d'embulls y de cascarries. La llum del cel s'hi esbandía més clara, més joyosa. Els dos germans passavan tot el día en aquels camps y, al retirarse encara s'aturavan a contemplársels desde'l portal ab el mateix encantament que si no'ls haguessen vistos de temporada. Assí'ls blats tendres tan ben amatats, allá'l favar, mes avall l'hortel ab ses cols blavoses y sos broquils moradenchs... Que era hermós alló!

La mare també n'estava enamorada. Aquella resurrecció del mas la rebifava. Volqué contribuir a l'obra de vida y va trobar forses pera escombrar, pera netejar la caseta com may, pera surtir a segar herba, pera posar algunes llocades... Se creya curada dels seus mals... reya, cantava... Però'l seu cos estava minat de temps y, després de la excitació y els fantasiosos esforços, cayqué en un gran defalliment, en una malaltía mortal. S'agegué pera no aixecarse mes, atohida pel reuma y per un remolliment medular; mes la seva enfermetat durá llarchs dies y oferí moments d'esperansa.

—Si la poguessem fer viure!—exclamava en Bonosi--Encara que quedés baldada, encara que l'haguessem de treure a s'era amb un cabasset!..

—Ella viscu!—saltava en Tófol tot plorós—Llamp! may hauria dit que me la estimés tan aquiexa dona. Si la poguessem agontar fins a sa cullita estaríam a cames. Ella s'alegraria... y després vindria's bon temps d'istiu...

Nostre Senyor ho havia destinat d'una altra manera. El día de Pasqua Florida, després de confessar y combregar, la malalta va demanar que obrissen de bat a bat la finestra de sa cambra pera poder veure'ls sembrats. Feya un temps claríssim. El sol va estendre la seva ala rossa fins al llit.

—Que bonichs son aqueixos blats! Quants anys els hay estat esperant!—exclamá la defallida dona, somrihent ab una alegría mústiga. Després mitg aclucá les parpelles, molestada per l'excés de claror, y aixecant un dit enlayre, mormolá:—Totes ses espigues senyalan es cel.

Aquestes foren ses últimes paraules. Va decantar la galta sobre'l coixí, clogué fortament la boca y al cap d'algunes hores havia finat.

Després dels funerals en Bonosi va dir animosament a son germá, mostrantli les eynes del treball:—Hem perdut es capitá. Tirém avant es seu plan de campanya!—

Y els dos germans tornaren bravament a la feyna; però no's diria sinó que la dissort conspirava contre la regeneració del mas Aulet tot just comensada. Encara les gotes de cera de les absoltes no s'erran esborrades del enllosat que ja una nova desgracia trucá a la porta. Va ser una cosa horrible. El pare Aulet cohía rebassó al bosch; s'havía enfilat a la pila y la furgava ab l' escontier, quan, esdevenint un ensorrament sota els seus peus, s'enfonzá dintre les brases vives. Uns llenyetayres, que'l sentiren cridar, acudiren desseguida, el retiraren del foch y'l portaren a la casa en un estat llastimós. Tenía una cama gayrebé carbonada, que fou precís amputar a corre cuyta.

Aixó ocasioná molts gastos, que caygueren sobre una bossa exhausta. No hi hagué mes remey que renovar ab augment de deute les antigues hipotèques, próximes ja al venciment. Y les pensions pujaren a una suma endarnegadora. Com surtisen? Els acreedors comensavan a passejarse sovint pels voltants de mas Aulet, escotiantlo ab cobdiciosa atenció, á tall de corps, que vigilan en despoblat, desde un tros lluny, una bestia agonitzant. Del poble se'n aixecava una broma fatídica: embarch, embarch, subasta, venda...

—S'homo proposa y Deu disposa—va dir un día, de sobre taula, en Tófol, ab estudiada calma—Ses desgracies ens han portats a un mal camí. Perqué'ns hem d'entóssudir a seguirlo? Am ses nostres terres ens passarà lo mateix que an aquelles que perfidiejan a menjar s'escudella am forquilla; quan haurém pagat es mals de govern y ses pensions, gayrebé tot s'haurá escorregut des nostros dits y poca cosa podrém arribar a sa boca. Per atra part, ara s'acosta sa quinta d'en Bonosí. Es veritat que jo'm vaig safar de sa meua, treyent blanch a sa babalá... res, una sort; però sa sort es cara-girada, no cal refiarsen. Necessitém diners pera ficarlo a sa societat. D'ahont surtirán ses misses? No valdría més que'ns venguessem d'un cop es mas, ens descarreguessem des deutes y am lo que'ns quedés asseguessem sa quinta y arrendessem una masovería? Es clar que dol vendre's payrál... dol molt!... empró jo veig que aixó a sa llarga vindrá si os plau per forsa am grapissos d'atvocats y agutzils, que no'ns deixarán ni ses engrunes. Com parar es cop? Penseuhi. Jo ja m'hay rendit.

Aquestes paraules foren seguides d'un greu silenci. Els tres homes restaren inmóviles, mirant les estoballes, ab els caps tombats per la càrrega del dolor. De sobte s'escapá dels ulls d'en Bonosí un flux de llágrimas, que caygueren a rapides gotarrasses sobre un plat, y a llur soroll en Tófol y l'avi Aulet redressaren la testa sobressaltadament. En Bonosí estava tot traspostat. S'aixecá davant d'ells tremolós y esblancahit y digué ab paraula entressegada:

—No, no... per María Santíssima, Tófol, no't rendeixus tan aviat! Agonta, agonta! Ses homos son pera ses ocasions. Rendirse! Encara hi ha maneres... s'ha de provar tot! Es mas Aulet és carn de ses nostres entranyes. Agonta, Tófol, agonta, costu lo que costu! No mogus res ¿sents? Espera que jo parlu!

Agafá la gorra y el bastó y va anarsen carretera enllá, capficat, fent accions ab les mans com si sostingués una conversa. Son pare y son germá se'l miraren ab tristesa, sacsejant les espatlles. «Pobre baylet ¿qué podrá fer?» No obstant, ell alguna cosa intentava. Durant duhes setmanes no va tocar una eyna, ni trepitjá un terrós; tot el día era fora, qui sab ahont, y quan tornava a casa pels ápats o pera dormir no deya una paraula, sombrívol, mal-humorat. Al darrer día de la segona setmana, al diumenge, després de la seva acostumada excursió, se notá en ell un

cambi. El seu esperit semblava calm, la seva cara era placévola, ab un somrís dols, que s'insinuava en mitg de certa sossombra de tristor. No digué res y ningú s'atreví a interrogarlo, perquè en la seva figura hi havia quelcóm de seriós, que inspirava respecte; però, fos per lo que fos, ja d'aquella hora en avant va ser un altre home. Els días següents no s'apartá del mas; treballotejava assí y allí, al peu de cada fruyter, y s'atustava a contemplarsels d'un a un; s'encantava ab el pahisatge, ab el pla, ab les montanyes; la casa mateixa, tan lletja y enderrocada, s'emportava més d'una mirada amorosa dels seus ulls; se diría que estés més enamorat que may de totes aquelles coses. Cinch días va passar aixís y a la fi del quint, el divendres al vespre, assentantse en el grahó de la entrada entre son pare y son germá, que prenían la fresca al clar de lluna, els hi va obrir el seu pit.

—Carets—els hi va dir, ajuntant entre les seves una ma de cada un d'ells—és arribada s'hora en que os hauré de deixar per molt temps. No os esvareu. Tot se fa per fi de be. Si no'ns veyam més aquí... a sa patria de dalt sigu. Altrament tan seria que diguesseu santa com salve, sa meua resolució es ferma y no me'n desmereixeré per res. No volgueu parlar... Calleu y escolteu. Es vostros prechs y ses vostres llágrimes no servirían sinó pera entristirme. Demá marxaré a Barcelona y demá passat m'embarcaré cap a ses Amériques a bordo de sa «Bella Cubana». Ja estich entés amb es capitá de sa fragata, que és en Roch Ferrer d'Arrabal. Viatge franch y soldada... Vaig de mariner amb es nom d'un atro, que's queda en terra per malalt. Així'm safo de sa quinta y, un cap a sa Havana, treballant y estalviant... allí's gonys son forts... jo os enviaré cortos. Aneu agontant es mas, no'n vengueu ni una glebeta... pagueu ses pensions .. jagontar y fora! Ses dipoteques ens deixan cinch anys de coll. Jo enviaré cortos! Tingas esperansa, Tófol. Coratge sempre! Aférrat as payral fins que sa vara des jutge te'n vingu a treure. No les vulgus vendre aquestes terretes des veys. Pensa am ses suhors que'ns costan y amb es goig que fan... pensa que en elles se criaren aquelles espigues, que senyalavan es cel a sa nostra mare. Jo vuy que'n sigus hereu, Tófol... com es de consuetut, com ho son estats es nostros avis y rebesavis y's nostro pare, que m'escolta. Ho vuy, Tófol. Ja sabs que so tossut. Jo hi posaré s'ànima y sa sang; poshi tú també sa voluntat y agonta, mal que't quedus sense camisa. Tingas fe en mi. Jo enviaré cortos!

Ho va repetir una pila de vegades mentres el seu pare y el seu germà ploravan a raig fet; ho va repetir una pila de vegades y ho va cumplir. El pobre expatriat va enviar diners, al principi poch, després més y més segons els guanys li permeteren. Ell fou qui va salvar el mas Aulet. Els deutes foren satisfets, la casa, que queya, pogué ser repassada, se comprá bestiar, s'arrendaren un parell de sayons de regadíu y al últim en Tófol, ja ab alguns cabals, tingué esperit pera casarse a la etat de trenta y tants anys.

Se mullerá d'una pagesa robusta y deseixida, que ab l'halé duya el pón dol de la casa y que desseguit feu concebre esperances de successió. Més aquestes esperances trigaren prou a realitzarse. La valenta dona, de resultes d'un fatich, se follá d'una bessonada y en deu anys no torná a fruytar. Per aixó en Tófol no's pogué ajudar de sos fills fins a les velleses.

Quins tips se va fer de treballar! No li lleguía gayre de dur la esquena dreta, no. Au a la rella, au a la fanga, au al trámech, au a donar exemple als jornalers!... Però tot anava endavant. Els propis de mas Aulet foren augmentats d'un pla y duhes vinyes. Y el germà d'América, que ho sapigué, vinga enviar més diners, y mentres tant els noys vinga creixer y feynejar y les cullites grosses que grosses y el bestiar bonich que bonich. Els graners resultan insuficients y les corts estretes. Aixó ray, a posarhi aixamples! La casa creix y's trasforma d'any en any com un ser víu en metamórfosi; ara treu un membre per aquí, ara un altre per allá: l'alassa del porxo, que s'exten pera abrigar les garbes batedores y els bastarrals... els corrals porquers, que ressurten aplegats al peu d'una paret com una boletada vora una soca... la pallissa, que mira afromadament cap al pla ab els grans finestrals oberts, tot senyalant els esplets ab els brassos de ferro de les grosses corries; y el cos principal del edifici, revifat en sa vella ossada, s'estira per totes parts y's rejuveneix ab sos lliscats blanquíssims, ses teulades noves de color de carn y la pintura de sos fustatges fresca com la de les fulles tendres. Quina casa! Els vianants s'aturan a contemplarla desde'l camí. Coronada d'una voladuría de coloms, festejada pels cacaracachs d'un estol de gallines, ab sa construcció franca y dessimétrica sense pretencions, té la animació de la vida y el posat d'estar satisfeta del lloch que ocupa y del pahisatge que veu.

Mentrestant el pare y la dona de'n Tófol se son morts, com la mare, com tants altres parents y amichs... Pau an ells! Les seves ombres no pesan pas sobre'l cor del bon vellet. Ell sab que, quan els reveurá al altre mon, no li faran pas mala cara y que serán testimonis de la banda del Arcángel. Pau an ells! Cal pensar ab els vius.—Ja's noy és promés y sa noha leri leri. Es sa seua sahó. Els casarém. Quina festassa! Si aquell caretó d'en Bonosí volgués tornar... ja no'm mancaria res. Que vingu, llamp! Ja deu ésser vell... es clar. A veure si encara deixarà sa pell en es pahís de ses cotorres.

Pensant aquestes coses, va fent camí.

—Arri, Burella, viti!

Els pinsans piulan en els roures dels marjals, les cogullades s'esterrejan en la pols de la carretera y quan en Tófol les assoleix, s'aixecan, fent l'aleta sobre'l seu cap, pera tornar a posarse aixís que ell ha passat, tot saludantlo ab un refilet. Les polides cueretes saltironan a passos curts, ab una distinció de dama, en els camps treballats de fresch. La taula de la naturalesa s'ofereix hermosa a tots els vivents y el sol la para ab ses espléndides estoballes de llum.

—Arri, Burella, viti!

Ja, vora'l rech, entre codonyers y parres espampoludes, se descobreix el molí ab la seva portalada de punt rodó y els seus finestrals eureixats.

—Arri, Burella, viti!

La Regineta, tot trencant ab les dents el fil del seu cusit, ha guaytat per damunt dels testos de clavellines, ha llensat un petit aliret y s'és aixecada precipitadament de la seva cadira.

—Va a treure ses galetes y's vi ranci pera mi... jhe, jhe, jhe... Arri, Burella, viti!

JOAQUIM RUYRA.

INDEX

	<u>PLANES</u>
I.—Fragments de la Memoria del Secretari dels Jochs Florals d'Enguany. —Brindis als Joves, per Manuel de Montoliu..	V
II.—La Visió.—Ressorgiment.—Horaciana Colomb a las Indies.—La Sesta, per Gabriel Alomar.	XI
III.—Ivernenca.—Lo jardí mullat.—Profanació.—Visions, per Miquel R. Ferrá.	XX
IV.—Balades d'amor, per Oriol Martorell.	XXVII
V.—Hi ha dematins...—Torném a Ciutat, per Joseph Carner.	XXXII
VI.—Retaule.—Nohedes.—Soleiada.—Nit.—L'adeu del vell pastor, per Joan M. ^a Guasch.	XXXIV
VII.—Un aplech, per Joan Llongueras.	XLIII
VIII.—L'Obra dels sis dies.—El Cant Gregoriá, per Llorens Riber y Campíns.	XLVI
IX.—Les petites coses, per Jaume Bofill y Matas.	LVII
X.—Tannhäuser y el Torneig dels Cantayres a la Wartburg, per R. Wag- ner, traducció de J. Lleonart y A. Ribera.	LXV
XI.—La «nostra» Mare de Deu.—Estrella Matinal.—Lluyta, per J. Paradedá y Sala.	CXIII
XII.—Recort, per A. Busquets y Punset.	CXVI
XIII.—La nueva generación.—De la pureza en la poesía.—Artículo Senti- mental.—San Jorge patrón de Cataluña.—A dues violes marcides, per Joan Maragall.	CXVIII
XIV.—La gent de Mas Aulet, per Joaquím Ruyra.	CXXXII